

VOLD MOD UNGE I DANMARK

EN SPØRGESKEMAUNDERSØGELSE BLANDT 8.-KLASSES-ELEVER

10:32

DELRAPPORT 2

SARA KORZEN
LIV FISKER
HELENE OLDRUP

10:32

VOLD MOD UNGE I DANMARK

EN SPØRGESKEMAUNDERSØGELSE BLANDT
8.-KLASSES-ELEVER

SARA KORZEN
LIV FISKER
HELENE OLDRUP

KØBENHAVN 2010
SFI – DET NATIONALE FORSKNINGSCENTER FOR VELFÆRD

VOLD MOD UNGE I DANMARK. EN SPØRGESKEMAUNDERSØGELSE BLANDT
8.-KLASSES-ELEVER

Afdelingsleder: Anne-Dorthe Hestbæk
Afdelingen for børn og familie

Undersøgelsens følgegruppe:

Bente Boserup, Børns Vilkår

Hanne Duer, Sundhedsplejen på Nørrebro, Københavns Kommune

Susanne Dal Gravesen, Børne- og ungeenheden, Servicestyrelsen

Karin Helweg-Larsen, Statens Institut for Folkesundhed

Christina Hviid, Børnekontoret, Socialministeriet

Camilla Niebuhr, Børne- og Ungdomsforvaltningen, Københavns Kommune

Susanne Rasmussen, Københavns Kommune

Lise Stidsen Vandahl, Børnekontoret, Socialministeriet

ISSN: 1396-1810

ISBN: 978-87-7487-994-7

Layout: Hedda Bank

Forsidefoto: Brano Hudak

Netpublikation

Tryk: Rosendahls – Schultz Grafisk A/S

© 2010 SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd

SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd

Herluf Trolles Gade 11

1052 København K

Tlf. 33 48 08 00

sfi@sfi.dk

www.sfi.dk

SFI's publikationer kan frit citeres med tydelig angivelse af kilden.

Skrifter, der omtaler, anmelder, henviser til eller gengiver SFI's publikationer, bedes sendt til centret.

INDHOLD

	FØRORD	7
	RESUMÉ	9
1	INDLEDNING	13
	Definition af vold i undersøgelsen	14
	Voldens konsekvenser	16
	Hjælp til voldsudsatte unge	17
	Tidligere undersøgelser af vold mod unge	18
	At måle omfanget af vold	21
	Oversigt over rapporten	23
2	DATA OG METODE	25
	Populationen	25
	Samlet vurdering af analyseudvalget	28
	Spørgeskemaet	29

	Analysestrategi	35
3	UNGE UDSAT FOR VOLD I HJEMMET	39
	Konflikter i familien	40
	Reaktioner på konflikter	41
	Fysisk vold fra forældre mod unge	42
	Vold og konflikthåndtering	45
	Fysisk vold, da de unge gik i 5. klasse	46
	Sammenfatning	48
4	VOLD I NÆRE RELATIONER	53
	De unges oplevelser af vold mod forældre	53
	Sammenfatning	55
5	VOLD MELLEML UNGE	57
	Vold begået af andre unge	57
	Sammenfatning	61
6	HJÆLP EFTER VOLD	63
	Hvem taler de unge med, hvis de har været udsat for vold?	64
	Hjælper det de unge at snakke med nogen?	65
	Hvorfor snakker nogle unge ikke om volden?	66
	Sammenfatning	68
7	SOCIALT UDSATTE UNGE	71
	Sammenhæng mellem social udsathed og vold	72
	Vold og trivsel	74
	Vold og fagligt niveau i skolen	74
	Vold og planer efter skolen	75
	Vold og forældrenes tilknytning til arbejdsmarkedet	76

	Vold og forældrenes uddannelsesniveau	78
	Sammenfatning	81
8	VOLD PÅ TVÆRS AF TID OG STED	83
	Udsat for vold fra forældre i 5. og 8. klasse og fra andre unge	84
	Sammenfatning	85
9	SAMMENFATNING OG PERSPEKTIVERING	87
	Konflikter i hjemmet	87
	Omfanget af vold begået mod den unge	88
	Konflikthåndtering og vold	90
	Vidne til Vold i nære relationer	90
	Vold begået af andre unge	91
	Hjælp efter vold	91
	Socialt udsatte unge	92
	Vold på tværs af tid og sted	94
	Perspektivering	95
	BILAG	97
	Bilag 1	97
	Bilag 2	98
	LITTERATUR	99
	SFI-RAPPORTER SIDEN 2009	103

FORORD

Dette er delrapport 2 i et større projekt om vold mod børn og unge i Danmark. Denne delrapport præsenterer resultaterne fra en landsdækkende spørgeskemaundersøgelse blandt 8. klasser om deres udsathed for fysisk vold både i hjemmet og fra deres jævnaldrende.

Der udgives i alt tre delrapporter i forbindelse med projektet. Delrapport 1 præsenterer en række estimater af omfanget af fysisk mishandling af børn, baseret på information fra nationale registre, fra interview med 25-årige om deres barndom og fra stikprøve af kommunale børnesager (Christoffersen, 2010b). Delrapport 3 præsenterer resultaterne af en kvalitativ interviewundersøgelse med professionelle aktører fra det sociale, sundhedsfaglige og pædagogiske område, som er blevet interviewet om barrierer og dilemmaer i forbindelse med mistanke om vold. Resultaterne fra de tre delrapporter sammenfattes i en afsluttende hovedrapport.

Arbejdet med gennemførelse af spørgeskemaundersøgelsen, som præsenteres i denne rapport, har været underlagt en række tidsmæssige begrænsninger. Den snævre tidsramme for design og produktion af data har haft konsekvenser for, hvor stor en del af de udvalgte skoler der har deltaget i undersøgelsen.

I forbindelse med projektet har der været nedsat en følgegruppe, som vi takker for værdifulde input i forskellige faser af undersøgelsen. Desuden takker vi lektor Helmer Bøving Larsen, KU, der som referee

har læst det næsten færdige manuskript og givet konstruktive kommentarer.

I forbindelse med gennemførelsen af spørgeskemaundersøgelsen blandt 8. klasser oprettede vi et mini-kriseberedskab, hvor deltagerne kunne få hjælp og rådgivning, hvis de havde behov for det. Vi takker Børns Vilkår og professor, cand.psych. Ask Elklit for medvirken i dette mini-kriseberedskab.

Denne rapport er udarbejdet af forsker, ph.d. Sara Korzen, forsker, ph.d. Helene Oldrup og stud.scient.pol. Liv Fisker. Sara Korzen er desuden projektleder på den samlede undersøgelse.

Undersøgelsen er bestilt og finansieret af Socialministeriet.

København, december 2010

JØRGEN SØNDERGAARD

RESUMÉ

Denne rapport kortlægger på opdrag af Socialministeriet omfanget af vold mod unge. Vi har fokuseret på den aktive fysiske vold begået mod unge mennesker i 8. klasse, og vi har gennemført analysen på baggrund af 1.042 returnerede spørgeskemaer. Svarprocenten blandt elever på de deltagende skoler var 86,6 pct.

OMFANGET AF VOLD OG KONFLIKTSITUATIONER

Voldsudøvelse tager ofte afsæt i konfliktsituationer. De fleste unge i vores undersøgelse vurderer, at der er et lavt eller moderat konfliktniveau i hjemmet, og at familien generelt er god til at håndtere konflikter. Samtidig kan vi konstatere, at 20 pct. af de unge i vores materiale har været udsat for vold fra deres forældre inden for de seneste 12 måneder.

En femtedel er en bekymrende stor andel. Kigger vi på, hvor mange der har været udsat for vold én eller flere gange, bliver tallene ikke mindre bekymrende. 12 pct. har været udsat for en eller flere typer vold én eller flere gange fra en eller begge forældre, mens 8 pct. har været udsat for vold én gang.

VOLD FRA ANDRE UNGE

I overgangen fra barn til voksen spiller livet uden for hjemmet en større og større rolle. Heller ikke her er de unge afskærmet mod vold. Selvom de unge primært oplever, at andre unge reagerer med ikke-fysiske reaktioner på uenigheder, har en fjerdedel af de unge erfaringer med vold i konfliktsituationer med andre unge. De unge er mere udsat for vold fra unge, de kender i forvejen, end fra unge, de ikke kender i forvejen. Vores resultater peger dog samtidig på, at de unge også er udsat for relativt meget vold fra unge, de ikke kender i forvejen.

SØGER DE HJÆLP EFTER VOLD?

Hvis de unge har været udsat for vold, henvender de sig primært til deres venner, men de angiver også voksne i henholdsvis den nærmeste familie, i skolen eller i klubben som mulige samtalepartnere.

Langt størstedelen af de unge, som taler med nogen om at have været udsat for vold, får det bedre. Billedet er ligeledes generelt positivt, når de unge vurderer, om volden er reduceret, efter at de har snakket med nogen om den.

Blandt vores respondenter er den mest anvendte begrundelse for ikke at snakke med nogen, at de unge ikke synes, det er nødvendigt. Nogle vil også helst glemme episoden, mens andre alligevel ikke tror, at andre kan hjælpe dem, eller også vil de ikke gøre forældrene kede af det.

SOCIALT UDSATTE UNGE

Vores tal viser, at der er nogle grupper i samfundet, som er mere udsatte end andre. Vi ser en tydelig sammenhæng mellem social udsathed og udsathed for vold.

Unge, som ikke trives, unge, som ikke selv synes, de klarer sig godt i skolen, og unge, som ikke forventer at tage en boglig uddannelse efter folkeskolen, er oftere udsat for vold. Ligeledes viser vores tal en sammenhæng mellem forældrenes uddannelsesniveau og tilknytning til arbejdsmarkedet og den unges udsathed for vold. Hvis forældrene er i arbejde, udsættes den unge i mindre grad for vold. Ligeledes er der en modsatrettet sammenhæng mellem uddannelsesniveau og vold – jo højere uddannelsesniveau forældrene har, jo mindre vold udsættes den unge for. Vores undersøgelse viser således, at socialt udsatte unge har større risiko for at være udsat for vold. Men samtidig viser vores undersøgelse

også, at rigtig mange børn og unge vokser op under svære kår uden at været udsat for vold

VOLD PÅ TVÆRS AF TID OG STED

Vores materiale viser, at der er en gruppe unge, som lever med vold gennem en længere periode. Vi har kigget på voldsudsathed i 5. klasse og vold begået af forældrene mod den unge inden for de seneste 12 måneder. Blandt unge, som ikke har været udsat for vold i 5. klasse, har 'kun' 15 pct. været udsat for vold de sidste 12 måneder. Blandt de unge, som har været udsat for vold i 5. klasse, har 80 pct. også været udsat for vold de sidste 12 måneder. Således kan vi konkludere, at der er en gruppe unge, som udsættes for vold gentagne gange over en længere tidsperiode. Ligeledes viser vores analyser, at den gruppe unge, der er udsat for vold over længere tid, også er udsat for vold forskellige steder. Tæt på halvdel af de unge, som har været udsat for vold fra forældrenes side i 5. klasse (uanset om de har været udsat for vold fra forældre inden for de seneste 12 måneder), er udsat for vold fra andre unge. En særlig udsat gruppe unge har således volden som et mere permanent livsvilkår i deres opvækst.

RAPPORTENS PERSPEKTIVER

Rapporten illustrerer, at fysisk vold mod unge er et bredspektret problem. Enhver form for vold mod børn og unge blev med afskaffelsen af revselsesretten entydigt forbudt i 1997. Alligevel peger vores data på, at omfanget af vold er relativt stort. Ligeledes peger vores data på, at socialt udsatte unge i højere grad er udsat for vold end andre unge. Alt i alt kalder det på en bredspektret indsats.

Ud fra vores data vil vi i særdeleshed pege på, at omfanget af vold begået af andre *ukendte* unge er bemærkelsesværdigt stort. Der er stor samfundsmæssig bevågenhed omkring forebyggelse og konsekvenser af mobning. Vores tal peger på, at den tilfældige fysiske vold fra ukendte jævnaldrende kunne være et overset problem, som fordrer såvel forskningsmæssig bevågenhed som politiske indsatser.

Samtidig vil vi pege på sammenhængen mellem voldsudsathed og konflikthåndtering. Det var oprindeligt vores forventning, at voldsudsathed ville være sammenhængende med dårlig konflikthåndtering. Vores tal viste imidlertid, at det ikke nødvendigvis er de unges opfattelse. Det

kunne pege i retning af, at man vænnes til volden som en 'normal' del af konfliktløsningsbilledet. I forlængelse heraf kunne det fremadrettet være interessant at undersøge de unges egne reaktioner på konflikter såvel i hjemmet som uden for hjemmet. Eksempelvis kunne det være interessant at få udbygget tesen om normaliseringen af vold som konfliktløsning ved at kigge på, om de unge, der udsættes for vold i hjemmet, også er dem, der selv tyer til vold, når de oplever konflikter andre steder (fordi de netop er vant til den type konfliktløsning).

INDLEDNING

Vold og overgreb mod børn og unge har afgørende betydning for deres trivsel, sundhed samt mentale og fysiske udvikling på langt sigt. Forskning i omfanget og karakteren af vold mod børn i Danmark har været forholdsvis beskedent. Der har gennem de seneste år været øget samfundsmæssig fokus på fysisk vold mod og blandt børn og unge. Blandt andet fylder emnet en hel del i medielandskabet, hvor man hører om alt fra 'shaken baby syndrome', enkeltsager om vold i familier til bandevold.

I denne rapport undersøger vi omfanget af vold mod unge. Rapportens analyser bygger på data fra en landsdækkende spørgeskemaundersøgelse blandt unge i 8. klasse om deres udsathed for vold i hjemmet og fra andre unge. Undersøgelsen belyser omfanget og karakteren af den vold, de unge selv er udsat for i deres hjem fra deres forældre, den vold, de overværer mellem forældre, og den vold, de er udsat for fra andre unge. Yderligere belyser vi, om og hvordan de unge har søgt hjælp, hvis de har oplevet noget voldsomt derhjemme.

Der findes enkelte nyere større spørgeskemaundersøgelser om omfanget og karakteren af fysisk vold mod børn i Danmark. Blandt andet kan nævnes to spørgeskemaundersøgelser fra 2002 og 2009 blandt 9.-klasser-elever i Danmark udført af Statens Institut for Folkesundhed (Helweg-Larsen & Larsen, 2002; Helweg-Larsen et al., 2009). Disse undersøgelser har fokus på seksuelle overgreb og vold mod børn. En tredje spørgeskemaundersøgelse behandler fysisk vold mod børn blandt 11-16-

årige i København (LG Insight, 2009). Endvidere er der udarbejdet en landsdækkende spørgeskemaundersøgelse med unge voksne om deres barndomserfaringer med børnemishandling (Christoffersen, 2010a). Omfanget og karakteren af de mindre børns oplevelser af passiv og aktiv vold (0-3-årige) blev undersøgt i en spørgeskemaundersøgelse blandt sundhedsplejersker i 1992 (Christensen, 1992). Børn og unges udsathed for vold indgår ligeledes som et mindre tema blandt mange i en række større undersøgelser om børn og unges trivsel generelt (Mattsson et al., 2008; Ottosen et al., 2010). Endelig beskæftiger et mindre antal undersøgelser sig med kommunernes og de professionelle aktørers praksis i sager med mistanke om vold eller konstatering af vold mod børn og unge (Hestbæk et al., 2006; Servicestyrelsen, 2009).

DEFINITION AF VOLD I UNDERSØGELSEN

Det er børn og unges udsathed for fysisk vold, der er i fokus i denne undersøgelse. Både vold og udsathed for vold er imidlertid ikke entydigt definerede termer i forskningslitteraturen (Geffner et al., 2009). Helt overordnet kan man skelne mellem aktiv og passiv vold (Christensen, 1992; World Health Organization, 1994), hvor det er den aktive handling kontra fraværet af handlen, der er i fokus. Man kan også skelne mellem typer af vold: fysisk, psykisk og seksuel vold (Cawson et al., 2000; Christensen & Pedersen, 2004). Herudover må udsathed for vold begrebsliggøres mere konkret som karakteren af volden, hvor alvorlig den er, hyppighed, varighed, sted og relation mellem offer og voldsudøver (Geffner et al., 2009).

I denne rapport beskæftiger vi os med *den aktive fysiske vold*. Det vil sige, at fokus er på de konkrete fysiske handlinger, som foregår i voldsituationen. Den konkrete fysiske handling kan defineres ud fra en række dimensioner: grovhed, hyppighed, konteksten og relationen mellem voldsudøver og voldsoffer.

Fysisk vold kan forekomme i forskellige grader af grovhed. Man kan tale om, at volden kan kategoriseres på baggrund af, hvad der sker i voldsituationen i et kontinuum gående fra mindre grov vold til meget grov vold. Således kan det at blive rusket eller slået med flad hånd karakteriseres som *mindre grov vold*, mens det at blive slået med en genstand, så man vælter omkuld, eller stukket med en kniv kan karakteriseres som

meget grov vold. Et sted midt imellem ligger det at blive slået med knyttet hånd eller sparket.

Et andet træk ved den fysiske vold er, at der kan vurderes ud fra, hvor hyppigt den forekommer. Det vil sige, at der skelnes mellem en enkeltstående lussing i en presset situation i løbet af en hel barndom og et mere vedvarende voldsbillede, som evt. indeholder hyppige episoder. I undersøgelsen afdækker vi dette ved at fokusere på, om de enkelte voldshandlinger er sket en eller flere gange, samt om de unge også tidligere, da de gik i 5. klasse, har været udsat for vold. Det er i litteraturen diskuteret, om hyppigheden af volden bør indgå som parameter, når alvoren af vold vurderes. Forskning viser, at gentagen udsættelse for vold øger risikoen for alvorlige konsekvenser for den voldsudsatte (Magolin & Gordis, 2000). Trods dette er skelnen i forhold til hyppighed ikke uproblematisk, da den enkeltstående episode fortsat kan udgøre en stor risiko for det enkelte barn. I analyserne i denne rapport skelnes mellem enkeltstående tilfælde og flere tilfælde for at give så nuanceret et billede af de unges udsathed for vold som muligt.

I undersøgelsen af vold er det relevant også at se på, hvor volden foregår, og hvilken relation der er mellem udøver og offer. Det er fx vigtigt at skelne mellem, om der er tale om vold i en omsorgsrelation eller om tilfældig vold uden for hjemmet. Vi skelner desuden imellem vold, som barnet eller den unge selv udsættes for, og vold, som barnet eller den unge overværer, at andre bliver udsat for. Yderligere kunne vi have inddraget det relationelle aspekt ved at fokusere på de voldshandlinger, de unge selv udfører. Dette gør vi dog ikke i denne rapport.

Disse forskellige dimensioner i voldsudøvelsen er vigtige dimensioner i kortlægninger af vold mod børn. Årsagerne til voldens opståen er forskellige, behandlingsmulighederne er forskellige, muligheder for at iværksætte forebyggende tiltag og barnets muligheder for at få social støtte fra en omsorgsperson og anden behandling er også forskellige. Det er derfor centralt i kortlægningen af voldsmønstre at få så mange af disse dimensioner frem som muligt.

Med udgangspunkt i de ovenfor beskrevne dimensioner er det i denne undersøgelse *selve handlingen i voldsituationen, som er i fokus.* Det betyder, at vi afgrænser os fra at beskæftige os med udøverens hensigt, konsekvenserne for den voldsudsatte og den voldsudsattes oplevelse af volden. Denne tilgang løsriver volden fra den situation, den foregår i. Til gengæld kan vi gennem dette fokus sikre, at det, som vi undersøger, er

det, vi forstår ved vold, uafhængigt af om de unge eller deres forældre i situationen har vurderet, at det, som skete, var vold eller ej.

Voldsdimensioner, som vi har defineret dem i forhold til denne undersøgelse, kan opsummeres gennem følgende spørgsmål, som udgør det analytiske perspektiv i spørgeskemaundersøgelsen:

- Hvem udøver vold?
- Hvem bliver udsat for vold?
- Hvem overværer volden?
- Hvor foregår volden?
- Hvad sker der?
- Hvor ofte foregår volden?

VOLDENS KONSEKVENSER

Der findes velunderbygget international forskning om den fysiske volds konsekvenser. Den viser, at aktiv fysisk vold mod børn har stor betydning for deres trivsel og udvikling (Christoffersen, 2010a; Sterne & Poole, 2010). Vi ved således, at alvorlig fysisk vold i hjemmet ofte medfører langvarige psykiske problemer, fysiske helbredsproblemer samt problemer med relationer (Cawson et al., 2000). Langtidseffekterne af fysisk vold omfatter en forhøjet risiko for voldskriminalitet, adfærdsforstyrrelser, antisocial adfærd, selvmordsforsøg, depressioner og alkoholproblemer (Kolko, 2002; Ricci, 2000). Studier af vold mod små børn viser, at børn, der har været udsat for vold, helt fra 2-års-alderen kan udvise symptomer som posttraumatisk stressyndrom, søvnforstyrrelser, separationsangst, aggression, hyperaktivitet og følelsesmæssige forstyrrelser (Perry, 1997; Sterne & Poole, 2010).

Disse symptomer optræder ikke kun, når børn og unge udsættes for vold. De optræder også, når børn og unge overværer vold i hjemmet. Især mindre børn kan ikke skelne mellem selv at være udsat for vold eller at overvære vold. Det er dog samtidig vigtigt at være opmærksom på, at effekterne af vold varierer fra barn til barn, og at effekten er påvirket af en række faktorer som fx voldens voldsomhed, barnets alder og køn, hyppigheden af volden, barnets relation til voldsudøver og offer samt tilstedeværelsen af andre stressfaktorer. En række undersøgelser har vist, at børn, der er udsat for vold, kan have gavn af forskellige beskyttelses-

faktorer, der kan modvirke voldens skadelige påvirkning. Det kan fx være faktorer i familiesituationen og lokalmiljøet eller tilstedeværelsen af en omsorgsfuld voksen (Cawson et al., 2000; Christoffersen, 2010a).

Der er stigende opmærksomhed på den vold, som børn og unge udsættes for uden for hjemmet, og de konsekvenser, som volden har for dem. For de større børn og unge har hverdagslivet i arenaer uden for familien større betydning, og den fysiske vold, børn kan blive udsat for her, har betydning for deres trivsel. Der er således stigende forskningsmæssig opmærksomhed på betydningen af børns og unges udsathed for vold i nærmiljøet. International forskning viser bl.a., at børn, som er udsat for vold i nærmiljøet, har depressive tendenser, mangel på energi, koncentrationsproblemer samt vanskeligheder med håndtering af følelser og sociale relationer (Schwartz & Gorman, 2003; Christoffersen, 2010a).

HJÆLP TIL VOLDSUDSATTE UNGE

Unge, som udsættes for vold, har brug for hjælp. Der er dog stor forskel på, hvilke konkrete erfaringer og risici forskellige voldsudsathedr rummer. Blandt andet må der skelnes mellem unge, som udsættes for en enkelt lussing gennem en hel opvækst, og unge, som gentagne gange udsættes for grov fysisk vold med fysiske skader til følge. Den hjælp, de unge har brug for, er også relateret til de konkrete voldshandlinger og voldssituationer, de er udsat for.

ServiceLOVEN giver grundlag for at iværksætte en række personlige støtteforanstaltninger til den unge eller støtteforanstaltninger til familien, såfremt kommunerne på baggrund af faglig vurdering skønner, at der er behov for dette. Det kan fx være konsulentbistand, praktisk pædagogisk eller anden støtte i hjemmet, familiebehandling, behandling af den unges problemer eller døgnophold for både den unge og forældre (jf. serviceLOVEN § 52). Den hjælp, som serviceLOVEN giver grundlag for, er imidlertid ikke relevant for alle voldsudsatte unge, men er begrundet i de tilfælde, hvor volden udgør en risiko for den unges sundhed og udvikling.

Uanset hvilken hjælp, den unge har brug for, er det første skridt, at volden synliggøres for andre. I denne undersøgelse fokuserer vi på, hvordan og hvorfor de unge søger hjælp, når de har været udsat for vold. Således har vi inddraget spørgsmål om, hvem de unge har snakket med

om det, hvis de selv eller deres forældre har oplevet noget voldsomt i hjemmet, og hvis de ikke har snakket med nogen, hvorfor samt, om de oplever, det har hjulpet at snakke med nogen.

TIDLIGERE UNDERSØGELSER AF VOLD MOD UNGE

I tilrettelæggelsen af denne undersøgelse har vi kigget på den eksisterende viden om vold mod børn og unge.

DANSKE UNDERSØGELSER

I dansk kontekst gennemførte Statens Institut for Folkesundhed (SIF) i 2008 en landsdækkende computerbaseret spørgeskemaundersøgelse blandt elever i 9. klasse omkring overgreb (Helweg-Larsen et al., 2009). 3.976 unges besvarelser indgik i datamaterialet. Undersøgelsen var en opfølgning på en tilsvarende undersøgelse gennemført i 2002 (Helweg-Larsen & Larsen, 2002). Undersøgelsens fokus er på overgreb mod unge i et bredt perspektiv. Undersøgelsen belyser omfanget af seksuelle overgreb og fysisk og psykisk vold mod unge, karakteren af overgrebene, overgrebenes bagmand samt konsekvensen af overgrebene. I undersøgelsen er vold defineret bredt, og de unge har angivet, om de har været udsat for en række konkrete reaktioner i konfliktsituationer rangerende fra verbale udfald til grov fysisk vold. Analyserne skelner mellem mild og grov vold, hvor mild vold dækker over at blive skubbet, rystet, trukket i håret og slået med flad hånd. Grov vold indbefatter at blive slået med knytnæve eller med en genstand, sparket, truet med kniv eller andet våben eller at blive udsat for noget andet voldsomt. I designet af undersøgelsen har de unge kunnet fravælge at svare på spørgsmål om vold. Det valgte 4,4 pct. af deltagerne. Undersøgelsen fokuserer særligt på forskellene mellem pigers og drenges udsathed for vold. Der refereres i resten af rapporten til undersøgelsen af Helweg-Larsen et al., 2009.

SFI har også beskæftiget sig med vold mod børn og unge. I 2009 gennemførte SFI en interviewundersøgelse blandt 2.980 unge fra årgang 1984 omkring deres erfaringer med psykologisk og fysisk mishandling, seksuel misbrug og vanrøgt (Christoffersen, 2010a). De standardiserede interview suppleredes af registerdata. I undersøgelsen operationaliseres den kliniske definition af fysisk mishandling igennem forskellige konkrete spørgsmål om, hvad disse unge voksne som børn oplevede, deres

forældre havde gjort mod dem: slået med forskellige ting; truet med kniv eller håndvåben; kastet med ting; forsøgt at kvæle; forårsaget mærker som følge af slag; begået vold, som har resulteret i, at fagfolk har noteret sig skader på hjernen; eller begået vold, som har resulteret i mærker, blødninger eller andre fysiske skader. Således belyses i denne undersøgelse et snævert udsnit af volden: Den særdeles grove vold (mishandling). Der refereres i resten af rapporten til Christoffersens undersøgelse.

I SFI's børneforløbsundersøgelse er et repræsentativt udsnit af årgang 1995 blevet interviewet ca. hvert 4. år om deres opvækst (Mattsson et al., 2008). I alt indgår ca. 5.500 børn og deres familier i undersøgelsen. Da børnene var 11 år, blev deres mødre spurgt om de opdragelsespraksisser, de bruger over for børnene herunder også fysisk vold. Der refereres i resten af rapporten til undersøgelsen af Mattsson et al., 2008.

I 2010 har SFI desuden udgivet rapporten *Børn og Unge i Danmark*, som er en kombineret survey- og registerundersøgelse designet som en forløbsundersøgelse (Ottosen et al., 2010). 6.267 respondenter fra fem forskellige årgange har deltaget i survey-delen. Undersøgelsen fokuserer bredt på børns og unges trivsel, og heri indgår også fysisk vold begået mod de 15- og 19-årige. I undersøgelsen er fysisk vold undersøgt snævert med to spørgsmål om vold (tæv) fra forældrene og overfald eller trusler herom i det offentlige rum. Der refereres i resten af rapporten til undersøgelsen af Ottosen et al., 2010.

I 2009 udførte LG Insight en spørgeskemaundersøgelse blandt 11-16-årige skolebørn fordelt på 12 skoler i København om vold (LG Insight, 2009). Personlige interview og fokusgruppeinterview med i alt 75 fagpersoner supplerer spørgeskemaundersøgelsen. I undersøgelsen tager man udgangspunkt i Servicestyrelsens definition af vold, hvor "Vold kan defineres som enhver bevidst handling eller trussel rettet mod en anden person, som er egnet til at krænke personens integritet eller skræmmer, smerter eller skader personen". Denne definition operationaliseres ved at spørge børnene, om de er blevet skubbet, rystet, slået med flad hånd, knytnæve eller med en genstand, om de er blevet sparket, nevet eller udsat for noget andet voldsomt. Undersøgelsen fokuserer dels på omfanget af volden, dels på voldens alvorsgrader i forhold til hyppighed og hårdhed samt børnenes reaktioner på volden. Undersøgelsen fokuserer alene på den fysiske vold oplevet af børn i hjemmet. 2.765 børn har deltaget i undersøgelsen. Der refereres i resten af rapporten til LG Insights undersøgelse.

SKANDINAVISKE UNDERSØGELSER

Kigger vi på vores skandinaviske nabolande, er der både i Norge, Sverige og Finland gennemført undersøgelser af vold mod børn og unge. For at afgrænse denne rapport har vi valgt udelukkende at kigge på skandinavisk litteratur og dermed udelade anden international litteratur.

Norsk institut for forskning om oppvekst, velferd og aldring (NOVA) har i 2007 gennemført en spørgeskemaundersøgelse blandt 7.033 18-19-årige afgangselever fra ungdomsuddannelserne omkring vold (Mossige & Stefansen, 2007). Undersøgelsen fokuserer bredt på overgreb og inkluderer seksuelle overgreb og det at overvære sine forældre blive udsat for vold. I undersøgelsen er fysisk vold undersøgt bredt, og der skelnes i analyserne mellem mild og grov fysisk vold. Forfatterne har valgt at spørge generelt til voldsoplevelser og dermed lade det være op til respondenterne selv at definere vold. Forfatterne har også spurgt til konkrete hændelser, hvor milde fysiske krænkelser dækker over at være blevet rystet, klemt eller slået med flad hånd. Grove fysiske krænkelser dækker over at være blevet slået med en knytnæve eller en genstand, fået bank eller været udsat for noget andet voldeligt. Der refereres i resten af rapporten til Mossige og Stefansens undersøgelse.

I Sverige er der ligeledes gennemført undersøgelser om vold mod børn og unge. I 2000 udgav Socialdepartementet en undersøgelse, som søgte at undersøge, om børnemishandling er stigende (Socialdepartementet, 2001). Undersøgelsen trækker på to tidligere og en nygennemført spørgeskemaundersøgelse af vold mod børn i Sverige, hvor forældrene har været respondenter. I de forskellige undersøgelser defineres vold bredt som konkrete begivenheder, hvor forælderen har skullet angive, om vedkommende har kastet noget efter barnet, rusket barnet, slået barnet, evt. med knytnæve, bidt barnet, sparket barnet, tævet barnet, truet med eller anvendt våben mod barnet. Der refereres i resten af rapporten til Socialdepartementets undersøgelse.

Også i Finland er der gennemført spørgeskemaundersøgelser af omfanget af vold mod børn og unge. I 1992 afrapporterede Department of Social Psychology en spørgeskemaundersøgelse med ca. 5.000 15-årige, både svensk- og finsktalende skoleelever (Sariola & Uutelab, 1992). I undersøgelsen defineres vold som henholdsvis mild og grov vold. Mild vold dækker over det, forfatterne kalder, traditionel straf og indbefatter at blive skubbet, trukket i håret, at få en lussing eller tæv. Grov vold indbefatter at blive slået med knyttet hånd, at blive slået med en gen-

stand, sparket, truet med en kniv eller pistol og at blive såret med kniv eller pistol. Der refereres i resten af rapporten til Sariola og Uutelabs undersøgelse.¹

Resultaterne fra ovennævnte nordiske undersøgelser rapporteres og diskuteres i forhold til nærværende undersøgelses resultater i afslutningen af denne rapports resultatkapitler. Ikke alle resultater i rapporten kan perspektiveres med resultater fra andre undersøgelser, da de forskellige undersøgelser, som vi har redegjort for ovenfor, har haft forskelligt fokus og forskellige definitioner af voldsfænomenet.

AT MÅLE OMFANGET AF VOLD

Opdraget for denne undersøgelse er at kortlægge, hvor mange unge der udsættes for fysisk vold. Det skal påpeges, at det er vores opfattelse, at det ikke er muligt at måle det eksakte antal af unge, som er udsat for vold i en spørgeskemaundersøgelse, hvor de unge selv rapporterer de konkrete voldshandlinger, som de er udsat for, da en spørgeskemaundersøgelse altid vil være påvirket af en række kontekstuelle faktorer. For eksempel er resultaterne påvirket af deltagernes hukommelse, af deres opfattelse af spørgsmålene og af deres følelsesmæssige påvirkning af emnet (Hansen & Andersen, 2009).

Som vi har illustreret ovenfor, er vold en kompleks størrelse. Fænomenets kompleksitet og spørgeskemametodens begrænsninger spiller ind på måling af omfanget af vold på flere måder.

For det første er vold ikke et veldefineret og klart afgrænset fænomen. Forskere og professionelle aktører på feltet har en løbende diskussion om definitionen af begrebet. Vi har ovenfor defineret, hvordan vold er defineret i denne undersøgelse. Yderligere er vold også et begreb, som bruges i det almindelige daglige sprog. I denne sammenhæng er definitionen af begrebet knyttet til situationen og de aktører, som bruger

1. Af nyere dato gennemførte The National Research Institute of Legal Policy and Police College of Finland en national repræsentativ spørgeskemaundersøgelse blandt 12- og 15-årige om vold, chikane, seksuelle overgreb og mobning (Ellonen et al., 2008). I undersøgelsen trækkes der på definitionerne af vold i Sariola og Uutelabs undersøgelse fra 1992. Kun et resume af rapporten foreligger på engelsk, og det er derfor ikke muligt for os i nærværende rapport at sammenligne med resultater fra denne undersøgelse. Det kan dog nævnes, at der i resumeet konkluderes, at omfanget af vold mod børn og unge fra deres forældre er faldende i Finland.

begrebet. Det betyder, at vi, når vi vil måle omfanget af vold, skal tage en række beslutninger, i forhold til hvad vi måler, og hvad vi ikke måler.

For det andet omhandler målinger af omfanget af vold handlinger, som ligger tilbage i tiden. For de unge, som skal besvare spørgsmålene om den vold, som de har været udsat for, betyder det, at de skal huske tilbage. Når deltagere i spørgeskemaundersøgelser bliver bedt om at huske tilbage i tiden, kan de huske forkert. Ligeledes vil erindringerne være påvirket af både tidligere og senere hændelser. Samtidig må det vurderes, at en række af de unge, som medvirkede i undersøgelsen, og som har været udsat for vold, af forskellige årsager ikke rapporterer vold i spørgeskemaet, fx fordi vold ofte er traumatiserende, og fordi vold er tabubelagt. Disse fejlkilder kan minimeres ved at stille konkrete og simple spørgsmål i spørgeskemaet (Hansen & Andersen, 2000).

For det tredje er målingerne af voldens omfang i en spørgeskemaundersøgelse påvirket af faktorer som populationens sammensætning, frafald, konteksten for spørgsmålene og selve formuleringen af spørgsmålene, hvilket vi redegør for i afsnittet om metode og data.

I en spørgeskemaundersøgelse om et kontroversielt emne som udsathed for vold kan man også forvente, at en del af deltagerne vil finde det 'morsomt' at angive, at de har været udsat for vold, selvom de ikke har. For at mindske sandsynligheden for dette besluttede vi, at udfyldelsen af skemaerne skulle foregå i skoleklassen med en interviewer fra SFI-survey til stede.

På baggrund af ovenstående og vores design af undersøgelsen mener vi, at det faktiske antal af unge i undersøgelsen, der har været udsat for vold, snarere er større – og ikke mindre – end resultaterne præsenteret i denne rapport.

Usikkerhederne, som er forbundet med undersøgelsens resultater, har konsekvenser for mulighederne for at sammenligne vores resultater med resultater fra andre undersøgelser. Som vi har vist ovenfor, er vold mod unge tidligere undersøgt i et begrænset antal undersøgelser. Disse undersøgelser har dog alle haft forskellige tilgange til fænomenet og har derfor målt volden på forskellige måder. Sammenligninger af resultater bør således ikke være direkte sammenligninger af, hvor stor en andel af unge der har været udsat for vold. Meningsfulde sammenligninger kan foretages ved at redegøre for de forskellige undersøgelses definitioner af vold og deres baggrund samt ved at fastholde, at sammenligningerne tager udgangspunkt i forskellige undersøgelser.

OVERSIGT OVER RAPPORTEN

Vi indleder rapporten med i kapitel 2 at redegøre for indsamling af data og valg af metode i undersøgelsen. I kapitel 3 kigger vi på den vold, de unge har været udsat for i deres hjem både inden for de seneste 12 måneder og i 5. klasse. I kapitel 4 belyser vi den vold, som de unges forældre udsættes for i hjemmet. I kapitel 5 undersøger vi vold begået mod den unge uden for hjemmet af andre unge. Det efterfølgende kapitel 6 fokuserer på de unges reaktion, efter de har været udsat for vold. Vi afslutter rapporten med to tværgående analyser: I kapitel 7 ser vi på sammenhængen mellem social udsathed og udsathed for vold, og i kapitel 8 undersøger vi, om det er de samme unge, der udsættes for vold over tid og sted. Afslutningsvis sammenfatter og perspektiverer vi undersøgelsens resultater.

DATA OG METODE

I denne rapport analyserer vi, hvor udsatte danske unge er for vold. Analysen er baseret på en spørgeskemaundersøgelse blandt 8. klasser i Danmark i foråret 2010. I dette kapitel vil vi redegøre for vores valg og vurderinger af data og metode i forbindelse med gennemførelse af spørgeskemaundersøgelsen.

POPULATIONEN

I undersøgelsen inddrog vi 2.927 elever fra 8. klasser i Danmark. Klasserne spreder sig over otte strategisk udvalgte kommuner fordelt rundt omkring i landet. De otte kommuner er valgt ud fra at skulle repræsentere to dimensioner:

- Urbaniseringsgrad (storby, større by, landkommune)
- Geografi (Øst-/Vestdanmark).

I hver kommune har vi udvalgt et antal skoler efter et delvist sandsynlighedsprincip. Det vil sige, at der for de store kommuner (målt ved det samlede antal elever i 8. klasse i 2009) er udvalgt forholdsmæssigt flere skoler end fra de små kommuner. På den måde tilnærmes en ensartet

sandsynlighed for at indgå i undersøgelsen for skolerne i de forskellige kommuner.

I alt udvalgte vi 56 skoler. Tilsammen dækker de 56 skoler 135 8. klasser med i alt 2.927 elever.

23 skoler med tilsammen 54 8. klasser indvilligede i at deltage ud af de 56 skoler. Det svarer til en deltagelsesprocent på 41 på skoleniveau. I de 54 8. klasser gik der 1.203 elever. Ingen elever nægtede at deltage. Dog var ikke alle 1.203 elever i skole den dag, spørgeskemaerne skulle udfyldes på deres skole. Således udgør det endelige analyseudvalg 1.042 elever, hvilket svarer til en samlet svarprocent på 86,6 for elever på de deltagende skoler og en samlet frafaldsprocent på 13,4 pct. Svarprocenten på de enkelte skoler varierer fra 56 til 97 – kun en enkelt skole havde dog en svarprocent under 72, nemlig 56. For pigerne er svarprocenten 85,6 og for drengene er svarprocenten 86,2.

De fleste elever har besvaret alle de spørgsmål, der var relevante for dem. Således svinger de partielle bortfald mellem 1 og 4 pct. for de forskellige spørgsmål. Dog er der – forventeligt – et noget større partielt bortfald i forhold til spørgsmålene om forældres uddannelsesniveau, hvor ca. 20 pct. har svaret ”ved ikke” (Andersen & Kjærulff, 2007).

Af de 56 udvalgte skoler takkede 33 skoler nej til at deltage. De dominerende årsager til, at skolerne ikke ønskede at deltage, var:

- At 8. klasserne allerede havde lagt andre planer i den pågældende periode (fx lejrskole).
- At skolens 8. klasser tidligere havde deltaget i eller sagt ja til at deltage i andre spørgeskemaundersøgelser og derfor ikke kunne afse mere tid i skoleåret til spørgeskemaundersøgelser.
- At man mente, at det altid var 8. klasserne, det ”gik ud over”, og man derfor ikke ønskede at belaste dem yderligere.

Da vi er særligt interesserede i de unges oplevelser i forbindelse med de konflikter, de oplever både hjemme, på skolen og i deres lokalmiljø, var vi bekymrede for, om skoler med et særligt højt konfliktniveau ville være modvillige til at deltage i undersøgelsen. Eftersom vi har svært ved at kontrollere for dette ad andre veje, vælger vi at lade skolens egen grund til at afslå være afgørende. Der var ingen skoler, der undlod at deltage med begrundelser i retning af, at emnet var for omtåleligt pga. sociale problemer eller konflikter på skolen. Vi vurderer derfor, at der ikke er

systematisk bortfald i analyseudvalget pga. af skolernes konfliktniveau eller sociale problemer.

Bortfaldet blandt elever i de deltagende skoler (13,4 pct.) er på niveau med bortfaldet i andre undersøgelser med et lignende design (Egelund, 2007; Helweg-Larsen et al., 2009). Det endelige analyseudvalg på 1.042 unge er imidlertid langt mindre, end vi havde forventet, idet bortfaldet på skoleniveau ligger markant højere, end hvad man normalt ser i undersøgelser med tilsvarende klyngeudvælgelse (Egelund, 2007). Det store bortfald blandt de udvalgte skoler skyldes primært, at vi var nødsagede til at gennemføre undersøgelsen i løbet af en meget kort tidsperiode umiddelbart op til sommerferien. Samtidig var der et kort tidsrum til rådighed til at indgå aftaler med skolerne om at deltage.

BORTFALDSANALYSE – SKOLENIVEAU

Det store bortfald taget i betragtning er det særligt relevant at sammenligne gruppen, der har deltaget i undersøgelsen, med gruppen, som ikke deltog i undersøgelsen.

TABEL 2.1

Sammenligning af skoler i deltagergruppen med skoler i bortfaldsgruppen i forhold til antal elever på skolen, i 8. klasse, pr. lærer, elevernes karakterer samt procentdel elever af udenlandsk herkomst på skolen.

	Deltagergruppen (gennemsnit)	Bortfaldsgruppen (gennemsnit)	P-værdi (t-test)
Antal elever på skolen	521	586	0,26
Antal elever i 8. klasse	52	54	0,61
Antal elever pr. lærer	12	12	0,86
Karakterer ¹	6,18	6,18	0,99
Procent elever af udenlandsk herkomst	11,02	12,12	0,77

Anm.: En enkelt specialskole i stikprøven er ikke inkluderet i bortfaldsanalysen, da den adskiller sig markant fra resten af skolerne mht. elev- og lærerantal og derfor betragtes som en outlier i analyserne. Der indgår ikke data om alle parametre fra alle skoler, da data ikke har været tilgængelige for alle skoler.

1. Angiver karaktergennemsnittet for folkeskolens afgangsprøve (FSA) for 9. klasse. Tallene er fra 2009 og offentliggjort i 2010.

Kilde: Berlingske Data. Hvor andet ikke fremgår, er tallene fra 2008.

Vi har valgt at sammenligne en række karakteristika ved de skoler, som har deltaget i undersøgelsen, med de skoler, som ikke ønskede at deltage

i undersøgelsen, jf. tabel 2.1. Tabellen viser kort sagt, at der ikke er nogen systematik i, hvilke skoler der har valgt ikke at deltage i undersøgelsen i forhold til ovennævnte karakteristika.

Tabellen viser gennemsnitsværdier for antal elever på skolen og i 8. klasse, antal elever pr. lærer, karakter ved folkeskolens afgangseksamen i 9. klasse samt for antallet af elever med udenlandsk herkomst. Signifikantest af forskellene på gennemsnitsværdierne viser, at der ikke er signifikante forskelle. Med de data, vi har til rådighed, kan vi således ikke finde forskelle mellem gruppen af skoler, som har deltaget, og gruppen af skoler, som ikke har deltaget.

BORTFALDSANALYSE – INDIVIDNIVEAU

Det er kun muligt at sammenligne gruppen af elever, som har deltaget, med gruppen af elever, som ikke har deltaget, i forhold til køn. Køn er den eneste information, vi har om de elever, som ikke har deltaget i undersøgelsen. Svarprocenten for drenge og piger på henholdsvis 86,2 og 85,6 pct. viser, at der ikke er kønsmæssig skævhed i analyseudvalget.

Der kan imidlertid både på skole- og elevniveau forekomme skævheder i analyseudvalget, som det ikke har været muligt for os at identificere med de data, som vi har til rådighed.

SAMLET VURDERING AF ANALYSEUDVALGET

Vi konkluderer på baggrund af ovenstående, at analyseudvalget trods det store bortfald ikke afviger signifikant fra populationen på skoleniveau. Det betyder, at vi med stor sikkerhed kan foretage generaliseringer i forhold til resultater om forskelle i, hvor voldsudsatte unge i forskellige sociale grupper er. Derimod vil der – ud fra bortfald og det forholdsvis lille analyseudvalg – være en større usikkerhed i forhold til at generalisere undersøgelsens opgørelser over omfanget af volden. Således præsenterer vi i analysen udelukkende resultater som procenter af analyseudvalget og foretager ikke omregninger til absolutte tal for hele populationen.

SPØRGESKEMAET

Der er designet et selvstændigt spørgeskema til undersøgelsen, hvilket fremgår af bilag 1. Spørgeskemaet trækker på erfaringer fra en række tidligere undersøgelser af unges udsathed for vold og trivsel generelt (Helweg-Larsen et al., 2009; LG Insight, 2009; Mattsson et al., 2008). Spørgeskemaet blev pilottestet af fem unge i aldersgruppen.

Vi vil i det følgende introducere spørgeskemaet ved at præsentere skemaets dimensioner – hvad spørger vi til? Vi vil også komme ind på, hvordan vi håndterer at spørge ind til vold, og dermed hvordan vi definerer vold. Dernæst vil vi introducere det mål for de unges trivsel (SDQ), vi har valgt at anvende i denne undersøgelse. Til sidst vil vi beskrive, hvordan spørgeskemaet blev modtaget blandt de unge.

SPØRGESKEMAETS FOKUS

I spørgeskemaet har vi formuleret spørgsmål, der dækker følgende dimensioner:

- De unges udsathed for vold
 - Vold mod de unge fra forældre hjemme
 - de seneste 12 måneder
 - da de unge gik i 5. klasse
 - Vold mellem forældre (vold i nære relationer), som de unge er vidne til
 - Vold mellem unge
- Hjælp, de unge har søgt, hvis de har oplevet vold i hjemmet
- Omfanget af konflikter i hjemmet og evnen til at løse dem
- De unge og deres forældres baggrund
 - De unges trivsel (SDQ) (Goodman, 1997; Obel et al., 2003)
 - De unges egen vurdering af deres faglige præstation i skolen
 - De unges fremtidsplaner
 - Om der kun tales dansk i hjemmet, eller om der tales andre sprog
 - Hvilket land de unge selv og deres forældre er født i
 - Forældrenes uddannelsesniveau
 - Forældrenes tilknytning til arbejdsmarkedet.

Tabel 2.2 viser, hvilke kombinationer af elementer ved volden som indgår i spørgeskemaet, og dermed hvilke voldssituationer vi måler omfanget af i spørgeskemaet.

TABEL 2.2

Oversigt over de forskellige voldssituationer, vi har inddraget i undersøgelsen.

	Hvor foregår volden?	Hvem udøver volden?	Hvem er udsat for vold?	Hvem overværer volden?	Hvad skete der?	Hyppighed af voldsudøvelsen
<i>Inden for de seneste 12 måneder</i>						
Situation 1	I hjemmet	Forældre	Den unge	-	Konkrete volds-handlinger	Kontinuum: Fra aldrig til mange gange
Situation 2	I hjemmet	-	Forældre	Den unge	Konkrete volds-handlinger	Udsat for/ikke udsat for
Situation 3	Uden for hjemmet	Andre unge, som den unge kender i forvejen	Den unge	-	Konkrete volds-handlinger	Udsat for/ikke udsat for
Situation 4	Uden for hjemmet	Andre unge, som den unge ikke kender i forvejen	Den unge	-	Konkrete volds-handlinger	Udsat for/ikke udsat for
<i>Da den unge gik i 5. Klasse</i>						
Situation 1	I hjemmet	Forældre	Den unge	-	Konkrete volds-handlinger	Udsat for/ikke udsat for

For hvert spørgsmål i spørgeskemaet måler vi et element. Således viser tabel 2.2, hvilke elementer som holdes konstante, og hvilke som varieres i de enkelte spørgsmål.

For enkelte spørgsmål har vi undladt at definere enkelte af elementerne klart, fordi det ellers ville resultere i uforholdsmæssigt lange spørgsmål, som ville forvirre respondenterne mere, end det ville klargøre spørgsmålet. Dette gælder for spørgsmål om, hvem der overværer den vold, den unge udsættes for.

Yderligere er det ikke defineret, hvem som udøver volden i de tilfælde, hvor de unge er vidner til vold mod forældrene i hjemmet. Antagelsen er, at volden udøves af ægtefælle/partner, og at vi derfor får uforholdsmæssigt lidt ekstra information ud af kompleksitetsforøgelsen.

Endelig har vi – for at begrænse omfanget af skemaet – valgt kun at måle hyppigheden af volden i forhold til den vold, den unge udsættes for fra sine forældre.

OPERATIONALISERING AF VOLD

Som beskrevet i indledningen er vold et komplekst fænomen at undersøge. Denne kompleksitet giver nogle særlige udfordringer, når man skal måle omfanget af vold i et spørgeskema. Vi imødekommer disse udfordringer ved at 'oversætte' (operationalisere) vores problemstillinger til meget konkrete situationer i spørgeskemaet.

Med afsæt i det internationalt anerkendte mål Conflict Tactics Scale (CTS) (Straus et al., 1996) har vi valgt at fokusere på de reaktioner, som de unge oplever i tilfælde, hvor der opstår konflikter eller uenigheder. Baggrunden herfor er at sætte volden i en konkret kontekst for de unge, når de skal svare på spørgsmålene i spørgeskemaet.² I det følgende anvendes begreberne uenighed og konflikter synonymt.

I forhold til spørgsmålet "Hvad skete der?" har vi formuleret en række konkrete handlinger, som de unge skal svare på, om de har været udsat for. I undersøgelsen betragter vi det således som vold, hvis den unge har været udsat for at blive:

2. Denne konkretisering til konfliktsituation må antages at betyde, at færre voldstilfælde rapporteres, idet de tilfælde, som ikke udspiller sig i forbindelse med en konfliktsituation, som udgangspunkt ekskluderes.

- skubbet og rusket
- revet i håret
- slået med flad hånd
- slået med knyttet hånd
- slået med en ting
- sparket.

I forhold til den vold, forældrene er udsat for, har vi yderligere inddraget at blive:

- truet med at blive slået ihjel
- truet med kniv eller skydevåben
- udsat for noget andet voldsomt – med mulighed for fritekst.

Da (heldigvis) ikke alle konfliktsituationer i familier involverer vold, har vi også defineret en række svarkategorier, som dækker over andre typiske konflikreaktioner. Det drejer sig om:

- at snakke sammen
- at råbe
- ikke tale til/udelukke med tavshed
- at græde
- at true med vold
- at blive udsat for noget andet voldsomt.

For at kunne vurdere, i hvilket omfang de unge er udsat for vold gennem en længere periode af deres barndom, og for at kunne se på, om der er sammenhæng mellem vold tidligere i livet og i 15-års-alderen, spurgte vi de unge, om de var udsat for vold fra deres forældre, da de gik i 5. klasse. Et alternativt mål kunne have være at spørge til, om de nogensinde forud for de sidste 12 måneder har været udsat for vold. Vi har imidlertid valgt at spørge specifikt til den vold, de unge blev udsat for i 5. klasse. Det har vi gjort, fordi vi primært er interesserede i den vold, de er udsat for som store børn. Derudover vurderes det ofte i metodelitteraturen, at jo mere specifikke og konkrete spørgsmål er, jo lettere har respondenterne ved at besvare dem (Andersen & Kjærulff, 2003).

OPERATONALISERING AF ETNICITET

Vi har spurgt til de unges etnicitet på forskellige måder i spørgeskemaet: Hvor den unge og forældrene er født, hvilket sprog der oftest tales i hjemmet, og om den unge taler andre sprog end dansk med sine forældre. Vi har valgt at bruge sidstnævnte spørgsmål, når vi kigger på sammenhængen mellem etnicitet og voldsudsathed. Sprog er et ofte anvendt parameter i lignende undersøgelser, om end det ikke nødvendigvis er det eneste anvendte parameter (Helweg-Larsen et al., 2009). Størrelsen af vores analyseudvalg fordrer en enkel opdeling i forhold til etnicitet, da vi ellers ville skulle analysere på uforholdsmæssigt små tal, hvilket kunne resultere i potentielt skævvredne resultater.

SDQ

I forhold til måling af de unges trivsel har vi valgt at anvende den internationalt anerkendte SDQ-skala (The Strengths and Difficulties Questionnaire) (Goodman, 1997). SDQ måler de unges trivsel ud fra 25 udsagn omkring den unges egen adfærd, hvor den unge selv vurderer, om udsagnet passer godt, passer delvist eller ikke passer. Den unges adfærd kategoriseres efterfølgende inden for normal-, grænse- eller uden for normalområderne.

SDQ tager afsæt i et normalitetsbegreb, som identificerer unge med afvigende adfærd inden for følgende områder:

- Emotionelle problemer
- Adfærdsproblemer
- Hyperaktivitet
- Problemer i relationer til jævnaldrende
- Prosocial adfærd.

Emotionelle problemer, adfærdsproblemer, hyperaktivitet og relationer til jævnaldrende giver os et samlet mål for den unges sociale og psykiske problemer. Prosocial adfærd fortæller os noget om de børn, der klarer sig godt socialt.

I analysen er det samlede mål for de unges sociale og psykiske problemer brugt.

UDFYLDELSE AF SPØRGESKEMAET I KLASSERNE

Spørgeskemaet er udarbejdet som et papirskema, de unge selv har udfyldt i klassen. Undersøgelsen blev præsenteret for de unge af en interviewer fra SFI-survey, som også efterfølgende var til stede, mens de unge udfyldte skemaet, og kunne hjælpe og svare på spørgsmål undervejs. De unge blev tilbudt et stykke frugt og en flaske vand, efter de havde udfyldt skemaet. For at sikre, at besvarelsenerne ikke kunne ses af klassekammeraterne, blev de unge instrueret i at sidde således, at de ikke kunne se hinandens besvarelsener.

Blot det at skulle besvare spørgsmål om vold i et spørgeskema kan være en belastning eller en følelsesmæssig åbning for den unge, som har været udsat for vold i sin hverdag. Derfor oprettede vi i forbindelse med undersøgelsen et mini-kriseberedskab. Til mini-kriseberedskabet indkøbte vi ”visitkort” til børnetelefonen/chatten hos Børns Vilkår samt indgik aftale med en klinisk psykolog om at stå til rådighed for de unge. Således blev de unge, der deltog, tilbudt information om muligheder for at få hjælp til at komme videre, i det omfang der måtte være behov for det.

Ingen af de deltagende unge har ved rapportens afslutning benyttet sig af det udleverede tilbud om at henvende sig til en psykolog. Vi ved ikke, om nogle af de unge har brugt de udleverede oplysninger om kontakt til anonym rådgivning hos Børns Vilkår.

Generelt var oplevelsen, at de unge deltog velvilligt i undersøgelsen, og at udfyldelsen foregik i en rolig atmosfære, som også er nødvendig det alvorlige tema taget i betragtning.

Inden SFI's besøg på skolerne blev forældrene og lærere orienteret om undersøgelsen og deres børns deltagelse gennem et brev til forældrene. I brevet blev forældrene informeret om undersøgelsens baggrund, dens formål og gennemførelse samt om, at de unges deltagelse var frivillig. I brevet til forældrene blev undersøgelsen introduceret som en undersøgelse om børn og unges trivsel.

ANALYSESTRATEGI

Analyserne i arbejdsrapporten består primært af simple bivariate frekvensanalyser af de forskellige temaer. Vi kigger på vold begået derhjemme mod den unge inden for de seneste 12 måneder og i 5. klasse, vold begå-

et derhjemme mod forældrene, vold begået af andre unge samt på, om de unge søger hjælp efter voldsovergreb. For hvert tema har vi yderligere systematisk sammenlignet forskelle mellem piger og drenge, hvor datagrundlaget er tilstrækkeligt til det.

Ud over analysen af de enkelte temaer har vi gennemført to tværgående analyser: For det første har vi lavet en analyse, der identificerer socialt udsatte grupper af unge og deres udsathed for vold i forhold til resten af populationen. De socialt udsatte unge er identificeret ud fra baggrundsvARIABLE for den unge og forældrene (se tabel 2.3 for en oversigt over baggrundsvARIABLE). For det andet har vi lavet en tværgående analyse, der ser på sammenhængen mellem den vold, de unge er udsat for på tværs af de arenaer, vi har inddraget i undersøgelsen.

Alle krydstabeller er systematisk signifikanstestet med chi-i-anden, da variablene i analyserne er på nominalskalaniveau.

TABEL 2.3

De unge fordelt efter baggrundsvARIABLE. Procent.

		Procent
<i>Den unge</i>		
De unges egen vurdering af deres faglige niveau i skolen	Virkelig godt	16,4
	Godt	46,7
	Nogenlunde-dårligt	36,9
	Procentgrundlag	1017
De unges planer efter afsluttet folkeskole	Boglig uddannelse	79,2
	Praktisk uddannelse	16,2
	Arbejde	4,6
	Procentgrundlag	883
Etnicitet	Taler kun dansk med sine forældre	81,0
	Taler andre sprog end dansk med sine forældre	19,0
	Procentgrundlag	1033
SDQ	<i>Total SDQ-score:</i>	
	Normalområdet	86,7
	Grænseområdet	8,8
	Uden for normalområdet	4,5
	Procentgrundlag	1042
<i>Mor</i>		
Uddannelse	Højt uddannelsesniveau	64,9
	Mellem uddannelsesniveau	27,1
	Lavt uddannelsesniveau	8,1
	Procentgrundlag	791
Arbejde	Arbejde	88,6
	Ledig	4,4
	Uden for arbejdsmarkedet	6,9
	Procentgrundlag	968
<i>Far</i>		
Uddannelse	Højt uddannelsesniveau	41,0
	Mellem uddannelsesniveau	50,6
	Lavt uddannelsesniveau	8,3
	Procentgrundlag	804
Arbejde	Arbejde	84,2
	Ledig	4,4
	Uden for arbejdsmarkedet	3,4
	Procentgrundlag	958

Anm.: Kategorierne for morens og farens uddannelsesniveau er summerede i forhold til skole- og uddannelsesniveau. Lavt uddannelsesniveau refererer til, at det højest afsluttede niveau er folkeskole eller ungdomsuddannelse. Mellem uddannelsesniveau refererer til, at det højest afsluttede niveau er en kort videregående uddannelse eller en erhvervsuddannelse. Højt uddannelsesniveau refererer til, at det højest afsluttede niveau er en mellemlang eller en lang videregående uddannelse.

UNGE UDSAT FOR VOLD I HJEMMET

I dette kapitel ser vi på den konfliktsituation, de unge oplever i deres hjem. Vi ser også på, i hvilket omfang vold er en del af konflikterne.

Vi har undersøgt forældrenes reaktioner over for barnet ved at spørge, hvor ofte de unge har oplevet en række forskellige reaktioner fra henholdsvis deres mor og far. Reaktionerne dækker et bredt spektrum af konflikreaktioner gående fra, at forældrene taler med den unge om det, over at den unge bliver rusket og skubbet, til at forældrene sparker den unge.

Indledningsvist illustrerer vi konfliktbilledet i hjemmet ud fra hyppigheden af uenigheder og de unges vurdering af familiens evne til at løse uenighederne. Dernæst redegør vi for karakteren af forældrenes reaktioner over for den unge, når der opstår uenigheder i hjemmet. Herefter kigger vi på omfanget af fysisk vold, de unge er udsat for fra deres forældre. Dernæst kigger vi på sammenhængen mellem vold og konflikt-håndtering. Efterfølgende belyser vi den vold, forældrene begik mod den unge, da vedkommende gik i 5. klasse. Undervejs i kapitlet ser vi på, om der er en sammenhæng med de unges etnicitet. Kapitlet rundes af med en sammenfatning og perspektivering af resultaterne gennem præsentation af resultater fra tidligere undersøgelser.

KONFLIKTER I FAMILIEN

Ofte er vold en del af en reaktion på konflikter i hjemmet. Derfor er hyppigheden og håndteringen af konflikter i hjemmet interessant.

Af tabel 3.1 fremgår det, at over halvdelen af de unge i spørgeskemaundersøgelsen rapporterer et moderat konfliktniveau i deres familie. På spørgsmålet om, hvor tit de synes, de har været uenige med deres forældre inden for de seneste 12 måneder, svarer 50 pct. *indimellem*. Samtidig svarer henholdsvis 17,6 pct. og 7,8 pct., at de er uenige *tit* og *meget tit*. Pigerne i undersøgelsen svarer signifikant oftere end drengene, at de ofte oplever at være uenige med deres forældre.

TABEL 3.1

De unge fordelt efter, hvor ofte de har været uenige med deres forældre inden for de seneste 12 måneder. Særskilt for køn. Procent.

	Total	Piger	Dreng
Meget tit	7,8	9,3	6,2
Tit	17,6	18,9	16,3
Indimellem	53,2	54,7	51,4
Næsten aldrig	21,5	17,1	26,1
Procentgrundlag	1031	508	514

Anm.: Testet med chi-i-anden. Signifikant forskel for piger og drenge på 0,05-niveau.

En række undersøgelser peger på, at piger og drenge oplever konflikter og uenigheder forskelligt, og at forældre reagerer forskelligt over for piger og drenge, når der er uenigheder i familien (Mattsson et al., 2008). Forskelle i svar på, hvor ofte de unge oplever konflikter i hjemmet mellem kønnene, skal således ikke entydigt ses som et udtryk for, at der er flere konflikter mellem forældre og deres døtre. Det kan også være et udtryk for, at uenigheder mellem forældre og deres døtre og sønner kan komme forskelligt til udtryk og kan opleves forskelligt.

Når der opstår en uenighed i hjemmet, fremgår det af tabel 3.2, at langt de fleste unge synes, at de selv og deres forældre er *gode* eller *meget gode* til at finde en løsning. I forlængelse heraf synes relativt få unge – under 10 pct. – at familien er *dårlig* eller *meget dårlig* til at finde en løsning. Cirka 25 pct. vil hverken karakterisere familiens konflikthåndtering som god eller dårlig. Selv om piger oftere end drenge jf. ovenfor oplever uenigheder i hjemmet, er der jf. tabel 3.2 ikke signifikant forskel på pigers og drenges oplevelse af håndteringen af uenigheden.

TABEL 3.2

De unge fordelt efter deres vurdering af deres egne og forældrenes evne til at finde løsninger på uenigheder. Særskilt for køn. Procent.

	Total	Piger	Drenge
Meget gode	25,8	25,7	26,3
Gode	40,3	39,4	40,7
Hverken eller	25,2	26,1	24,3
Dårlige	5,7	5,7	5,8
Meget dårlige	3,0	3,1	2,9
Procentgrundlag	1037	510	518

Anm.: Testet med chi-i-anden. Forskelle mellem piger og drenge er ikke signifikant.

Vores tal viser således, at de fleste unge oplever et moderat konfliktniveau i hjemmet. Dog oplever færre drenge uenigheder i hjemmet end piger. De fleste vurderer, at familien er god eller meget god til at løse konflikter – her er der ingen kønsforskelle.

REAKTIONER PÅ KONFLIKTER

Reaktionen på konflikter i hjemmet kan tage mange forskellige former. Det fremgår af tabel 3.3, at de unge oftest oplever, at deres forældre reagerer ved at tale med dem om konflikten. Det gælder både for moren (97 pct.) og faren (94 pct.). Mange unge oplever også, at deres forældre råber ad dem, når der opstår konflikter i hjemmet. Således har 66 pct. af de unge oplevet, at deres mor har råbt ad dem, og 63 pct. har oplevet, at deres far har råbt.

Generelt er der ikke den store forskel at spore i henholdsvis morens og farens reaktion over for den unge undtagen på et enkelt område: Hvor ofte forældrene græder. 31 pct. af de unge har oplevet, at deres mor reagerer ved at græde, hvis de har en konflikt, mens kun 5,6 pct. af de unge har oplevet, at deres far har grædt som følge af konflikter i hjemmet.

Hvis vi ser på tværs af morens og farens reaktioner, har 75 pct. af de unge oplevet, at både deres mor og far har råbt ad dem. Det vil

sige, at kun 25 pct. af de unge ikke er blevet råbt ad enten af deres mor eller far inden for de sidste 12 måneder.³

Sammenfattende er forældrenes reaktion på en konflikt oftest dialog, evt. råb, og der er ikke de store forskelle at spore mellem mors og fars reaktioner, undtagen at moren oftere græder end faren.

TABEL 3.3

De unge fordelt efter deres forældres reaktioner på uenigheder med den unge. Procent.

	Morens reaktion	Farens reaktion
Vedkommende har talt med mig om det	96,6	93,7
Jeg er blevet råbt ad	66,6	63,0
Jeg er blevet udelukket med tavshed	8,8	9,8
Vedkommende har grædt	31,0	5,6
Jeg er blevet truet med noget voldsomt	6,5	6,7
Jeg er blevet skubbet og rusket	10,1	11,4
Jeg er blevet revet i håret	2,5	1,3
Jeg er blevet slået med flad hånd	6,2	5,5
Jeg er blevet slået med knyttet hånd	1,7	2,5
Jeg er blevet slået med en ting	3,0	2,0
Jeg er blevet sparket	1,1	2,0
Jeg er blevet udsat for noget andet voldsomt	1,9	2,8

Anm.: Procenterne er summering af svarene i kategorierne "ja, en gang", "ja, flere gange" og "ja, mange gange". Se bilag 2 for svarfordelingerne på alle kategorier.

FYSISK VOLD FRA FORÆLDRE MOD UNGE

Som nævnt ovenfor oplyser 20 pct. (jf. tabel 3.4) af de unge i spørgeske- maundersøgelsen, at de har været udsat for fysisk vold fra deres forældre inden for de seneste 12 måneder. Denne andel fremkommer ved at se, hvor mange unge der har svaret, at de én, flere eller mange gange har været udsat for at blive skubbet og rusket, revet i håret, slået med flad eller knyttet hånd, slået med en ting eller blevet sparket af enten mor eller far. 20 pct. dækker således over alle dem, som har været udsat for fysisk vold én, flere eller mange gange inden for de seneste 12 måneder.

De 20 pct. svarer til 208 unge i undersøgelsen. Af disse 208 har knap 40 pct. kun været udsat for én af voldsreaktionerne én gang fra én

3. Tal fremgår ikke af tabel.

af forældrene. Det svarer til, at 8 pct. af samtlige adspurgte har været udsat for én af de fysiske voldsreaktioner én gang fra én af forældrene. Dermed har 12 pct. af samtlige adspurgte været udsat for enten flere former for vold eller været udsat for vold flere gange eller fra begge forældres side.

TABEL 3.4

Andel unge, der har været udsat for forskellige former for fysisk vold fra forældrene i hjemmet inden for de seneste 12 måneder. Procent.

	Procent
Udsat for vold i hjemmet	20
Udsat for vold én gang fra én forælder	8
Udsat for vold mere end én gang/én ting (mere end et kryds)	12
Udsat for én eller flere voldshandlinger fra mor	13,1
Udsat for én eller flere voldshandlinger fra far	13,6
Udsat for voldshandlinger fra begge forældre	6,8
Procentgrundlag	1042

Anm.: Her er samlet de unges svar på spørgsmål om forældres reaktioner på konflikter, som dækker fysisk vold: skubbet/rusket, revet i håret, slået med flad eller knyttet hånd, slået med en ting eller sparket.

Kigger vi yderligere på tallene i tabel 3.4 over unge, som har været udsat for vold fra deres forældre, er der ikke markant forskel på andelen af de unge, der er udsat for vold fra henholdsvis deres mor eller far. 13,1 pct. af de unge har været udsat fra vold fra morens side, mens 13,6 pct. har været udsat for vold fra farens side. Samlet set viser vores tal, at af de 208, der har været udsat for vold fra forældrenes side, har 34 pct. været udsat for vold fra begge forældres side. Det svarer til, at knap 7 pct. af samtlige adspurgte har været udsat for vold fra begge forældres side. Tilsvarende har ca. 13 pct. af de adspurgte været udsat for vold alene fra den ene forælder.

Hvis vi kigger på drenge og piger hver for sig, viser det sig, at piger i lidt højere – om end ikke signifikant – grad end drenge udsættes for vold i hjemmet, jf. tabel 3.5. Mens 21,4 pct. af de adspurgte piger har været udsat for vold, er det tilsvarende tal for drengene 18,7 pct. Til gengæld har flere piger end drenge 'kun' været udsat for vold en enkelt gang fra én forældres side. Dermed udlignes kønsforskellen til en vis grad, når man ser bort fra de enkeltstående voldstilfælde.

TABEL 3.5

Andel unge, der har været udsat for vold fra forældrene i hjemmet inden for de seneste 12 måneder. Særskilt for køn. Procent.

	Piger	Drenge
Udsat for vold i hjemmet	21,4	18,7
Udsat for vold én gang/én ting	9,2	6,9
Udsat for vold flere gange/flere ting	12,3	11,7

Anm.: Testet med chi-i-anden. Forskelle mellem piger og drenge er ikke signifikant.

Der er ikke forskel på, hvem der udøver volden afhængigt af køn, jf. tabel 3.6.

TABEL 3.6

Andel unge, der har været udsat for vold begået af henholdsvis deres mor eller far. Særskilt for køn. Procent.

	Vold begået af mor	Vold begået af far
Piger	13,5	13,3
Drenge	12,9	14,0
Procentgrundlag	1042	1042

Anm.: Testet med chi-i-anden. Forskelle mellem piger og drenge er ikke signifikant.

Ser vi på sammenhæng mellem de unges etniske tilhørsforhold, målt ved om der udelukkende tales dansk i hjemmet, eller om der (også) tales andre sprog, finder vi nogen forskel i udsathed for vold blandt undersøgelsens deltagere, jf. tabel 3.7. Således er 18,6 pct. af de unge, der udelukkende taler dansk i hjemmet, blevet udsat for vold fra forældrenes side inden for de seneste 12 måneder, mens 26 pct. af de unge, der taler andre sprog i hjemmet, er blevet udsat for vold. Der er ikke stor forskel på de to grupper, når det handler om engangsvold, men når det kommer til vold begået af forældrene flere gange inden for de seneste 12 måneder, er 10,6 pct. af de unge, der udelukkende taler dansk i hjemmet, blevet udsat for vold flere gange. Til sammenligning er 18,4 pct. af de unge, der (også) taler andre sprog end dansk i hjemmet, blevet udsat for vold flere gange inden for de seneste 12 måneder.

TABEL 3.7

Andel unge, der har været udsat for vold fra deres forældre de seneste 12 måneder. Særskilt for, om de unge kommer fra et hjem, hvor der udelukkende tales dansk, eller fra et hjem, hvor der tales andre sprog. Procent.

	Taler udelukkende dansk i hjemmet	Taler andet end dansk i hjemmet
Udsat for vold	18,6	26,0
Udsat for vold én gang/én ting	8,0	7,7
Udsat for vold flere gange/flere ting	10,6	18,4

Anm.: Testet med chi-i-anden. Signifikant forskel mellem unge, som udelukkende taler dansk i hjemmet og unge, som taler andet end dansk i hjemmet, på 0,05-niveau.

VOLD OG KONFLIKTHÅNDTERING

Ovenfor har vi beskrevet hyppigheden af konfliktsituationer, evnen til at håndtere dem samt udsathedens for vold i hjemmet. I det følgende vil vi kigge på sammenhængen mellem konfliktløsning og vold i familien.

Vi finder i første omgang, at flere unge, som har været udsat for vold fra forældrenes side inden for de seneste 12 måneder, karakteriserer deres familie som dårlig til konfliktløsning end unge, der ikke har været udsat for vold, jf. tabel 3.8. Ser vi yderligere på tallene, viser det sig også, at en stor andel af de unge, som har været udsat for vold i hjemmet, *ikke* karakteriserer deres familie som dårlig til at finde løsninger på uenigheder (76 pct.). Med henblik på at se, om der er forskelle mellem unge, som kun har oplevet vold én gang inden for de seneste 12 måneder, og unge, som har oplevet vold flere gange inden for de seneste 12 måneder, har vi valgt at splitte gruppen af voldsudsatte unge op i to. Analysen viser, at 26,4 pct. af de unge, som er blevet udsat for vold flere gange inden for de seneste 12 måneder fra forældrene, synes, at familien er dårlig til at håndtere konflikter. 20,5 pct. af de unge, som kun har været udsat for vold én gang inden for de seneste 12 måneder fra forældrene, synes, at familien er dårlig til at håndtere konflikter. Vores data viser således, at der er signifikant forskel på de unges holdning til konflikthåndtering, afhængigt af hvor hyppigt de har været udsat for vold. Det vil sige, at jo mere voldsudsatte de unge er, jo dårligere oplever de, at familien er til at håndtere konflikter.

TABEL 3.8

De unges vurdering af familiens evne til at håndtere konflikter. Særskilt efter om de unge har været udsat for vold i hjemmet inden for de seneste 12 måneder. Procent

	Familien er ikke dårlig til at håndtere konflikter ¹	Familien er dårlig til at håndtere konflikter ²
Ikke udsat for vold	95,2	4,8
Udsat for vold	76,0	24,0
Udsat for vold én gang	79,5	20,5
Udsat for vold flere gange	73,6	26,4

Anm.: Testet med chi-i-anden. Signifikant forskel på familier, som ikke er dårlige til at håndtere konflikter, og familier, som er, på 0,001-niveau

1. Denne kategori dækker over, at den unge har svaret *meget god, god* eller *hverken eller* på spørgsmålet om vurdering af familiens evne til at håndtere konflikter.
2. Denne kategori dækker over, at den unge har svaret *meget dårlig* eller *dårlig* på spørgsmålet om vurdering af familiens evne til at håndtere konflikter.

Vi har valgt at spørge til de unges vurdering af egen og forældrenes evne til at finde en løsning, når der er uenigheder. De unge har haft mulighed for at svare henholdsvis *meget gode, gode, hverken gode eller dårlige, dårlige* eller *meget dårlige*. Således kan vi ikke sige noget om, hvad der falder ind under den enkelte unges definition af god eller dårlig konflikthåndtering. Vi kan imidlertid konkludere, at vold tilsyneladende ikke nødvendigvis forbindes med dårlig konflikthåndtering. Uanset om den unge har været udsat for en voldshandling fra forældrenes side én eller flere gange inden for de seneste 12 måneder, synes over 70 pct. *ikke*, at familien er dårlig til at håndtere konflikter.

FYSISK VOLD, DA DE UNGE GIK I 5. KLASSE

Ovenfor har vi vist, i hvilket omfang de unge har været udsat for vold inden for de seneste 12 måneder fra deres forældre i hjemmet. For at kunne undersøge, om de unge også har været udsat for vold tidligere i deres liv, blev de i undersøgelsen bedt om at svare på, om de blev udsat for fysisk vold fra deres forældre, da de gik i 5. klasse. Det kan være svært at svare på sådan et spørgsmål, fordi det er noget, der ligger tre år tilbage i tiden. Derfor skal analyserne af tallene tages med et forbehold.

Analysen af de unges svar på spørgsmålene, om de blev udsat for vold fra deres forældre, da de gik i 5. klasse, kan bruges til at vise, om vold for nogle unge er et levevilkår gennem en længere periode af deres

opvækst. Vi mener derimod ikke, at vi på baggrund af tallene omkring vold begået mod den unge i 5. klasse med sikkerhed kan sige noget om det faktiske omfang af vold blandt de unge, da de gik i 5. klasse. Ligeledes kan tallene heller ikke vise os, om de unge er mere eller mindre udsat for vold i 5. klasse i forhold til i 8. klasse.

Af tabel 3.9 fremgår det, at i alt 7,3 pct. af de unge har været udsat for vold fra deres forældre, da de gik i 5. klasse. Af dem har 68 pct. været udsat for vold fra begge deres forældre i 5. klasse. Det svarer til 5 pct. af hele populationen. Det vil sige, at der blandt de unge, der har deltaget i undersøgelsen, er en del, som angiver at have været udsat for vold også tidligere i deres liv.

TABEL 3.9

Andel unge, der har været udsat for vold fra forældrenes side i 5. klasse.

Procent.

	Procent
Udsat for vold i hjemmet i 5. klasse	7,3
Udsat for vold i 5. klasse fra én forælder	5,2
Udsat for vold i 5. klasse fra begge forældre	2,4
Procentgrundlag	1009

Vi har kigget på såvel udsathed for forskellige overgreb som gentagelse af den samme slags overgreb. Her ser vi på, om unge, der har været udsat for voldshandlinger i 5. klasse, også har været udsat for voldshandlinger i 8. klasse fra forældrenes side.

TABEL 3.10

De unge fordelt efter, om de har været udsat for vold fra deres forældre i henholdsvis 5. klasse og inden for de seneste 12 måneder. Procent.

	Ikke udsat for vold inden for de seneste 12 måneder	Udsat for vold inden for de seneste 12 måneder
Ikke udsat for vold i 5. klasse	84,9	15,1
Udsat for vold i 5. klasse	19,7	80,3
Procentgrundlag	807	202

Anm.: Testet med chi-i-anden. Signifikant forskel mellem unge, som har været udsat for vold, og unge, som ikke har, på 0,001-niveau.

Vores tal viser, at størstedelen af dem, der var udsat for voldshandlinger fra forældrenes side i 5. klasse, også har været udsat for voldshandlinger

fra forældrenes side inden for de seneste 12 måneder. Tabel 3.10 viser, at af de unge, som ikke har været udsat for vold i 5. klasse, har 'kun' 15 pct. været udsat for vold de sidste 12 måneder. Blandt de unge, som har været udsat for vold i 5. klasse, har 80 pct. også været udsat for vold fra deres forældre inden for de seneste 12 måneder.

I undersøgelsen finder vi ligeledes signifikante forskelle mellem de unges etniske tilhørsforhold (målt ved hvilke sprog der tales i hjemmet) og vold begået af forældrene, mens den unge gik i 5. klasse, jf. tabel 3.11. Mens 6,4 pct. af de unge, der kun taler dansk i hjemmet, er blevet udsat for vold, er 12,6 pct. af de unge, der taler andre sprog i hjemmet, blevet udsat for vold i 5. klasse – altså ca. dobbelt så stor en andel. Særligt er de unge fra hjem, hvor der tales andre sprog end dansk, mere udsat for vold fra begge deres forældre i 5. klasse.

TABEL 3.11

Andel unge, der har været udsat for vold i 5. klasse. Særskilt for, om den unge kommer fra et hjem, hvor der kun tales dansk, eller fra et hjem, hvor der også tales andre sprog. Procent.

	Taler kun dansk i hjemmet	Taler andre sprog end dansk i hjemmet
Udsat for vold i 5. klasse	6,4	12,6 *
Udsat for vold i 5. klasse fra én forælder	4,8 ¹	6,8 ¹
Udsat for vold i 5. klasse fra begge forældre	1,6	5,8 *

Anm.: Testet med chi-i-anden. Grundet tabellens sammensætning er det ikke muligt at signifikanteste hele tabellen på én gang. Derfor refererer stjernerne til signifikantest udført i forbindelse med det pågældende tal, hvor *** p < 0,001, ** p < 0,01 og * p < 0,05. I denne tabel henviser signifikantestesten til, om der er signifikant forskel på de unges voldsudsathed afhængig af sprog talt i hjemmet.

1. Det forventede antal observationer er mindre end fem i én eller flere celler. Det er derfor ikke muligt at udføre signifikantest.

SAMMENFATNING

I dette kapitel har vi kigget på den vold, de unge er udsat for fra deres forældre i hjemmet, og på, hvordan de unge karakteriserer konfliktniveauet i hjemmet.

Vores tal viser, at de fleste unge oplever et moderat konfliktniveau i hjemmet. Færre drenge end piger oplever dog uenigheder i hjemmet. De fleste vurderer, at familien er god eller meget god til at løse konflikter – her er der ingen kønsforskelle. I forhold til en nærmere kategorisering af forældrenes reaktion på konflikter er reaktionen oftest dialog, evt. råb. Der er ikke de store forskelle at spore mellem mors og fars reaktioner, undtagen at moren oftere græder end faren. Et tilsvarende billede ses i undersøgelsen af Helweg-Larsen et al., hvor drengene oftere end pigerne angiver, at de ikke oplever konflikter mellem dem selv og de voksne i familien. Også her er reaktionen oftest, at man taler om konflikten (Helweg-Larsen et al., 2009).

20 pct. af de unge i vores materiale har været udsat for fysisk vold én, flere eller mange gange fra deres forældres side inden for de seneste 12 måneder. Vores resultat peger således i samme retning som LG Insights undersøgelse af skolebørn fra Københavns Kommune. Her finder forfatterne, at 19 pct. af respondenterne har været udsat for vold, mens 14 pct. angiver at have været udsat for vold inden for det seneste år (LG Insight, 2009). Tilsvarende fandt Mossige og Stefansen i den norske undersøgelse, at knap 20 pct. havde været udsat for, at en voksen i deres familie har slået (Mossige & Stefansen, 2007). Socialdepartementet i Sverige konkluderer, at 86 pct. angiver *aldrig* at have været udsat for vold, og dermed omvendt, at 14 pct. har været udsat for vold (Socialdepartementet, 2001). Sariola og Uutelab fandt i deres undersøgelse i 1992, at 19 pct. af de finske unge havde været udsat for mild vold fra deres forældre inden for det seneste år, mens 5 pct. havde været udsat for grov vold fra deres forældre inden for det seneste år (Sariola & Uutelab, 1992). Christoffersens undersøgelse fra SFI om fysisk mishandling fandt, at kun 5,6 pct. havde været udsat for fysisk mishandling (Christoffersen, 2010a). SFI's børneforløbsundersøgelse af Mattsson et al. viser, at 90 pct. af mødrene svarer, at de aldrig giver deres børn hverken lussinger eller endefulde (2008). SFI's undersøgelse af Ottosen et al. om børn og unge viser, at 6 pct. af de 15-19-årige angiver at have fået tæv af deres forældre mindst én gang. De ældste (19-årige) drenge har den højeste frekvens, idet 11 pct. angiver at have fået tæv af forældrene mindst én gang (Ottosen et al., 2010). Ottosen et al. har imidlertid valgt at måle vold som en situation (tæv), hvor det er op til de unge selv at vurdere, om der er tale om vold, i modsætning til denne undersøgelses mål af konkrete fysiske handlinger. Det tyder altså på, at man ved at måle vold som en situation

(tæv) overser en del af de konkrete handlinger, som i denne undersøgelse er defineret som vold.

Overordnet kan vi konkludere, at vi på tværs af de nordiske lande finder overensstemmende resultater, hvor ca. hver femte ung har været udsat for en eller anden form for fysisk vold.

For at kunne skelne mellem de tilfælde, hvor den unge kun er blevet udsat for vold en enkelt gang i en ophedet situation, og de tilfælde, hvor den unge mere systematisk udsættes for vold, valgte vi at dele de 20 pct. op i forhold til udsættelse for vold én gang og flere gange. 8 pct. af de unge har kun været udsat for vold én gang fra én forælders side inden for de seneste 12 måneder. Dermed har 12 pct. været udsat for flere voldsepisoder; de har enten været udsat for flere former for vold, vold fra begge forældre eller flere gange fra den samme forælder. Denne gruppe af unge, som lever med vold som et mere vedvarende levevilkår, bør have særlig opmærksomhed i indsatsen for at forebygge vold.

Der er ikke markant forskel på andelen af de unge, der er udsat for vold fra henholdsvis deres mor eller far. Knap 7 pct. af samtlige adspurgte har været udsat for vold fra begge forældres side. Tilsvarende har ca. 13 pct. af de adspurgte været udsat for vold alene fra den ene forælder. Her følger vores resultater, hvad Helweg-Larsen et al. fandt i deres undersøgelse (2008), men står i modsætning til, hvad LG Insight fandt i deres undersøgelse (2009). Sariola og Uutelab fandt i deres undersøgelse fra 1992 blandt 15-årige finske unge, at unge lidt oftere var udsat for mild vold fra morens side og lidt oftere for grov vold fra farens side. Disse forskelle er dog ikke signifikantstestet (Sariola & Uutelab, 1992). De peger i deres undersøgelse yderligere på, at unge, der lever alene med deres mor, har en højere risiko for at være udsat for grov vold fra deres mor.

Kønsmæssigt set viser det sig, at piger i højere grad end drenge oplever, at de udsættes for vold i hjemmet. Det ligger i tråd med Helweg-Larsen et al.'s undersøgelse, hvor 4,8 pct. af drengene angav at være blevet udsat for vold, mens 9,4 pct. af pigerne angav at være blevet udsat for vold (Helweg-Larsen et al., 2009). Til gengæld har flere piger end drenge kun været udsat for vold en enkelt gang fra én forælders side. Dermed udlignes kønsforskellen til en vis grad, når man ser bort fra de enkeltstående voldstilfælde.

Sammenholder vi de unges vurdering af familiens konfliktløsning med at være udsat for vold, viser vores tal, at unge, som har været

udsat for vold i hjemmet, i højere grad end andre unge karakteriserer deres familie som dårlig til konfliktløsning. Over 70 pct. af de unge, som *har* været udsat for vold i hjemmet, karakteriserer *ikke* deres familie som dårlig til at finde løsninger på uenigheder.

I alt 7,3 pct. af de unge har været udsat for vold fra deres forældre, da de gik i 5. klasse. Af dem har 68 pct. været udsat for vold fra begge deres forældre i 5. klasse. Det svarer til 5 pct. af hele populationen.

Ser vi på sammenhængen mellem vold og de unges etniske tilhørsforhold målt ved, om der udelukkende tales dansk i hjemmet, eller om der tales andre sprog, fandt vi nogen forskel i udsathed for vold. Generelt er børn fra hjem, hvor der tales andre sprog end dansk, mere udsat for vold end børn, der kommer fra hjem, hvor man kun taler dansk. Der er ikke den store forskel på de to grupper, når det handler om engangsvold, men når det kommer til vold begået af forældrene flere gange inden for de seneste 12 måneder, fandt vi en markant forskel. Det samme mønster ses i forhold til vold begået mod den unge i 5. klasse fra forældrenes side. Også her er børn fra hjem, hvor der tales andre sprog end dansk, mere udsat for vold end børn, der kommer fra hjem, hvor man kun taler dansk. Der ser således ud til at være et behov for at fokusere en særlig opmærksomhed i arbejdet med at forebygge vold på børn, der vokser op i etniske minoritetsfamilier. På baggrund af denne undersøgelse kan vi ikke sige noget om, hvilke faktorer der har betydning i denne relation.

Endelig viser vores undersøgelse i tråd med andre undersøgelser, at unge, som udsættes for vold én gang fra deres forældre, er i større risiko for senere under opvæksten at blive udsat for vold eller andre overgreb.

VOLD I NÆRE RELATIONER

Børn og unge kan også være vidner til, at deres forældre udsættes for vold i hjemmet. Denne vold påvirker børnenes trivsel negativt, ligesom hvis de selv blev udsat for vold (Eriksson, 2007). Yderligere har en række oversigtsarbejder vist, at der kan identificeres en sammenhæng mellem vold mellem partnere og børnenes udsathed for vold (Bedi & Goddard, 2007; Goddard & Bedi, 2010).

I dette kapitel vil vi kigge på den vold, de unge i vores undersøgelse har overværet mellem deres forældre. Afslutningsvist perspektiverer vi resultaterne ved at inddrage tidligere undersøgelser om dette emne.

DE UNGES OPLEVELSER AF VOLD MOD FORÆLDRE

I vores materiale har vi primært vidneudsagn om, at moren udsættes for vold i hjemmet. 2,5 pct. (26 personer) af de unge har været vidne til, at moren udsættes for vold, mens kun 1 pct. (10 personer) har været vidne til, at faren udsættes for vold. Under 5 promille (4 personer) af de unge har oplevet vold mod begge forældre.

Tabel 4.1 viser, hvilken type vold forældrene udsættes for. Idet tabellen bygger på særdeles få voldstilfælde, har vi valgt at fremlægge de absolutte tal frem for procenttal.

TABEL 4.1

Antal unge, der har overværet, at en af deres forældre har været udsat for forskellige former for vold inden for de seneste 12 måneder. Særskilt for, om volden har været rettet imod moren eller faren. Absolutte tal.

	Mor	Far
Vedkommende blev skubbet og rusket	10	-
Vedkommende blev slået med flad hånd	11	-
Vedkommende blev slået med en knytnæve	7	2
Vedkommende blev sparket	4	-
Vedkommende blev slået med en ting	1	-
Vedkommende blev truet med at blive slået ihjel	5	-
Vedkommende blev truet med kniv eller skydevåben	4	-
Vedkommende blev udsat for noget andet voldsomt	9	2
Ingen af ovenstående	8	6

Anm.: De unge fik efterfølgende mulighed for selv at beskrive, hvad deres forældre blev udsat for. De unge nævner i relation til moren, at hun blev udsat for trusler, fik brækket armen, blev trukket i håret hen ad gulvet, blev spyttet på samt flygtede til et krisecenter. I relation til faren nævnes, at han blev revet i ansigtet, udsat for trusler og fik kastet ting efter sig.

Som beskrevet i kapitel 3 viser tidligere undersøgelser en højere forekomst af unge i 15-års-alderen, som har været vidne til vold mod forældre i hjemmet, end vi fandt i vores materiale. På baggrund heraf havde vi forventet, at flere unge havde rapporteret, at deres forældre blev udsat for vold. At det ikke er tilfældet i vores undersøgelse, kan skyldes flere ting. Det kan ganske enkelt skyldes, at de unge i undersøgelsen i mindre omfang har været vidne til, at deres forældre er blevet udsat for vold. Men det kan også skyldes den måde, vi har undersøgt omfanget af volden på. I spørgeskemaet blev de unge bedt om først at svare på, om de havde været vidne til, at deres mor eller far var blevet udsat for vold eller trusler om vold derhjemme. Dette spørgsmål fungerede som et filterspørgsmål, der skulle sortere de unge fra, som ikke havde været vidne til vold mod forældre i hjemmet, da de jo ikke efterfølgende skulle svare på, hvad forældrene havde været udsat for. Det, at vi benyttede os af dette filterspørgsmål, kan imidlertid have betydet, at en del af de unge, som faktisk havde været vidne til de ting, vi definerer som vold, svarede afkræftende på filterspørgsmålet, fordi de ikke definerede det som vold.

Som følge af denne usikkerhed afrapporterer vi vold begået mod forældrene i den unges nærvær med et vist forbehold.

SAMMENFATNING

Vi har spurgt til de unges oplevelser af vold i de nære relationer. Vores tal viser, at 2,5 pct. af de unge har været vidne til, at moren udsættes for vold, mens kun 1 pct. har været vidne til, at faren udsættes for vold. Under 5 promille af de unge har været vidne til vold mod begge forældre. Tallene er relativt små og kan være influeret i nedadgående retning af vores dataindsamlingsmetode.

Om end tallene skal tages med et vist forbehold, har flere unge været vidne til, at deres mor end deres far har været udsat for vold. Mødres større udsathed bekræftes eksempelvis i undersøgelsen af Helweg-Larsen et al., hvor forfatterne finder, at de unge uanset køn oftere er vidne til, at deres mor end deres far udsættes for vold. Det gælder, uanset om vi ser på den milde eller den grove vold (Helweg-Larsen et al., 2009). Samme billede ses i LG Insights undersøgelse af de københavnske skolebørn, hvor 17 pct. samlet set har oplevet vold i hjemmet – også i denne undersøgelse er det kun sjældent faren, der er den udsatte (LG Insight, 2009). Mossige og Stefansens undersøgelse fra Norge bekræfter ligeledes morens udsathed. I deres undersøgelse har 2,7 pct. af de unge været vidne til, at deres mor er blevet udsat for vold, og 1,6 pct. af de unge har været vidne til, at deres far er blevet udsat for vold inden for det seneste år. De unge blev også spurgt, om de på noget tidspunkt i deres opvækst havde været vidne til, at deres forældre blev udsat for vold. Her svarede 9 pct., at de havde været vidne til, at deres mor var blevet udsat for vold, og 4 pct. svarede, at deres far var blevet udsat for vold (Mossige & Stefansen, 2007).

VOLD MELLEML UNGE

Unge udsættes også for vold andre steder end hjemme. Dette kapitel omhandler vold begået mod den unge af andre unge. I undersøgelsen har vi spurgt de unge, hvad de har oplevet, at andre unge har gjort mod dem i en konfliktsituation. Vi har både spurgt til, hvad de unge oplever fra andre unge, som de *kender* i forvejen, og fra andre unge, som de *ikke kender* i forvejen.

Vi har bygget kapitlet op sådan, at vi indleder med en oversigt over andre unges typiske reaktioner i en konfliktsituation. Dernæst kigger vi efter forskell,e alt efter om de unge er udsat for vold fra unge, de kendte i forvejen, eller unge, de ikke kendte i forvejen. Vi afslutter kapitlet med at kigge på kønsmæssige forskelle og en perspektiverende opsamling.

VOLD BEGÅET AF ANDRE UNGE

Det fremgår af tabel 5.1, at de unge primært oplever, at andre unge *ikke* er fysisk voldelige, når de reagerer på uenigheder. 68 pct. af de unge svarer, at de har oplevet, at andre unge, de kender i forvejen, har talt med dem om det, når der har været en konflikt. Andre typiske reaktioner på uenigheder inkluderer udelukkelse med tavshed eller råb.

Blandt de unge, som har oplevet at være udsat for en voldshandling fra en anden ung, er flere udsat for vold fra unge, de kender i forvejen, end fra unge, de ikke kender i forvejen. Eksempelvis angiver 14,7 pct., at de er blevet skubbet eller rusket af andre unge, de kender i forvejen. Kun 7,6 angiver at have oplevet den reaktion fra unge, de ikke kender i forvejen. Ligeledes angiver 5 pct., at de er blevet slået med flad hånd af unge, de kender i forvejen. Kun 2,8 pct. har oplevet den reaktion fra unge, de ikke kender i forvejen. Til gengæld har flere unge oplevet trusler fra unge, de ikke kender i forvejen (17,3 pct.), end fra unge, de kender i forvejen (15,7 pct.).

Det viser sig, at der er en række forskelle i det voldsbillede, drenge og piger er udsat for, jf. tabel 5.1. Generelt viser undersøgelsen et billede af, at drenge udsættes for mere fysisk vold fra andre unge end piger. Til gengæld er piger oftere end drenge udsat for, at andre unge, de kender i forvejen, udelukker dem med tavshed. Ligeledes bliver piger oftere råbt ad både af unge, de kender, og unge, de ikke kender i forvejen.

TABEL 5.1

Andel unge, der har oplevet en række forskellige reaktioner fra andre unge på uenigheder. Særsklit for, om de unge kender hinanden eller ej, og særsklit for køn. Procent.

	Reaktioner fra andre kendte unge			Reaktioner fra andre ikke kendte unge		
	Total	Drenge	Piger	Total	Drenge	Piger
De har talt med mig om det	68,1	56,9	79,3 ***	-	-	-
Jeg er blevet udelukket med tavshed	25,8	15,1	36,3 ***	-	-	-
Jeg er blevet råbt ad	34,4	31,0	37,6 *	29,5	30	29,4
Jeg er blevet truet med vold	15,7	17,3	13,9	17,3	21,9	12,8 ***
Jeg er blevet skubbet eller rusket	14,7	19,4	10,0 ***	7,6	9,5	5,6 *
Jeg er blevet revet i håret	3,4	2,7	4,0	1,8	2,2	1,1
Jeg er blevet slået med flad hånd	5,0	4,9	5,0	2,8	3,1	2,2
Jeg er blevet slået med knyttet hånd	7,8	12,0	3,6 ***	5,5	8,2	2,7 ***
Jeg er blevet sparket	7,8	10,0	5,6 **	5,6	7,5	3,6 *
Jeg er blevet slået med en ting	3,1	3,3	2,8	2,2	2	2,2
Jeg har oplevet noget andet voldsomt	4,6	5,5	3,8	2,8	3,5	1,8 *

Anm.: Testet med chi-i-anden. Grundet tabellens sammensætning er det ikke muligt at signifikanteste hele tabellen på én gang. Derfor refererer stjernerne til signifikantest udført i forbindelse med det pågældende tal, hvor *** p < 0,001, ** p < 0,01 og * p < 0,05. I denne tabel henviser signifikantesten således til, om der er signifikant forskel mellem piger og drenge.

Tabel 5.2 viser en oversigt over udsathed for vold fra andre unge. En betydelig del af de unge har erfaringer med vold, når der opstår uenigheder med andre unge. 24,3 pct. af de unge har været udsat for en eller flere af følgende ting: at være blevet skubbet eller rusket, slået med flad eller knyttet hånd eller med en ting, eller de har været udsat for at være blevet sparket enten af en anden ung, de kendte i forvejen, eller af en anden ung, de ikke kendte i forvejen. Billedet af, at unge i højere grad udsættes for vold fra unge, de kender i forvejen, går igen i tabel 5.2: 19 pct. har været udsat for vold fra unge, de kendte i forvejen, mens 11,6 pct. har været udsat for vold fra unge, de ikke kendte i forvejen. Det må forventes, at de unge har flere konflikter med unge, som de kender i forvejen, end med unge, de ikke kender i forvejen, da interaktionen med denne gruppe alt andet lige er større. Denne antagelse bekræftes af vores data. Vi kan således ikke sige, at konflikter med kendte unge oftere resulterer i vold end konflikter med ukendte unge. Men unge udsættes i højere grad for vold fra kendte unge.

Selvom flere udsættes for vold fra unge, de kender i forvejen, peger vores tal på, at en betydelig del oplever vold fra ukendte unge. Om end vi ikke på baggrund af vores data kan sige noget om de nærmere omstændigheder, kalder de 11,6 pct., som udsættes for vold fra andre unge, de ikke kender i forvejen, på yderligere undersøgelser af vold mellem unge.

TABEL 5.2

Andel unge, der har været udsat for vold fra andre unge. Procent.

	Procent
Udsat for vold fra andre unge, total	23,4
Udsat for vold fra andre unge én gang	10,0
Udsat for vold fra andre unge flere gange	14,3
Udsat for vold fra ukendte unge	11,6
Udsat for vold fra kendte unge	19,0

Unge, som taler andre sprog end dansk i hjemmet, er signifikant mere udsat for vold fra andre unges side – uanset om vi ser på engangsvold eller vold gentagne gange. 22,2 pct. af de unge, der kun taler dansk i hjemmet, er blevet udsat for vold fra andre unge, mens 33,9 pct. af de unge, der taler andre sprog i hjemmet, er blevet udsat for vold. Der er også signifikante forskelle mellem de to grupper, uanset om det er engangsvold, eller om det er vold begået flere gange af andre unge. Kun 9,4

pct. af de unge, der kun taler dansk i hjemmet, er blevet udsat for vold en gang, og 12,8 pct. er blevet udsat for vold flere gange. Til sammenligning er 13,1 pct. af de unge, der taler andre sprog end dansk i hjemmet, blevet udsat for vold en gang, mens 20,8 pct. er blevet udsat for vold flere gange.

TABEL 5.3

Andel unge, der har været udsat for vold fra andre unge. Særskilt for, om den unge kommer fra et hjem, hvor der kun tales dansk, eller fra et hjem, hvor der tales andre sprog. Procent.

	Taler kun dansk i hjemmet	Taler andre sprog end dansk i hjemmet
Udsat for vold fra andre unge	22,2	33,9 **
Udsat for vold fra andre unge én gang	9,4	13,1 **
Udsat for vold fra andre unge flere gange	12,8	20,8 **

Anm.: Testet med chi-i-anden. Grundet tabellens sammensætning er det ikke muligt at signifikanteste hele tabellen på én gang. Derfor refererer stjernerne til signifikantest udført i forbindelse med det pågældende tal, hvor *** $p < 0,001$, ** $p < 0,01$ og * $p < 0,05$. I denne tabel henviser signifikantesten således til, om der er signifikant forskel på unges voldsudsathed fra andre unge afhængig af sprog talt i hjemmet.

SAMMENFATNING

Vi har i dette kapitel kigget på den vold, de unge i vores materiale er udsat for fra andre unge. Vi konkluderer, at de unge primært oplever, at andre unge *ikke* er fysisk voldelige, når de reagerer på uenigheder. Alligevel har en betydelig del af de unge erfaringer med vold i konfliktsituationer med andre unge.

De unge er udsat for mere vold fra unge, de kender i forvejen, end fra unge, de ikke kender i forvejen. Det er dog forventeligt, da interaktionen med denne gruppe alt andet lige er større. Det er dermed ikke nødvendigvis et udtryk for, at konflikter sjældnere resulterer i vold blandt unge, som ikke kender hinanden i forvejen. Resultaterne peger faktisk på, at de unge er udsat for relativt meget vold fra unge, de ikke kender i forvejen.

Vi har tillige fundet ud af, at drenge udsættes for mere fysisk vold fra andre unge end piger. Til gengæld udelukkes piger oftere af andre unge, de kender i forvejen, og piger bliver oftere råbt ad både af unge, de kender, og unge, de ikke kender i forvejen.

Undersøgelsen fra Ottosen et al. bekræfter, at drenge er væsentligt mere udsatte end piger i forhold til overfald eller trusler herom uden for hjemmet, uanset aldersgruppe (11, 15 eller 19 år) (Ottosen et al., 2010). Samme billede ses i undersøgelsen af Helweg-Larsen et al., hvor drengene angiver at have været udsat for vold oftere end pigerne, uanset om spørgsmålet går på, om de nogensinde har været udsat for vold, eller om de har været udsat for vold inden for de seneste 12 måneder (Helweg-Larsen et al., 2009).

Ligeledes viser vores tal, at unge, som taler andre sprog end dansk i hjemmet, er signifikant mere udsat for vold fra andre unges side – uanset om vi ser på engangsvold eller vold gentagne gange.

HJÆLP EFTER VOLD

Når de unge er udsat for vold i hjemmet, er det vigtigt, at de får hjælp. Det første skridt er ofte, at de unge tager kontakt til nogen for at snakke om volden og gøre opmærksom på, at de er udsat for vold. Det at snakke med nogen om volden kan være en måde for den unge at håndtere de voldsomme situationer i hjemmet. Snakken kan fungere som en slags ventil, hvor den unge kan dele sine oplevelser med andre og blive bekræftet i, at det ikke er i orden. Men det at snakke med nogen kan også være det første skridt på vej til at få en mere vedvarende hjælp, der forhåbentlig på sigt kan sikre, at volden ikke gentager sig.

Vi har spurgt de unge om, hvorvidt de har søgt hjælp på baggrund af vold begået i hjemmet enten mod dem selv eller mod forældrene inden for de seneste 12 måneder.

Kapitlet er bygget op sådan, at vi først beskriver, hvem de unge snakker med, hvis de har været udsat for nogen former for vold derhjemme. Dernæst kigger vi på, hvordan de unge selv har haft det, efter de har snakket med nogen, og om det har ændret noget. Afslutningsvis koncentrerer vi os om de unge, som er blevet udsat for vold, og som ikke har snakket med nogen om det. Til sidst sammenfattes kapitlet, og resultaterne sammenlignes med resultater fra tidligere undersøgelser.

HVEM TALER DE UNGE MED, HVIS DE HAR VÆRET UDSAT FOR VOLD?

Unge kan trække på mange forskellige relationer i deres netværk, hvis de vil snakke med nogen om at være udsat for vold. I spørgeskemaet har de unge kunnet angive, at de har snakket med flere forskellige. Der kan derfor være flere svar fra den samme unge. Fordi vi er interesserede i at få et overblik over, hvem de unge snakker med, kigger vi i det følgende på det samlede antal markeringer af, hvem de unge har snakket med. Vi kigger således ikke på, hvor mange unge der snakker med de forskellige.

Når vi ser på det samlede antal svar, som de unge har afgivet, viser det sig, at det i 52 pct. af tilfældene er en ven, den unge har talt med. I 21,1 pct. af tilfældene er det en voksen i den nærmeste familie (inkl. forældre). 13 pct. af de unge har henvendt sig til voksne enten i skolen eller i klubben. Ligeledes har 13 pct. henvendt sig til andre voksne, mens kun 0,8 pct. har henvendt sig til børnetelefonen eller børnechatten med voldsproblemer.

TABEL 6.1

Svar på, hvem de unge har talt med, hvis de har været udsat for vold. Særskilt for køn. Procent.

	Total	Piger	Drenge
Mine venner	52,0	53,9	48,9
Voksne i min nærmeste familie	21,1	21,1	21,3
Voksne i skolen eller klubben	13,0	9,2	19,1
Andre voksne	13,0	14,5	10,6
Børnetelefonen eller børnechatten	0,8	1,3	0,0
Procentgrundlag	123	76	47

Anm.: Tallene er opgjort på baggrund af antal svar på spørgsmålet om, hvem de unge taler med.

Hvis vi ser på, hvem piger henholdsvis drenge taler med om vold i hjemmet, kan vi se, at pigerne lidt oftere taler med deres venner end drengene, således har det i 54 pct. af de gange, en pige har talt med nogen om vold i hjemmet, været med deres venner, mens det kun gælder 49 pct. af gangene for drengenes vedkommende. Til gengæld taler drenge oftere end piger med voksne i skole eller klub om at have været udsat for vold i hjemmet: 19 pct. for drengenes vedkommende mod 11 pct. for pigernes. En lige stor andel (21 pct.) af de gange, pigerne og drengene

taler med nogen om vold i hjemmet, taler de med en voksen i deres nærmeste familie.

Samlet set henvender de unge sig primært til personlige kontakter i tilfælde af vold (venner eller voksne i nærmeste familie). En del henvender sig til skolen eller klubben, dvs. til professionelle, og en del til andre voksne.

HJÆLPER DET DE UNGE AT SNAKKE MED NOGEN?

Det er som udgangspunkt vigtigt, at børn og unge henvender sig til andre, hvis der forekommer vold i hjemmet. Spørgsmålet er imidlertid, om den unge oplever, at det gør en forskel, at de snakker med nogen om det.

Vi kan i tabel 6.2 se, at langt størstedelen (78,3 pct.) af de unge, som taler med nogen, oplever at få det bedre. En femtedel oplever ikke nogen forskel, og kun en enkelt af de unge angiver at have fået det værre efter at have snakket med nogen.

TABEL 6.2

De unge, der har talt med nogen om vold, fordelt efter, hvordan det at have talt med nogen har påvirket deres tilstand. Procent.

	Procent
Jeg har fået det bedre	78,3
Det er det samme	20,5
Jeg har fået det værre	1,2
Procentgrundlag	83

Vi har undersøgt, om der er forskel på, hvordan drenge og piger har det, efter at de har snakket med nogen. Eftersom vi ikke fandt nogen forskel, har vi valgt ikke at vedlægge tallene. Det samme gælder nedenfor: Hvis intet fremgår, er der ingen forskelle mellem kønnene.

Ud over spørgsmålet omkring den unges oplevelse efter at have snakket med nogen om volden har vi spurgt de unge, om de har oplevet, at det har ændret noget derhjemme, at de har snakket med nogen.

Tabel 6.3 viser, at omkring en tredjedel (31,3 pct.) oplever, at volden slet ikke forekommer længere. Lidt over en tredjedel af de unge (38,6 pct.) oplever, at volden sker sjældnere end før. Mens situationen for en fjerdedel af de unge (25,3 pct.) er uforandret. Kun en meget lille

del (5 pct.) angiver, at de har oplevet en forværring af deres situation derhjemme, efter de har talt med nogen om det. Vi kan på baggrund af vores analyser ikke sige noget om, hvorvidt der er en årsagssammenhæng.

TABEL 6.3

De unge, der har talt med nogen om vold i hjemmet, fordelt efter, hvordan det at have talt med nogen har påvirket forekomsten af volden. Procent.

	Procent
Det sker ikke længere	31,3
Det sker mindre end før	38,6
Det er det samme	25,3
Det sker oftere end før	4,8
Procentgrundlag	83

Med udgangspunkt i ovenstående konkluderer vi, at langt størstedelen af de unge, som taler med nogen om at have været udsat for vold, får det bedre. Kun en femtedel oplever ikke nogen forskel eller angiver at have fået det værre efter at have snakket med nogen. Således er konsekvensen af at snakke om volden blandet, men generelt er billedet positivt.

HVORFOR SNAKKER NOGLE UNGE IKKE OM VOLDEN?

Af de unge, der har været udsat for vold, angiver 32,4 pct. at have snakket med nogen om det. Dermed har ca. 2/3 af de unge, som har været udsat for vold, ikke snakket med nogen om det. Vi vil i det følgende kigge på begrundelserne for ikke at snakke med nogen om volden.

Den unge fik præsenteret en række udsagn i spørgeskemaet om, hvorfor de ikke havde snakket med nogen om volden. Der var også mulighed for selv at skrive et svar, hvis de præformulerede svar ikke var dækkende, og de unge kunne angive mere end en begrundelse. Igen er vi optaget af, hvilke begrundelser de unge vælger, frem for hvor mange unge som svarer det ene eller det andet. Derfor kigger vi i følgende analyse på fordelingen af svarene frem for på fordelingen af respondenter.

Tabel 6.4 viser fordelingen af svarene på spørgsmålet om, hvorfor de unge ikke har snakket med nogen om volden i hjemmet. Den hyppigste begrundelse for ikke at snakke med nogen er, at de unge ikke synes, det er nødvendigt. Det er svaret i 32 pct. af svarene. Den

næsthøypigste begrundelse er, at de helst vil glemme det. Det har 14 pct. af de unge svaret. Over 10 pct. har svaret, at de alligevel ikke tror, at andre kan hjælpe dem, eller at de ikke vil gøre deres forældre kede af det. De resterende svarmuligheder har under 10 pct. benyttet sig af. I 3 pct. af svarene angiver de unge, at de ikke havde nogen at snakke med.

Hvis vi i stedet opgør svarene i forhold til antallet af respondenter, viser det sig, at 76 pct. af de unge har svaret, at de ikke mener, det er nødvendigt (tal ikke gengivet i tabel).

TABEL 6.4

Begrundelser for ikke at have talt med nogen for de unge, der har været udsat for vold i hjemmet. Særskilt for køn. Procent.

	Total	Piger	Drenge
Jeg synes ikke, det er nødvendigt	32,0	25,9	35,1
Jeg har mest lyst til at glemme det	13,6	13,8	13,5
Jeg tror ikke, de kan hjælpe mig	11,2	8,6	12,6
Jeg vil ikke gøre mine forældre kede af det	11,2	12,1	10,8
Jeg synes, det er svært at tale om	8,9	12,1	7,2
Jeg er bange for, at min familie skal få problemer	8,3	12,1	6,3
Jeg synes, det er pinligt	6,5	5,2	7,2
Jeg er bange for, at mine forældre vil få det at vide	4,7	6,9	3,6
Der er ikke nogen, jeg kan snakke med	3,0	1,7	3,6
Jeg er bange for, at jeg vil blive straffet	0,6	1,7	0,0
Procentgrundlag	169	58	111

Anm.: Tallene summer til mere end 100, da de unge har haft mulighed for at svare bekræftende på flere end én af de angivne begrundelser.

Set i forhold til køn er der små, men synlige forskelle. For pigerne er langt den vigtigste begrundelse for ikke at snakke med nogen, at de ikke synes, det er nødvendigt. Det udgør ca. en fjerdedel af svarene. Det gælder også for drengene, men her fylder denne begrundelse noget mere: 35 pct. Fælles for både piger og drenge er, at den næste begrundelse er, at de ønsker at glemme det (for drengene gælder det for 13,5 pct., mens det for pigerne gælder for 13,8 pct.). For drengene er den næste begrundelse, at de ikke tror, at der er nogen, der kan hjælpe dem (12,6 pct.). Men de vil heller ikke gøre deres familie kede af det. For pigerne gælder, at de synes, det er svært at tale om (12,1 pct.), men også, at de ikke ønsker, at deres familie skal få problemer (12,1 pct.). Pigerne fremhæver dermed hensynet til deres familie lidt mere end drengene.

SAMMENFATNING

Vi har i dette kapitel kigget på, om de unge søger hjælp, og om hjælpen reelt gør en forskel. Ligeledes har vi kigget på de unge, som ikke søger hjælp, og deres begrundelser herfor.

Således henvender de unge sig primært til personlige kontakter i tilfælde af vold (venner eller voksne i nærmeste familie). En del henvender sig til skolen eller klubben, dvs. til professionelle, og en del til andre voksne. Lidt flere piger end drenge taler med deres venner, mens drenge lidt oftere end piger taler med voksne i skolen eller i klubben.

I LG Insights undersøgelse af københavnerbørnene har man spurgt børnene, hvad de selv ville gøre, hvis deres ven blev slået derhjemme. Børnene blev også spurgt til, hvad man burde gøre i den situation. Tallene viser, at langt de fleste ville snakke med venner om det. En del ville også henvende sig til en voksen. Dernæst kommer at snakke med en kammerat og at snakke med andre voksne (LG Insight, 2009). Samme mønster gør sig gældende i undersøgelsen af Helweg-Larsen et al., hvor de unge primært snakker med venner eller familie efter et overfald (Helweg-Larsen et al., 2009).

Langt størstedelen af de unge i nærværende undersøgelse, som taler med nogen om at have været udsat for vold, får det bedre. Kun en femtedel oplever ikke nogen forskel eller angiver at have fået det værre efter at have snakket med nogen. Konsekvensen af at snakke om volden er blandet, men generelt er billedet positivt. Omkring en tredjedel er slet ikke udsat for vold længere. Samme andel oplever, at volden sker mindre end før. For en fjerdedel er situationen uforandret, og kun en meget lille del angiver, at de har oplevet en forværring af deres situation derhjemme, efter at de har talt med nogen om det.

Anden forskning viser, at børn – og deres familier for den sags skyld – sjældent søger hjælp, hvis der er begået fysisk vold mod barnet (Christensen & Pedersen, 2004).

De unge i nærværende undersøgelses mest anvendte begrundelse for ikke at snakke med nogen er, at de unge synes, det er unødvendigt. Derefter kommer, at de helst vil glemme episoden. Den begrundelse efterfølges af, at de unge alligevel ikke tror, at andre kan hjælpe dem, eller at de ikke vil gøre deres forældre kede af det. For pigerne er den vigtigste begrundelse for ikke at snakke med nogen om det, at de ikke synes, det er nødvendigt. Pigerne fremhæver ligeledes, at det er svært at

tale om samt hensynet til familien. Heller ikke drengene synes, det er nødvendigt at snakke med nogen om det, men de tror heller ikke, at nogen kan hjælpe dem, plus at de ikke vil gøre deres familie ked af det. En lille gruppe på 3 pct. oplyser, at de ikke har nogen at snakke med. Disse unge må betragtes som særdeles udsatte, både ved at være voldsudsatte og ved ikke at have nogen at søge hjælp hos. I Socialdepartementets undersøgelse fra Sverige har man kigget på, om de unge har nogen, de kunne søge hjælp hos i tilfælde af overgreb. Denne undersøgelse konkluderer noget foruroligende, at kun 1 ud af 3 har angivet, at de har en voksen at tale med (Socialdepartementet, 2001).

SOCIALT UDSATTE UNGE

Vold mod børn og unge forekommer alle steder i samfundet – det er der bred enighed om. Der er dog også bred enighed om, at nogle grupper er mere udsat for vold end andre. Vi vil i dette kapitel undersøge, om de socialt udsatte unge i vores materiale er mere udsat for vold end andre unge.

Vi har valgt at undersøge de socialt udsatte unge med afsæt i tre baggrundskarakteristika omhandlende den unge selv: trivsel, fagligt niveau i skolen og planer efter folkeskolen. Ligeledes undersøger vi, om der er en sammenhæng mellem de unge, der har været udsat for vold, og deres forældres uddannelsesniveau og arbejdsmarkedstilknytning. Vi kigger på sammenhængen mellem ovenstående baggrundskarakteristika og vold begået af forældrene inden for de seneste 12 måneder, vold begået af forældrene, da den unge gik i 5. klasse, og vold begået af andre unge.

Vi vil i dette kapitel påvise samvariation mellem forskellige faktorer for at beskrive, hvilke unge der har en større risiko for at blive udsat for vold end andre. Det, vi stræber efter, er at kunne afdække, om vold, som det fremgår af vores materiale, forekommer oftere i nogle miljøer end andre. Vi gennemfører ikke multivariate analyser, som kunne afdække interaktionen mellem de forskellige baggrundsvARIABLE som for eksempel forskelle mellem køn, da vores datamateriale indeholder for få observationer.

Kapitlet er bygget op sådan, at vi indledningsvist giver en kort redegørelse for andre undersøgelsers resultater på området. Dernæst koncentrerer vi os om sammenhængen mellem den unges baggrundskarakteristika og udsathed for vold. Efterfølgende kigger vi på sammenhængen mellem de unges forældres baggrundskarakteristika og udsathed for vold. Endelig afslutter vi kapitlet med en kort sammenfatning og sammenligner vores resultater med tidligere undersøgelser.

SAMMENHÆNG MELLEM SOCIAL UDSATHED OG VOLD

Det overordnede resultat af vores undersøgelse er, at unge, der er socialt udsatte, har en højere risiko for at blive udsat for vold. Jævnfør tabel 7.1, 7.2 og 7.3 er der en sammenhæng mellem social udsathed og vold i forhold til de karakteristika ved den unge og den unges forældre, vi har valgt at måle.

Af statistiske årsager vælger vi ikke at kommentere tal, hvor signifikanstesten ikke er gyldig pga. for få forventede observationer i en eller flere celler. Vi kommenterer heller ikke tal, som ikke er signifikante. Vi nøjes med at konstatere, at disse tal overordnet set indikerer, at der er en sammenhæng mellem social udsathed og udsathed for vold.

I vores undersøgelse har vi målt de unges udsathed ud fra en række faktorer ved de unge selv og ved en række faktorer ved deres forældre. Hos de unge selv har vi målt deres psykiske trivsel, sårbarhed og sociale styrker (SDQ), deres egen vurdering af deres faglige niveau i skolen og deres uddannelsesplaner efter 9. eller 10. klasse. I forhold til forældrene har vi målt uddannelsesniveau og deres tilknytning til arbejdsmarkedet.

TABEL 7.1

Unge udsat for vold fordelt efter score på SDQ-skalaen, vurdering af eget faglige niveau i skolen samt de unges planer efter 9. eller 10. klasse. Særskilt for, hvilken slags vold de har været udsat for. Procent.

	Udsat for vold fra forældrenes side inden for de seneste 12 mdr.				Udsat for vold fra forældrenes side i 5. klasse				Udsat for vold fra andre unge			
	Total	Vold én gang	Vold flere gange	1	Total	Vold fra én forælder	Vold fra begge forældre	1	Total	Vold én gang	Vold flere gange	1
	***	1	1	1	1	1	1	1	***	1	1	1
Score på SDQ												
Normal	16,6	7,8	8,8	5,3	4,1	1,2	20,3	9,2	11,1	11,1		
Grænse	40,7	6,6	34,1	21,6	13,6	8,0	55,7	17,7	38,0	38,0		
Uden for normal	43,5	13	30,4	23,9	8,7	15,2	39,0	9,8	29,3	29,3		
Procentgrundlag	206	82	124	76	52	24	217	89	128	128		
De unges vurdering af eget faglige niveau i skolen	***	***	***	**	1	1	**	*	*	*		
Virkelig godt	10,2	6,0	4,2	1,8	1,2	0,6	17,1	5,5	11,6	11,6		
Godt	17,7	7,4	10,3	6,5	4,3	2,2	22,0	8,9	13,1	13,1		
Nogenlunde – dårligt	26,7	9,6	17,1	11,1	7,7	3,3	29,9	13,1	16,7	16,7		
Procentgrundlag	201	81	120	73	50	23	214	88	126	126		
Planer efter 9. eller 10. klasse	*			1	1	1	***	1	*	*		
Boglig uddannelse	17,7	7,6	10,2	6,4	4,2	2,2	20,0	7,9	12,1	12,1		
Praktisk uddannelse	25,2	11,2	14,0	8,8	8,1	0,7	33,6	15,2	18,4	18,4		
I arbejde	31,7	9,8	22,0	15,0	10,0	5,0	50,0	21,1	28,9	28,9		
Procentgrundlag	173	73	100	62	44	18	182	75	107	107		

Anm.: Testet med chi-i-anden. Grundet tabellens sammensætning er det ikke muligt at signifikanteste hele tabellen på én gang. Derfor refererer stjernerne til signifikantest udført i forbindelse med det pågældende tal, hvor *** p < 0,001, ** p < 0,01 og * p < 0,05. I denne tabel henviser signifikantesten således til, om der er signifikant forskel på unges voldsudsathed afhængig af placering på SDQ-skalaen, fagligt niveau og planer efter folkeskolen.

1. Det forventede antal observationer var mindre end fem i én eller flere celler. Det har derfor ikke været muligt at udføre test på tallene.

VOLD OG TRIVSEL

SDQ-målet er et trivselsmål, hvor den unge placeres enten i normal- eller grænseområdet eller uden for normalområdet. Af tabel 7.1 fremgår det, at der er en signifikant sammenhæng mellem de unges placering på SDQ-skalaen og sandsynligheden for at have været udsat for vold fra forældrenes side inden for de seneste 12 måneder.

Mens 16 pct. af de unge placeret i normalområdet har været udsat for vold fra forældrenes side, har 40,7 pct. af unge placeret inden for grænseområdet og 42,5 pct. af unge placeret uden for normalområdet været udsat for vold fra forældrenes side inden for de seneste 12 måneder. Det samme mønster gentager sig i forhold til at være blevet udsat for vold fra andre unge (højre tredjedel af tabellen). Mens 20,3 pct. af de unge placeret i normalområdet angiver at have været udsat for vold fra andre unge, gør det tilsvarende sig gældende for 55,7 og 39,0 pct. af de unge placeret i henholdsvis grænseområdet og uden for normalområdet.

Dermed konkluderer vi, at unge placeret inden for normalområdet i signifikant mindre grad har været udsat for vold fra forældre (inden for de seneste 12 måneder) og andre unge end unge, hvis SDQ-score er placeret inden for grænseområdet og uden for normalområdet.

VOLD OG FAGLIGT NIVEAU I SKOLEN

Vi har bedt den unge om at vurdere sit eget faglige niveau i skolen og sammenholdt det med, hvor udsatte de unge er for vold. Generelt peger vores tal på, at unge, der klarer sig virkelig godt i skolen, i signifikant mindre grad udsættes for vold end øvrige unge.

Hvis vi kigger på tallene for vold begået af forældrene inden for de seneste 12 måneder, ser vi eksempelvis, at andelen af unge, der er blevet udsat for vold – uanset om det er en enkelt eller flere gange – er større blandt unge, der klarer sig nogenlunde eller dårligt (26,7 pct.) end blandt unge, der klarer sig godt (17,7 pct.) eller virkelig godt (10,2 pct.). Ligeledes kan vi se, at færre af de unge, der klarer sig virkelig godt, udsættes for vold flere gange. Væsentligt flere af de unge, der kun klarer sig godt, nogenlunde eller dårligt, har været udsat for vold flere gange. Tallene viser, at dette billede kan spores tilbage til 5. klasse (jf. tabel 7.1, midtersektionen). Også her er de fagligt svagere børn mere udsat for

vold end de fagligt stærke børn: 1,8 pct. af de fagligt stærke angiver at være blevet udsat for vold i 5. klasse, mens 11,1 pct. af unge, som klarer sig nogenlunde eller dårligt angiver tilsvarende.

Således konkluderer vi, at der er en sammenhæng mellem fagligt niveau vurderet af den unge selv og udsathed for vold: Jo bedre den unge selv synes, vedkommende klarer sig fagligt set i skolen, jo mindre er sandsynligheden for, at vedkommende samtidig er udsat for vold – uanset om det er vold begået af forældrene inden for de seneste 12 måneder, i 5. klasse eller af andre unge. Som nævnt kan vi på baggrund af vores analyser ikke sige noget om, hvilken vej årsagssammenhængen går.

VOLD OG PLANER EFTER SKOLEN

I forlængelse af de unges faglige niveau i skolen har vi spurgt til deres planer efter 9. eller 10. klasse. Dette spørgsmål bruges som en proxy for, hvordan de unges uddannelsesniveau vil blive. Vores tal viser, at elever, som forventer at fortsætte med en boglig uddannelse, i mindre grad udsættes for vold end elever, der enten vil tage en praktisk uddannelse eller et arbejde.

Eksempelvis angiver 17,7 pct. af dem, der forventer at gå videre med en boglig uddannelse, at være blevet udsat for vold fra forældrenes side de seneste 12 måneder. Det samme gør sig gældende for signifikant flere af de unge, som forventer at tage en praktisk uddannelse eller tage arbejde umiddelbart efter folkeskolen: henholdsvis 25,2 og 31,7 pct. På samme vis angiver 20 pct. af de unge, der forventer at tage en boglig uddannelse, at have været udsat for vold fra andre unge, mens det gælder hele 33,6 pct. af de unge, der vil tage en praktisk uddannelse. 50 pct. af dem, der vil direkte ud på arbejdsmarkedet, har været udsat for vold fra andre unge.

Der er således en stærk statistisk sammenhæng mellem planer efter folkeskolen og udsathed for vold.

VOLD OG FORÆLDRENS TILKNYTNING TIL ARBEJDSMARKEDET

Af tabel 7.2 og tabel 7.3 fremgår sammenhængen mellem forældrenes uddannelse og tilknytning til arbejdsmarkedet og de unges udsathed for vold. Der tegnes et tydeligt billede af, at unge med forældre i arbejde i mindre grad udsættes for vold end unge, hvis forældre enten er ledige eller er uden for arbejdsmarkedet.

Når vi kigger nærmere på tallene, kan vi eksempelvis se af tabel 7.2, at 18,2 pct. af de unge, hvis mor har et arbejde, er blevet udsat for vold fra forældrenes side inden for de seneste 12 måneder. Sammenlignende er 32,6 pct. af de unge, hvis mor er ledig, blevet udsat for vold.

28,4 pct. af de unge, hvis mor er uden for arbejdsmarkedet, er blevet udsat for vold. Den større udsathed for vold, hvis moren enten er ledig eller uden for arbejdsmarkedet, gælder uanset, om volden kun er sket én gang inden for de seneste 12 måneder, eller om volden er sket flere gange inden for de seneste 12 måneder. Vores tal viser også, at unge har signifikant større risiko for at blive udsat for vold fra andre unge, hvis moren enten er ledig eller uden for arbejdsmarkedet. 22,6 pct. af de unge, hvis mor har et arbejde, har været udsat for vold fra andre unge. Til sammenligning er 35,9 og 32,1 pct. af de unge, hvis mor enten er ledig eller uden for arbejdsmarkedet, blevet udsat for vold fra andre unge.

Af tabel 7.3 kan vi se samme mønster i forhold til farens tilknytning til arbejdsmarkedet. 23,4 pct. af de unge, hvis far har et arbejde, er blevet udsat for vold fra andre unge. Hvis faren derimod er ledig eller uden for arbejdsmarkedet, gør det samme sig gældende for henholdsvis 38,5 og 42,9 pct. af de unge.

Dermed er unge mere udsat for vold, hvis deres forældre enten er ledige eller uden for arbejdsmarkedet, end unge, hvis forældre har et arbejde.

TABEL 7.2

Andel af unge, som har været udsat for vold fra deres forældre inden for de sidste 12 måneder og i 5. klasse, samt andelen af unge, som har været udsat for vold fra andre unge. Særskilt efter morens uddannelsesniveau og tilknytning til arbejdsmarkedet. Procent.

	Udsat for vold fra forældrenes side inden for de seneste 12 måneder				Udsat for vold fra forældrenes side i 5. klasse				Udsat for vold fra andre unge			
	Total	Vold én gang	Vold flere gange	Total	Vold fra én forælder		Vold fra begge forældre		Total	Vold én gang	Vold flere gange	Total
					Total	forældre	forældre					
<i>Mors arbejdsmarkedstilknytning</i>												
Arbejde	18,2	7,9	10,3	6,5	4,6	1,9	22,6	9,7	12,9			
Ledig	32,6	9,3	23,3	14,0	9,3	4,7	35,9	10,3	25,6			
Uden for arbejdsmarkedet	28,4	9,0	19,4	12,1	6,1	6,1	35,1	15,8	19,3			
Procentgrundlag	189 *	78 *	111 *	68 ¹	46 ¹	22 ¹	202 *	85	117			
<i>Mors uddannelse</i>												
Høj	18,3	7,4	10,9	6	3,8	2,2	21,2	8,2	12,9			
Mellem	21	8,4	12,6	6,6	5,7	0,9	28,1	9,7	18,4			
Lav	25	10,9	14,1	8,3	5	3,3	33,9	16,1	17,9			
Procentgrundlag	155	63	92	49 ¹	34 ¹	15 ¹	166 *	64	102			

Anm.: Testet med chi-i-anden. Grundet tabellens sammensætning er det ikke muligt at signifikanteste hele tabellen på én gang. Derfor refererer stjernerne til signifikantest udført i forbindelse med det pågældende tal, hvor *** p < 0,001, ** p < 0,01 og * p < 0,05. I denne tabel henviser signifikantesten således til, om der er signifikant forskel på unges voldsudsathed afhængig af placering af mors uddannelsesniveau og tilknytning til arbejdsmarkedet.

1. Det forventede antal observationer var mindre end fem i én eller flere celler. Det har derfor ikke været muligt at udføre test på sammenhængene.

VOLD OG FORÆLDRENE'S UDDANNELSESNIVEAU

Forældrenes uddannelsesniveau spiller ligeledes en rolle; jo højere uddannelsesniveau, jo mindre vold.

Hvis man kigger i tabel 7.2, kan man se, at 33,9 pct. af de unge, hvis mor har et lavt uddannelsesniveau, har været udsat for vold fra andre unge. Blandt de unge, hvis mor har et mellemhøjt uddannelsesniveau, har 28,1 pct. været udsat for vold fra andre unge. Tilsvarende har kun 21,2 pct. af de unge, hvis mor har et højt uddannelsesniveau, været udsat for vold fra andre unge.

Denne tendens bekræftes i tabel 7.3, hvor vi kan se farens uddannelsesniveau i forhold til vold begået mod den unge. Eksempelvis er 14,8 pct. af de unge, hvis far har et højt uddannelsesniveau, blevet udsat for vold fra forældrenes side inden for de seneste 12 måneder. Den procentdel stiger, når uddannelsesniveauet falder. Blandt unge, hvis far har et mellemhøjt uddannelsesniveau, angiver 22,1 pct. at have været udsat for vold. Til sammenligning har 23,9 pct. af de unge, hvis fars uddannelsesniveau derimod er lavt, været udsat for vold. Billedet bekræftes af tallene for vold begået af andre unge. Her viser det sig ligeledes, at der er signifikant forskel på udsathedens for vold afhængigt af farens uddannelsesniveau.

Det generelle billede er, at unge med en højtuddannet forælder – uanset om det er moren eller faren – ikke udsættes for vold i samme grad som unge med forældre med en mellemlang videregående uddannelse. De unge, som har forældre med lavt uddannelsesniveau, er mest udsat for vold.

TABEL 7.3

Andel af unge, som har været udsat for vold fra deres forældre inden for de sidste 12 måneder og i 5. klasse, samt andelen af unge, som har været udsat for vold fra andre unge. Særskilt efter farens uddannelsesniveau og tilknytning til arbejdsmarkedet. Procent.

	Udsat for vold fra forældrenes side inden for de seneste 12 måneder			Udsat for vold fra forældrenes side i 5. klasse			Udsat for vold fra andre unge		
	Total	Vold én gang	Vold flere gange	Total	Vold fra én forælder	Vold fra begge forældre	Total	Vold én gang	Vold flere gange
<i>Fars arbejdsmarkedstilknytning</i>									
Arbejde	19,3	8	11,3	7,0	5,2	1,9	23,4	9,9	13,5
Ledig	23,9	8,7	15,2	11,1	4,4	6,7	38,5	15,4	23,1
Uden for arbejdsmarkedet	25,7	8,6	17,1	9,1	3,0	6,1	42,9	17,9	25,0
Procentgrundlag	189	77	112	68	47	21	206 **	87 ¹	119 ¹
<i>Fars uddannelse</i>									
Høj	14,8	5,8	9,1	5,3	3,4	1,9	18,1	6,7	11,3
Mellem	22,1	8,4	13,8	6,9	4,6	2,3	27,1	10,6	16,6
Lav	23,9	9	14,9	9,2	7,7	1,5	38,1	15,9	22,2
Procentgrundlag	155 *	59 ¹	96 ¹	50 ¹	34 ¹	16 ¹	170 **	66 **	104 **

Anm.: Testet med chi-i-anden. Grundet tabellens sammensætning er det ikke muligt at signifikanteste hele tabellen på én gang. Derfor refererer stjernerne til signifikantests udført i forbindelse med det pågældende tal, hvor *** p < 0,001, ** p < 0,01 og * p < 0,05. I denne tabel henviser signifikantesten således til, om der er signifikant forskel på unges voldsudsathed afhængig af placering af fars uddannelsesniveau og tilknytning til arbejdsmarkedet.

1. Det forventede antal observationer var mindre end fem i en eller flere celler. Det har derfor ikke været muligt at udføre tests på sammenhængene.

SAMMENFATNING

På baggrund af ovenstående konkluderer vi, at socialt udsatte unge er mere udsat for vold fra forældrenes og andre unges side end øvrige unge. Vi vil gerne understrege, at det ikke betyder, at alle unge i denne gruppe og ingen andre udsættes for vold. Vold foregår alle steder i samfundet. Det, vi kan sige, er, at gruppen af socialt udsatte unge i vores materiale er mere udsatte end andre i forhold til vold begået af forældrene inden for de seneste 12 måneder, i 5. klasse eller vold begået af andre unge. Den konklusion bekræftes af andre undersøgelser på området. Eksempelvis peger Christensen og Pedersen overordnet på, at der er størst risiko for vold i socialt belastede familier (Christensen & Pedersen, 2004). Af afgørende faktorer peges der i andre undersøgelser på forældrenes status på arbejdsmarkedet, sproget, der tales i hjemmet, familiens økonomi, alkoholvaner i familien, indvandrerstatus, arbejderklassebaggrund (LG Insight, 2009; Helweg-Larsen et al., 2009; Socialdepartementet, 2001; Mosige & Stefansen, 2007).

For det første er der en sammenhæng mellem den unges trivsel og udsathed for vold. Børn, som efter SDQ-skalaen kategoriseres i normalområdet, udsættes i signifikant mindre grad for vold end børn, der kategoriseres i grænseområdet eller uden for normalområdet. Disse unge må vurderes at være særligt udsatte, da de både er udsatte i forhold til deres trivsel og udsatte for vold.

For det andet er der en sammenhæng mellem den unges faglige niveau og udsathed for vold: Jo bedre den unge selv synes, vedkommende klarer sig fagligt set i skolen, jo mindre er sandsynligheden for, at den unge samtidig er udsat for vold. I forlængelse heraf viser vores tal, at elever, som forventer at fortsætte med en boglig uddannelse, i mindre grad udsættes for vold end elever, der enten vil tage en praktisk uddannelse eller et arbejde.

Vores tal viser også, at der er en sammenhæng mellem den unges forældres uddannelsesniveau og tilknytning til arbejdsmarkedet og den unges udsathed for vold. Unge med forældre i arbejde udsættes i mindre grad for vold end unge, hvis forældre enten er ledige eller uden for arbejdsmarkedet. I LG Insights undersøgelse af skolebørn i Københavnsområdet konkluderer forfatterne i tråd hermed, at børn og unge, hvis forældre ikke er i arbejde, har større risiko for at blive udsat for vold end børn og unge, hvis forældre er i arbejde (LG Insight, 2009).

I forlængelse heraf viser vores tal, at unge med en højtuddannet forælder – uanset om det er moren eller faren – ikke udsættes for vold i samme grad som unge med forældre med en mellemlang videregående uddannelse.

VOLD PÅ TVÆRS AF TID OG STED

Vold kan foregå forskellige steder og i forskellige situationer. Det betyder, at de fysiske rammer for vold er forskellige, men endnu vigtigere: at de relationelle rammer for vold er forskellige. Børn og unge indgår i forskellige relationer med deres omverden. Med forældre og andre omsorgspersoner indgår de unge i en asymmetrisk relation – forstået på den måde, at de i større eller mindre omfang er afhængige af forældre og omsorgspersonerne i deres hverdag. Med jævnaldrene indgår de unge i relationer, som er mere symmetriske. Betydningen af at blive udsat for vold er forskellig, alt efter den relation den unge har til voldsudøveren.

I litteraturen har flere beskæftiget sig med sammenhængen mellem at være udsat for vold tidligere i livet og sandsynligheden for at blive udsat for vold senere i livet eller med gentagelse af seksuelle krænkelser og på sammenhængen mellem seksuelle krænkelser og vold (Finkelhor et al., 2007; Classen et al., 2005; Van Bruggen et al., 2006). Man har kigget på såvel udsathed for forskellige overgreb som gentagelse af den samme slags overgreb. Det har været en hypotese for denne undersøgelse, at unge, som udsættes for vold i én relation, også har større risiko for at være udsat for vold i andre relationer (Kracke & Hahn, 2009). Andelen af unge i undersøgelsen, som har svaret, at de har overværet vold mod deres forældre, er meget lille. Vi inddrager derfor ikke denne vold i analy-

serne, da det ikke er meningsfuldt at dele den lille population op på yderligere kategorier.

I stedet vil vi i dette kapitel undersøge, om der kan findes sammenhænge mellem risikoen for at være udsat for vold fra forældre (de seneste 12 måneder og i 5. klasse) og at være udsat for vold fra andre.

UDSAT FOR VOLD FRA FORÆLDRE I 5. OG 8. KLASSE OG FRA ANDRE UNGE

Alt i alt har 37 pct. af de unge i undersøgelsen været udsat for mindst en af de tre voldssituationer, vi måler: vold i hjemmet i 5. klasse, vold i hjemmet inden for de seneste 12 måneder og vold i lokalmiljøet begået af andre unge.

Tabel 8.2 viser, at 20,5 pct. af de unge, som ikke har været udsat for vold derhjemme de seneste 12 måneder, været udsat for vold fra andre unge, mens 39,4 pct. af de unge, som har været udsat for vold hjemme de sidste 12 måneder, også har været udsat for vold fra andre unge. Således viser vores analyser, at de unge, som udsættes for vold i hjemmet fra deres forældre, har en signifikant større risiko for også at være udsat for vold fra andre unge uden for hjemmet.

TABEL 8.2

De unge fordelt efter, om de har været udsat for vold fra andre unge. Særskilt for, om den unge har været udsat for vold fra forældre inden for de seneste 12 mdr. Procent.

Udsat for vold fra forældrenes side inden for de seneste 12 måneder	Ikke udsat for vold fra andre unge	Udsat for vold fra andre unge
Ikke udsat for vold	79,5	20,5
Udsat for vold	60,6	39,4

Anm.: Testet med chi-i-anden. Signifikant forskel på unge, som er udsat for vold, og unge, som ikke er på, 0,001-niveau.

Uddyber vi analysen ved også at inddrage spørgsmålet om de unge, der var udsat for vold fra deres forældre, da de gik i 5. klasse, viser vores tal, at det at have været udsat for vold tidligere i livet giver en endnu større risiko for at blive udsat for vold fra andre unge. Således viser tabel 8.3, at ca. 46 pct. af de unge, som har været udsat for vold af deres forældre, da

de gik i 5. klasse, udsættes for vold fra andre unge – uafhængigt af om den unge er blevet udsat for vold fra sine forældre inden for de seneste 12 måneder.

TABEL 8.3

Andelen af unge, som har været udsat for vold fra andre unge. Særskilt for, om den unge har været udsat for vold fra forældrenes side inden for de seneste 12 måneder og i 5. klasse. Procent.

Udsat for vold fra forældre i 5. klasse	Udsat for vold fra forældre inden for de seneste 12 måneder	Udsat for vold fra andre unge
Ikke udsat for vold	Ikke udsat for vold	19,9 ***
	Udsat for vold	35,8
Udsat for vold	Ikke udsat for vold	46,2 ***
	Udsat for vold	46,4

Anm.: Testet med chi-i-anden. Grundet tabellens sammensætning er det ikke muligt at signifikanteste hele tabellen på én gang. Derfor refererer stjernerne til signifikantstest udført i forbindelse med det pågældende tal, hvor *** $p < 0,001$, ** $p < 0,01$ og * $p < 0,05$. I denne tabel henviser signifikantstesten således til, om der er signifikant forskel på, om de unge er udsat for vold fra andre unge eller ej.

Det ser altså ud til, at det at leve i et hjem, hvor man udsættes for vold, for de unge i undersøgelsen hænger tæt sammen med også at færdes i miljøer, hvor voldelig adfærd er relativt almindeligt – særligt for de unge, som har været udsat for vold i 5. klasse.

SAMMENFATNING

Vi har sammenholdt udsathedens for vold i 5. klasse med udsathedens for vold i 8. klasse. Af unge, som ikke har været udsat for vold i 5. klasse, har 'kun' 15 pct. været udsat for vold de sidste 12 måneder. Blandt de unge, som har været udsat for vold i 5. klasse, har 80 pct. været udsat for vold de sidste 12 måneder. Således konkluderer vi, at der er en gruppe unge, som udsættes for vold gentagne gange gennem opvæksten. I undersøgelsen af Helweg-Larsen et al. af unges trivsel fra 2009 identificeres en gruppe særligt udsatte unge, som har været udsat for både seksuelle overgreb og vold inden for det seneste år. I undersøgelsen identificeres 1,7 pct. af drengene og 6,2 pct. af pigerne som særligt udsatte efter denne definition (Helweg-Larsen et al., 2009).

Mossige og Stefansens norske undersøgelse af afgangselever på ungdomsuddannelser viser en stærk sammenhæng mellem at være udsat for vold fra forældre, inden de unge fylder 13 år, og efter de er fyldt 13 år (Mossige & Stefansen, 2007). Fx havde de unge i undersøgelsen, som havde været udsat for mild vold fra deres far, før de fyldte 13 år, 21 gange højere risiko for at blive udsat for mild vold fra deres far, efter de var fyldt 13 år.

Vores analyse viser, at de unge, som udsættes for vold i hjemmet fra deres forældre, har en signifikant større risiko for også at blive udsat for vold fra andre unge. Det at have været udsat for vold tidligere i livet giver en endnu større risiko for at blive udsat for vold fra andre unge.

SAMMENFATNING OG PERSPEKTIVERING

SFI har i foråret 2010 på Socialministeriets opdrag gennemført en landsdækkende spørgeskemaundersøgelse blandt 8. klasser med henblik på at afdække omfang og karakter af vold begået mod unge i Danmark. Analysen er udført på baggrund af 1.042 returnerede spørgeskemaer.

Vi har fokuseret på den aktive fysiske vold, som i vores definition dækker over, at den unge udsættes for at blive skubbet eller rusket, revet i håret, slået med flad eller knyttet hånd, slået med en ting eller sparket. Undersøgelsen belyser omfanget og karakteren af den vold, de unge selv er udsat for i deres hjem fra deres forældre, den vold, de unge overværer deres forældre udsættes for i hjemmet, og den vold, de unge er udsat for fra andre unge i deres lokalmiljø. Ligeledes belyser vi, om og hvordan de unge har søgt hjælp, hvis de har oplevet noget voldsomt derhjemme. Yderligere har vi valgt at undersøge, om der er en sammenhæng mellem social udsathed og udsathed for vold, ligesom vi har kigget på om unge, der udsættes for vold i hjemmet, har højere risiko for at være udsat for vold fra andre unge.

KONFLIKTER I HJEMMET

Konflikter i hjemmet er ofte afsæt til voldsudøvelse, og vi har derfor indledningsvist beskæftiget os med konfliktniveauet i hjemmet. Vores tal

viser, at langt de fleste unge oplever et moderat konfliktniveau i hjemmet. 53,2 pct. oplever *indimellem* at være uenig med deres forældre, mens 21,5 pct. *næsten aldrig* er uenig med forældrene.

Vi fandt imidlertid, at der var forskel på pigernes og drengenes opfattelse af konfliktniveauet: Færre drenge end piger oplever uenigheder i hjemmet. Det kan dog ikke entydigt konkluderes, at døtre har flere konflikter med forældre end sønner. Konflikter kommer forskelligt til udtryk og opleves forskelligt afhængig af 'deltagerne' i konflikten.

De fleste unge vurderer, at familien er god eller meget god til at løse konflikter. På det punkt er der ingen kønsforskelle. Den positive vurdering af evnen til konfliktløsning kan hænge sammen med måden, forældrene håndterer konflikter på. I de fleste tilfælde tilkendegiver de unge nemlig, at reaktionen på konflikter er dialog, evt. at man råber ad hinanden. Der er ikke de store forskelle at spore mellem mødres og fædres reaktioner, undtagen at moren oftere græder end faren.

OMFANGET AF VOLD BEGÅET MOD DEN UNGE

Imidlertid er der nogle unge, hvis forældre reagerer mere hårdhændet, når der opstår konflikter i familien. Et hovedresultat fra denne undersøgelse er, at 20 pct. af de unge har været udsat for fysisk vold én, flere eller mange gange fra deres forældres side inden for de seneste 12 måneder. Om end en femtedel syner af meget, stemmer det udmærket overens med resultatet af LG Insights undersøgelse af skolebørn fra Københavns Kommune. Her fandt forfatterne, at ca. 19 pct. havde været udsat for vold (LG Insight, 2009). I Helweg-Larsen et al.s landsdækkende spørgeskemaundersøgelse fandt forfatterne, at 4,8 pct. af pigerne og 9,4 pct. af drengene havde været udsat for mild eller grov vold (Statens Institut for Folkesundhed, 2010). Christoffersens undersøgelse fra SFI fandt, at 5,6 pct. havde været udsat for fysisk mishandling, som dækker over den meget grove fysiske vold med skader til følge (Christoffersen, 2010a). Sammenligner vi med undersøgelser fra andre nordiske lande, fandt Mossige og Stefansen i en norsk undersøgelse, at knap 20 pct. havde været udsat for vold (Mossige & Stefansen, 2007). En svensk undersøgelse fra Socialdepartementet fandt, at 14 pct. havde været udsat for vold (Socialdepartementet, 2001). I en finsk undersøgelse fra 1992 viste Sario-la og Uutela, at 19 pct. af de unge har været udsat for mild vold inden for

det seneste år. Generelt viser tallene, at omkring en femtedel af unge i Danmark – og resten af Norden – er udsat for vold i hjemmet, når vi tager både den milde og den grove vold med. De forskelle, der er mellem tallene i undersøgelserne, skal ses i lyset af, at undersøgelserne er designet forskelligt og derfor ikke måler præcist det samme voldsfænomen.

For at kunne skelne mellem de tilfælde, hvor den unge kun er blevet udsat for vold en enkelt gang, og hvor den unge mere systematisk udsættes for vold, valgte vi at dele de 20 pct., der har været udsat for fysisk vold, op i to; dem, der har været udsat for vold én gang, og dem, der har været udsat for vold flere gange. 8 pct. af de unge har kun været udsat for vold én gang fra én forælders side inden for de seneste 12 måneder. Dermed har 12 pct. af de adspurgte været udsat for flere former for vold eller vold flere gange eller fra begge forældres side. Vores data viser, at der ikke er markant forskel på andelen af unge, der er udsat for vold fra henholdsvis deres mor eller deres far. Knap 7 pct. af samtlige adspurgte har været udsat for vold fra begge forældres side. Tilsvarende har ca. 13 pct. af de adspurgte været udsat for vold alene fra den ene forælder.

Kønsmæssigt set kunne vi konkludere, at piger og drenge udsættes for vold i lige høj grad.

I forhold til den unges etniske tilhørsforhold, som vi har søgt at indfange ved at spørge, om der udelukkende tales dansk i hjemmet, eller om der (også) tales andre sprog, fandt vi nogen forskel i udsathed for vold. Generelt er børn fra hjem, hvor der tales andre sprog end dansk, mere udsat for vold – både når vi kigger på det seneste år og på 5. klasse – end børn, der kommer fra hjem, hvor man kun taler dansk.

Også LG Insights undersøgelse viser, at børn og unge fra flersprogede familier i højere grad er udsat for direkte og indirekte vold samt trusler, end unge fra dansksprogede familier er. Derimod viser Helweg-Larsen et al. i deres undersøgelse, at de unges herkomst ikke har en betydning for deres udsathed for vold (Helweg-Larsen et al., 2009). Mossige og Stefansen peger på, at indvandrerstatus har en betydning i norsk sammenhæng, således at en større andel af børn i indvandrerfamilier er voldsudsatte (Mossige og Stefansen, 2007). Der er således ikke helt entydige resultater omkring sammenhængen mellem risikoen for at være udsat for vold og at komme fra en etnisk minoritetsfamilie.

KONFLIKTHÅNDBLING OG VOLD

I undersøgelsen har vi sammenholdt de unges udsathed for vold med deres vurdering af familiens konflikthåndtering. Vores undersøgelse viser, at 24 pct. af de unge, som har været udsat for vold i hjemmet, karakteriserer deres familie som dårlig til konfliktløsning. Blandt unge, som ikke har været udsat for vold, er tallet 4,8 pct. Ser vi yderligere på tallene, viser det sig imidlertid, at en stor procentdel af de unge, som har været udsat for vold i hjemmet, *ikke* karakteriserer deres familie som dårlig til at finde løsninger på konflikter (76 pct.). Vores resultater peger altså på, at volden ikke nødvendigvis er knyttet til konflikter i hjemmet, eller at vold af de unge ikke nødvendigvis betragtes som en dårlig metode til konfliktløsning.

Har man været udsat for vold én gang, er sandsynligheden større for, at det sker igen. Vores undersøgelser peger således på vigtigheden af en tidlig indsats mod vold i hjemmet.

VIDNE TIL VOLD I NÆRE RELATIONER

At være vidne til vold i nære relationer har også stor negativ betydning for børns og unges trivsel. Derfor har vi forsøgt at afdække forekomsten af vold begået mod forældrene. Meget få af de deltagende unge har imidlertid svaret bekræftende på, at de har oplevet, at deres forældre er blevet udsat for vold, hvorfor følgende tal bør læses med forbehold. 2,5 pct. (26 personer) af de unge har været vidne til, at moren udsættes for vold, mens kun 1 pct. (10 personer) har bevidnet, at faren udsættes for vold. Under 5 promille (4 personer) af de unge har været vidne til vold mod begge forældre.

Flere har således været vidne til, at deres mor har været udsat for vold. Mødres større udsathed bekræftes fx i undersøgelsen af Helweg-Larsen et al., hvor de unge uanset køn oftere er vidne til, at deres mor udsættes for vold, end at far udsættes for vold. Det gælder, uanset om vi ser på den milde eller den grove vold (Helweg-Larsen et al., 2009). Også Mossige og Stefansens norske undersøgelse bekræfter dette, da 2,7 pct. af de unge i deres undersøgelse har været vidne til, at deres mor er blevet udsat for vold, og 1,6 pct. af de unge har været vidne til, at deres far er

blevet udsat for vold inden for det seneste år (Mossige & Stefansen, 2007).

VOLD BEGÅET AF ANDRE UNGE

De unge udsættes imidlertid også for vold fra andre unge. Livet uden for hjemmet fylder i stigende grad noget for 8.-klasses-elever, som befinder sig i grænselandet mellem at være voksen og barn. Derfor har vi også kigget på den vold, der foregår de unge imellem. Vi konkluderer, at de unge primært oplever, at andre unge *ikke* er fysisk voldelige, når de reagerer på konflikter. Alligevel har en betydelig del af de unge erfaringer med vold i konfliktsituationer med andre unge (24,3 pct.).

De unge er mere udsat for vold fra unge, de kender i forvejen, end fra unge, de ikke kender i forvejen. Det er dog forventeligt, da interaktionen med denne gruppe alt andet lige er større. Det er dermed ikke nødvendigvis et udtryk for, at konflikter sjældnere resulterer i vold blandt unge, som ikke kender hinanden i forvejen. Bemærkelsesværdigt peger vores resultater faktisk på, at de unge også er udsat for relativt meget vold fra unge, de ikke kender i forvejen.

Kønsmæssigt har vi på baggrund af vores data konkluderet, at drenge udsættes for mere fysisk vold fra andre unge end piger. Til gengæld oplever piger oftere, at andre unge, de kender i forvejen, udelukker dem med tavshed, og piger bliver oftere råbt ad både af unge, de kender, og unge, de ikke kender i forvejen.

I forhold til etnisk tilhørsforhold viser vores tal, at unge, som taler andre sprog end dansk i hjemmet, er signifikant mere udsat for vold fra andre unges side.

HJÆLP EFTER VOLD

Et relativt uudforsket område er, hvad de unge gør, efter de er blevet udsat for vold. Vi har set på, om de unge søger hjælp, og om hjælpen reelt gør en forskel. Ligeledes har vi kigget på de unge, som ikke søger hjælp, og deres begrundelser herfor.

Unge henvender sig primært til deres venner. Dernæst kommer voksne i henholdsvis den nærmeste familie, i skolen eller i klubben. Lidt

flere piger end drenge taler med deres venner, mens drenge lidt oftere end piger taler med voksne i skolen eller i klubben. Vores undersøgelse viser således, at de professionelle voksne omkring de unge spiller en væsentlig rolle i arbejdet med at hjælpe voldsudsatte unge.

I LG Insights undersøgelse valgte forfatterne at distancere spørgsmålene ved at spørge børnene, hvad de selv ville gøre, hvis deres ven blev slået derhjemme. Børnene blev også spurgt til, hvad man burde gøre i den situation. Deres tal viser, at langt de fleste ville snakke med vennen om det. En del ville også henvende sig til en voksen. På det normative spørgsmål mener de fleste, at man burde snakke med nogle voksne i familien. Dernæst kommer at snakke med en kammerat og at snakke med andre voksne (LG Insight, 2009).

Langt størstedelen af de unge, som i vores undersøgelse har talt med nogen om at have været udsat for vold, har fået det bedre. Kun en femtedel angiver ikke at have oplevet nogen forskel eller at have fået det værre efter at have snakket med nogen. Og det ser ud til, at det er positivt for den unge at få talt om sine oplevelser. Omkring en tredjedel er slet ikke udsat for vold længere. Samme andel er i mindre grad end tidligere udsat for vold. For en fjerdedel er situationen uforandret, og kun en meget lille del angiver, at de har oplevet en forværring af deres situation derhjemme, efter at de har talt med nogen om det.

Anden forskning viser, at børn – og deres familier for den sags skyld – sjældent selv henvender sig, hvis der er begået fysisk vold mod barnet (Christensen & Pedersen, 2004). Blandt vores respondenter – uanset køn – er den mest anvendte begrundelse for ikke at snakke med nogen, at de unge ikke synes, det er nødvendigt. Derefter kommer, at de unge helst vil glemme episoden, at de unge alligevel ikke tror, at andre kan hjælpe dem, eller at de ikke vil gøre deres forældre kede af det. Pigerne fremhæver derudover hensynet til familien, mens drengene lægger vægt på, at de ikke har nogen at henvende sig til og synes, det er pinligt. Yderligere viser vores undersøgelse, at i 3 pct. af tilfældene angiver de unge, at de ikke har nogen at snakke med om den vold, de er udsat for.

SOCIALT UDSATTE UNGE

Vold mod børn og unge forekommer alle steder i samfundet – det er de fleste enige om. Der er dog også bred enighed om, at nogle grupper er

mere udsat for vold end andre: Størst risiko for vold findes blandt socialt belastede familier (Christensen & Pedersen, 2004; Helweg-Larsen et al., 2009; Mossige & Stefansen, 2007; Socialdepartementet, 2001). Med udgangspunkt i vores materiale kan vi bekræfte, at der er en gruppe unge, der er mere udsat for vold fra forældrenes og andre unges side end øvrige unge. Gruppen af socialt udsatte unge i vores materiale er mere udsat end andre både i forhold til vold begået af forældrene inden for de seneste 12 måneder, i 5. klasse og vold begået af andre unge. De udsatte unge er karakteriseret ved følgende.

For det første er der en sammenhæng mellem den unges trivsel og udsathed for vold. Vi har målt de unges trivsel ved hjælp af SDQ-skalaen, som måler de unges emotionelle, adfærdsmæssige, og relationelle svagheder samt deres hyperaktivitet. De unge, som efter SDQ-skalaen kategoriseres i normalområdet, udsættes i signifikant mindre grad for vold end børn, der kategoriseres i grænseområdet og uden for normalområdet.

For det andet er der en sammenhæng mellem den unges faglige niveau og udsathed for vold: Jo bedre den unge selv synes, vedkommende klarer sig fagligt set i skolen, jo mindre er sandsynligheden for, at den unge samtidig er udsat for vold. I forlængelse heraf viser vores tal, at elever, som forventer at fortsætte med en boglig uddannelse, i mindre grad udsættes for vold end elever, der enten vil tage en praktisk uddannelse eller et arbejde

For det tredje er der en sammenhæng mellem den unges forældres uddannelsesniveau og tilknytning til arbejdsmarkedet og den unges udsathed for vold. Unge med forældre i arbejde udsættes i mindre grad for vold end unge, hvis forældre enten er ledige eller uden for arbejdsmarkedet. I forlængelse heraf viser vores tal, at unge med en højtuddannet forælder – uanset om det er mor eller far – ikke udsættes for vold i samme grad som unge med forældre med en mellemlang videregående uddannelse. Værst står det til for unge med lavtuddannede forældre. LG Insight konkluderer i tråd hermed, at børn og unge, hvis forældre ikke er i arbejde, har større risiko for at blive udsat for vold end børn og unge, hvis forældre er i arbejde (LG Insight, 2009).

Således er der en sammenhæng mellem socio-økonomisk udsathed og udsathed for vold. Når det er sagt, bør man holde sig for øje, at ikke alle inden for denne gruppe udsættes for vold. Tværtimod vokser

rigtig mange børn og unge op under svære kår uden på noget tidspunkt at have været udsat for vold.

VOLD PÅ TVÆRS AF TID OG STED

Forskellige undersøgelser viser, at unge, som udsættes for vold én gang fra deres forældre, er i større risiko for senere i opvæksten at blive udsat for vold eller andre overgreb. Eksempelvis identificeredes i undersøgelsen af Helweg-Larsen et al. en gruppe særligt udsatte unge, som havde været udsat for både seksuelle overgreb og vold inden for det seneste år. I undersøgelsen blev 1,7 pct. af drengene og 6,2 pct. af pigerne identificeret som særligt udsatte (Helweg-Larsen et al., 2009). I tråd hermed viste Mossige og Stefansens norske undersøgelse, at de unge i undersøgelsen, som havde været udsat for mild vold fra deres far, før de fyldte 13 år, havde 21 gange højere risiko for at blive udsat for mild vold fra deres far, efter de var fyldt 13 år (Mossige & Stefansen, 2007).

Tendensen til, at det er den samme gruppe unge, der udsættes for vold på tværs af tid og sted, optræder ligeledes i vores data. Samlet set angiver 7,3 pct., at de blev udsat for vold fra deres forældres side i 5. klasse. Blandt de unge, som har været udsat for vold i 5. klasse, har 80 pct. også været udsat for vold de sidste 12 måneder. Blandt de unge, som ikke har været udsat for vold i 5. klasse, har 'kun' 15 pct. været udsat for vold de sidste 12 måneder. Der er således en gruppe unge, som lever med vold gennem en længere periode. Ligeledes viser vores analyser, at selvsamme gruppe også er udsat for vold forskellige steder. Mange af de unge, som har været udsat for vold fra forældrenes side i 5. klasse og inden for de seneste 12 måneder, er samtidig udsat for vold fra andre unges side uden for hjemmet. En særligt udsat gruppe unge udsættes således for vold på tværs af tid og sted. De unge, som udsættes for vold i hjemmet fra deres forældre, har en signifikant større risiko for også at være udsat for vold fra andre unge i forhold til unge, som ikke udsættes for vold fra deres forældre (henholdsvis 39,4 og 20,5 pct.). Det at leve i et hjem, hvor man udsættes for vold, hænger for de unge i undersøgelsen tæt sammen med at færdes i miljøer, hvor voldelig adfærd er relativ almindeligt. Vores undersøgelser peger således på vigtigheden af en tidlig indsats mod vold i hjemmet.

PERSPEKTIVERING

Rapporten illustrerer, at vold mod unge er et bredspektret problem. Enhver form for vold mod børn og unge blev med afskaffelsen af revselsesretten entydigt forbudt i 1997. Alligevel peger vores data på, at omfanget af vold er relativt stort, og at en betydelig del af danske unge er udsat for vold både i hjemmet og fra andre unge. Et niveau, som svarer til, hvad andre undersøgelser i Norden tidligere har vist. Ligeledes peger vores data på, at socialt udsatte unge i højere grad er udsat for vold end andre unge. Fra politisk hold kalder det på en bredspektret indsats.

Ud fra vores data vil vi i særdeleshed pege på, at omfanget af vold begået af andre *ukendte* unge er bemærkelsesværdigt stort. Der er stor samfundsmæssig bevågenhed omkring forebyggelse og konsekvenser af mobning. Vores tal peger på, at den tilfældige fysiske vold fra ukendte jævnaldrende kunne være et overset problem, som fordrer såvel forskningsmæssig bevågenhed som politiske indsatser.

Samtidig vil vi pege på sammenhængen mellem voldsudsathed og konflikthåndtering. Det var oprindeligt vores forventning, at voldsudsathed måtte falde ind under dårlig konflikthåndtering. Vores tal viser imidlertid, at det ikke nødvendigvis er de unges opfattelse. Det kunne pege i retning af, at man vænnes til volden som en 'normal' del af konfliktløsningsbilledet. I forlængelse heraf kunne det fremadrettet være interessant at undersøge de unges egne reaktioner på konflikter såvel i hjemmet som uden for hjemmet. Eksempelvis kunne det være interessant at få udbygget tesen om normaliseringen af vold som konfliktløsning ved at kigge på, om de unge, der udsættes for vold i hjemmet, også er dem, der selv tyer til vold, når de oplever konflikter andre steder, fordi de netop er vant til den type konfliktløsning.

Ligeledes peger vores resultater på, at den forebyggende indsats og hjælp til voldsudsatte unge bør fokusere på familierelationer, men i lige så høj grad på de unges indbydes relationer. Yderligere tyder vores resultater på, at omfanget af vold afdækket i vores undersøgelse også indbefatter vold, som ikke nødvendigvis er foregået i en konfliktsituation. Således udsættes en del unge antageligt for vold i sammenhænge relateret til forældres misbrug eller psykiske lidelser. Dette kalder på yderligere undersøgelser af sammenhænge mellem vold og disse problemer i familierne og af mulige indsatser til at imødegå dette.

Et andet fund i vores undersøgelse er, at der ikke er den store forskel i mødres og fædres reaktioner på konflikter. Således er de unge lige udsat for vold fra deres mors og deres fars side. Tidligere undersøgelser har vist både lignende resultater (Helweg-Larsen et al., 2008) og modsatte resultater (LG Insight, 2009). Der er således brug for yderligere undersøgelser af dette.

I undersøgelsen har vi vist, at socialt udsatte unge er mere udsat for vold end andre unge. Hvorfor det forholder sig sådan, og hvad der karakteriserer den gruppe af unge, som på trods af, at de vokser op med svære kår, ikke er voldsudsatte, kan vores undersøgelse ikke sige noget om. Der er således brug for yderligere undersøgelser på dette område.

Ligeledes viser vores undersøgelse af unge, som vokser op i etniske minoritetsfamilier, har en større risiko for at være voldsudsatte. Hvad dette skyldes i familieforholdene, kan vi ikke sige noget om på baggrund af vores undersøgelse. Vi vurderer derfor, at der yderligere er brug for undersøgelser, der kan identificere de særlige forhold i disse familier, som er medvirkende til et højere niveau af vold, samt af, hvordan volden kan forebygges.

Vores resultater om omfanget af voldsudsatte børn ligger i forlængelse af tidligere undersøgelser, dog adskiller de konkrete andele af voldsudsatte unge sig markant i de forskellige undersøgelser, vi redegør for i rapporten. Vi har løbende igennem rapporten diskuteret disse forskelle. Således peger vi bl.a. på de udfordringer, forskelle i metodiske og designmæssige valg for de enkelte undersøgelser giver for sammenligninger. Vi vil således afsluttende pege på, at der er brug for fortsat arbejde med udvikling og diskussion af metoder til at måle omfanget af vold mod børn og unge.

BILAG

BILAG 1

+

0

Børn og unges oplevelser af konflikter

Us. nr. 4288 - 0

April 2010

+

0

I dette spørgeskema er der ingen rigtig og forkerte svar. Du skal svare det, som er rigtigt for dig.

Sæt ét kryds med mindre du bliver bedt om andet.

Bed om hjælp, hvis der er noget, du ikke forstår.

Der er ikke nogen, som får at vide, hvad du har svaret. Dine svar vil blive lagt sammen med andre elevers svar og tilsammen siger de noget om, hvordan unge har det generelt.

Eksempel på hvordan du udfylder:	
Sæt et tydeligt kryds.	☐ ☒
Hvis et felt er udfyldt forkert, skrives den pågældende kasse og krydset sættes i den rigtige kasse.	☒ ☒

Afsnit 1: Dig, din familie og dit hjem

1. Er du dreng eller pige?

Dreng 1

Pige 5

2. Hvilke voksne bor du sammen med?

Bor du flere steder, så sæt ét X der, hvor du bor det meste af tiden. Bor du lige meget to steder, så sæt 2 X.

(Sæt gerne flere kryds)

1. Alene med mor 1

2. Alene med far 1

3. Mor og far 1

4. Mor og papfar (mors kæreste/nye mand) 1

5. Far og papmor (fars nye kæreste/nye kone)..... 1

6. Bedsteforældre 1

7. Andre 1

3. Hvem af disse personer har du mest kontakt til?

(Sæt kun ét kryds)

Min mor 1

Min papmor (fars kæreste/nye kone)..... 2

→ Når du i resten af skemaet bliver spurgt til din mor, så tænk på din papmor

Har ingen hverken mor eller papmor 3

4. Hvem af disse personer har du mest kontakt til?

(Sæt kun ét kryds)

Min far 1

Min papfar (mors kæreste/nye kone)..... 2

→ Når du i resten af skemaet bliver spurgt til din far, så tænk på din papfar

Har ingen hverken far eller papfar 3

5. Hvor længe har din mor (eller papmor) gået i skole?*Hvis du er i tvivl, så giv dit bedste bud.*

(Sæt kun ét kryds)

- Min mor er student fra f.eks. gymnasiet, hf, hhx, htx..... 1
- Min mor har gået på handelsskolen 2
- Min mor har gennemført 10. klasse..... 3
- Min mor har gennemført 9. klasse..... 4
- Min mor har gennemført 8. klasse..... 5
- Min mor har gennemført 7. klasse..... 6
- Min mor har gået i skole i mindre end 7 år 7
- Ved ikke 8

6. Har din mor (eller papmor) fået en uddannelse efter hun har afsluttet skolen?*Hvis du er i tvivl, så giv dit bedste bud.*

(Sæt kun ét kryds)

- Nej..... 1
- Ja, min mor er uddannet på universitetet f.eks. læge, jurist, økonom eller ingeniør 2
- Ja, min mor er uddannet lærer, sygeplejerske, datamatiker, pædagog, markedsøkonom eller en anden uddannelse på mere end to år 3
- Ja, min mor er uddannet teknisk assistent, elinstallatør, økonoma eller en anden uddannelse som tager ca. to år..... 4
- Ja, min mor er uddannet elektriker, butiksassistent, smed, kontoruddannet, tømrer, maler eller en anden erhvervsfaglig uddannelse..... 5
- Ved ikke 8

7. Har din mor (eller papmor) et arbejde?

(Sæt kun ét kryds)

- Min mor arbejder på fuldtid..... 1
- Min mor arbejder på deltid..... 2
- Min mor arbejder ikke men søger arbejde..... 3
- Min mor arbejder ikke og søger ikke arbejde 4
- Min mor går hjemme 5
- Andet..... 6
- Ved ikke 8

8. Hvor længe har din far (eller papfar) gået i skole?

Hvis du er i tvivl, så giv dit bedste bud.

(Sæt kun ét kryds)

- Min far er student fra f.eks. gymnasiet, hf, hhx, htx..... 1
- Min far har gået på handelsskolen 2
- Min far har gennemført 10. klasse..... 3
- Min far har gennemført 9. klasse..... 4
- Min far har gennemført 8. klasse..... 5
- Min far har gennemført 7. klasse..... 6
- Min far har gået i skole i mindre end 7 år 7
- Ved ikke 8

9. Har din far (eller papfar) fået en uddannelse efter han har afsluttet skolen?

Hvis du er i tvivl, så giv dit bedste bud.

(Sæt kun ét kryds)

- Nej..... 1
- Ja, min far er uddannet på universitetet f.eks. læge, jurist, økonom eller ingeniør 2
- Ja, min far er uddannet lærer, sygeplejerske, datamatiker, pædagog, markedsøkonom eller en anden uddannelse på mere end to år 3
- Ja, min far er uddannet teknisk assistent, elinstallatør, økonoma eller en anden uddannelse som tager ca. to år 4
- Ja, min far er uddannet elektriker, butiksassistent, smed, kontoruddannet, tømrer, maler eller en anden erhvervsfaglig uddannelse..... 5
- Ved ikke 8

10. Har din far (eller papfar) et arbejde?

(Sæt kun ét kryds)

- Min far arbejder på fuldtid..... 1
- Min far arbejder på deltid..... 2
- Min far arbejder ikke men søger arbejde..... 3
- Min far arbejder ikke og søger ikke arbejde 4
- Min far går hjemme 5
- Andet..... 6
- Ved ikke 8

11. I hvilket land er du og dine forældre født?

	Danmark	Et andet land	Skriv hvilket:
Dig selv:	☐ 1	☐ 2	_____
Din mor:	☐ 1	☐ 2	_____
Din far:	☐ 1	☐ 2	_____

12. Hvilket sprog taler du det meste af tiden derhjemme?

(Sæt kun ét kryds)

Dansk	☐ 01
Engelsk	☐ 02
Fransk	☐ 03
Tysk.....	☐ 04
Svensk	☐ 05
Norsk.....	☐ 06
Tyrkisk.....	☐ 07
Serbisk	☐ 08
Kroatisk	☐ 09
Farsi	☐ 10
Punjabi	☐ 11
Urdu	☐ 12
Arabisk	☐ 13
Albansk	☐ 14
Kurdisk	☐ 15
Pashto.....	☐ 16
Somali	☐ 17
Andet sprog.....	☐ 18

13. Taler du andre sprog end dansk med dine forældre?

Ja	☐ 1
Nej.....	☐ 5

Afsnit 2: Når I er uenige derhjemme – sidste 12 måneder

Nu skal du tænke tilbage på de seneste 12 måneder.

14. Hvor tit synes du selv, at du er uenig med dine forældre?

(Sæt kun ét kryds)

- Meget tit 1
Tit 2
Ind i mellem 3
Næsten aldrig 4

15. Hvor gode synes du, at du og dine forældre er til at finde en løsning, når I er uenige?

(Sæt kun ét kryds)

- Meget gode 1
Gode 2
Hverken gode eller dårlige 3
Dårlige 4
Meget dårlige 5

16. Det er forskelligt hvordan børn og voksne reagerer, når de er uenige. Hvor tit har du – inden for det sidste år – oplevet, at din *mor (eller papmor)* har reageret på følgende måder, når I var uenige?

Hvis du ikke har nogen mor (eller papmor)..... Sæt kryds her og gå til spm. 17

(Sæt kun ét kryds i hver række)

	Nej, aldrig	Ja, en gang	Ja, flere gange	Ja, mange gange
1. Hun har snakket med mig om det.....	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4
2. Hun har råbt af mig.....	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4
3. Hun har ikke talt til mig i flere dage.....	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4
4. Hun har grædt	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4
5. Hun har truet mig med noget voldsomt.....	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4
6. Hun har skubbet og rusket mig.....	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4
7. Hun har revet mig i håret	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4
8. Hun har slået mig med flad hånd.....	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4
9. Hun har slået mig med knyttet hånd.....	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4
10. Hun har slået mig med en ting.....	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4
11. Hun har sparket mig	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4
12. Hun har udsat mig for noget andet voldsomt.....	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4

17. Det er forskelligt hvordan børn og voksne reagerer, når de er uenige. Hvor tit har du – inden for det sidste år – oplevet, at din far (eller papfar) har reageret på følgende måder, når I var uenige?

Hvis du ikke har nogen far (eller papfar)..... Sæt kryds her og gå til spm. 18

(Sæt kun ét kryds i hver række)

	Nej, aldrig	Ja, en gang	Ja, flere gange	Ja, mange gange
1. Han har snakket med mig om det.....	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4
2. Han har råbt af mig.....	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4
3. Han har ikke talt til mig i flere dage.....	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4
4. Han har grædt	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4
5. Han har truet mig med noget voldsomt.....	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4
6. Han har skubbet og rusket mig.....	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4
7. Han har revet mig i håret	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4
8. Han har slået mig med flad hånd.....	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4
9. Han har slået mig med knyttet hånd.....	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4
10. Han har slået mig med en ting.....	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4
11. Han har sparket mig	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4
12. Han har udsat mig for noget andet voldsomt.....	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4

18. Har du i det sidste år oplevet, at din mor (eller papmor) er blevet udsat for vold eller trusler om vold derhjemme?

Se eksempler i spørgsmål 19.

(Sæt kun ét kryds)

- Ja 1 Gå til spm. 19
- Nej..... 5 Gå til spm. 20
- Jeg har ingen mor (eller papmor) 2 Gå til spm. 20

19. Hvad skete der med din mor (eller papmor)?

Sæt kryds ved alle de ting, der skete.

(Sæt gerne flere kryds)

1. Hun blev skubbet og rusket 1
2. Hun blev slået med flad hånd 1
3. Hun blev slået med knytnæve 1
4. Hun blev sparket..... 1
5. Hun blev slået med en ting 1
6. Hun blev truet med at blive slået ihjel 1
7. Hun blev truet med kniv eller skydevåben 1
8. Hun blev udsat for noget andet voldsomt 1

Hvis hun blev udsat for noget andet voldsomt, skriv hvad det var:

9. Ingen af ovenstående 1

20. Har du i det sidste år oplevet, at din far (eller papfar) er blevet udsat for vold eller trusler om vold derhjemme?

Se eksempler i spørgsmål 21.

(Sæt kun ét kryds)

- Ja 1 Gå til spm. 21
- Nej..... 5 Gå til spm. 22
- Jeg har ingen far (eller papfar) 2 Gå til spm. 22

21. Hvad skete der med din far (eller papfar)?

Sæt kryds ved alle de ting, der skete.

(Sæt gerne flere kryds)

1. Han blev skubbet og rusket 1
2. Han blev slået med flad hånd 1
3. Han blev slået med knytnæve 1
4. Han blev sparket..... 1
5. Han blev slået med en ting 1
6. Han blev truet med at blive slået ihjel 1
7. Han blev truet med kniv eller skydevåben 1
8. Han blev udsat for noget andet voldsomt 1

Hvis han blev udsat for noget andet voldsomt, skriv hvad det var:

9. Ingen af ovenstående 1

Afsnit 3: Om hvem du snakker med

Nu skal du tænke tilbage på de sidste 12 måneder

22. Har du prøvet at snakke med nogen om det, hvis *dine forældre eller du selv* er blevet rusket, slået eller der er sket noget andet voldsomt derhjemme?

(Sæt kun ét kryds)

Ja 1 Gå til spm. 23

Nej..... 5 Gå til spm. 26

Jeg har ikke oplevet, at mine forældre eller jeg selv er blevet behandlet voldsomt derhjemme..... 2 Gå til spm. 27

Ved ikke 8 Gå til spm. 26

23. Hvem har du prøvet at snakke med?

Sæt kryds ved alle dem, du har prøvet at snakke med.

(Sæt gerne flere kryds)

1. Mine venner 1

2. Voksne i min nærmeste familie..... 1

3. Voksne i skolen eller klub 1

4. Andre voksne..... 1

5. Børnetelefonen eller børnechatten 1

6. Ved ikke..... 1

24. Synes du, at du har fået det bedre, efter du har snakket med nogen om det?

(Sæt kun ét kryds)

Ja, jeg har fået det bedre 1

Nej, det er det samme..... 2

Nej, jeg har fået det værre..... 3

25. Ændrede det noget derhjemme, at du snakkede med nogen om det?

(Sæt kun ét kryds)

Ja, det sker slet ikke længere..... 1 Gå til spm. 27

Ja, det sker mindre..... 2 Gå til spm. 27

Nej, det er det samme 3 Gå til spm. 27

Nej, det er blevet lidt værre 4 Gå til spm. 27

Nej, det er blevet meget værre..... 5 Gå til spm. 27

26. Hvorfor har du ikke prøvet at snakke med nogen om det?*Sæt kryds ved alt det, som passer.*

(Sæt gerne flere kryds)

1. Jeg synes ikke, det er nødvendigt 1
 2. Jeg tror ikke, de kan hjælpe mig 1
 3. Jeg synes, det er svært at tale om 1
 4. Jeg er bange for, at mine forældre vil få det at vide 1
 5. Jeg er bange for, at jeg vil blive straffet 1
 6. Jeg er bange for, at min familie skal få problemer 1
 7. Jeg vil ikke gøre mine forældre kede af det 1
 8. Jeg synes, det er pinligt 1
 9. Jeg har mest lyst til at glemme det 1
 10. Der er ikke nogen, jeg kan snakke med 1
 11. Ingen af de ovenstående 1
 12. Ved ikke 1
-

Afsnit 4: Når I var uenige derhjemme, da du gik i 5. klasse

Indtil nu har du svaret på, hvad der kan ske, når I har været uenige derhjemme inden for de sidste 12 måneder. Nu vil vi bede dig tænke tilbage på, hvordan det var, da du gik i 5. klasse.

27. Da du gik i 5. klasse, oplevede du så, at din *mor (eller papmor)* reagerede på følgende måder, når I var uenige? Sæt kryds ved alle de ting, du har oplevet.

(Sæt gerne flere kryds)

1. Jeg havde ingen mor (eller papmor)..... 1
2. Hun snakkede med mig om det..... 1
3. Hun råbte af mig..... 1
4. Hun talte ikke til mig i flere dage..... 1
5. Hun græd..... 1
6. Hun truede mig med noget voldsomt..... 1
7. Hun skubbede og ruskede mig..... 1
8. Hun rev mig i håret..... 1
9. Hun slog mig med flad hånd..... 1
10. Hun slog mig med knyttet hånd..... 1
11. Hun slog mig med en ting..... 1
12. Hun sparkede mig..... 1
13. Hun udsatte mig for noget andet voldsomt..... 1
14. Ingen af ovenstående..... 1

28. Da du gik i 5. klasse, oplevede du så, at din *far (eller papfar)* reagerede på følgende måder, når I var uenige? Sæt kryds ved alle de ting, du har oplevet.

(Sæt gerne flere kryds)

1. Jeg havde ingen far (eller papfar)..... 1
2. Han snakkede med mig om det..... 1
3. Han råbte af mig..... 1
4. Han talte ikke til mig i flere dage..... 1
5. Han græd..... 1
6. Han truede mig med noget voldsomt..... 1
7. Han skubbede og ruskede mig..... 1
8. Han rev mig i håret..... 1
9. Han slog mig med flad hånd..... 1
10. Han slog mig med knyttet hånd..... 1
11. Han slog mig med en ting..... 1
12. Han sparkede mig..... 1
13. Han udsatte mig for noget andet voldsomt..... 1
14. Ingen af ovenstående..... 1

Afsnit 5: Generelt om uenigheder hjemme

29. Hvor ofte har du oplevet, at du selv eller dine forældre er blevet rusket, slået eller har været ude for noget andet voldsomt derhjemme?

(Sæt kun ét kryds)

- Det har jeg aldrig oplevet 1
- Det har jeg oplevet en enkelt gang..... 2
- Det har jeg oplevet få gange 3
- Det har jeg oplevet flere gange i perioder 4
- Det har jeg oplevet mange gange 5
- Det oplever jeg hele tiden..... 6

Afsnit 6: Uenigheder med andre unge

De næste spørgsmål handler om, hvad der kan ske i skolen eller i fritidslivet, når unge er uenige med hinanden.

30. Det er forskelligt, hvordan unge reagerer, når de er uenige med andre unge. Har du i det sidste år oplevet, at andre unge, som du kendte i forvejen, har gjort noget af følgende **mod dig**?

Sæt kryds ved alle de ting, du har oplevet.

(Sæt gerne flere kryds)

1. De har talt med mig om det 1
2. Jeg er blevet udelukket med tavshed 1
3. Jeg er blevet råbt af 1
4. Jeg er blevet truet med vold 1
5. Jeg er blevet skubbet eller rusket 1
6. Jeg er blevet revet i håret 1
7. Jeg er blevet slået med flad hånd 1
8. Jeg er blevet slået med knyttet hånd 1
9. Jeg er blevet sparket 1
10. Jeg er blevet slået med en ting 1
11. Jeg har oplevet noget andet voldsomt 1
12. Ingen af ovenstående 1

31. Har du i det sidste år oplevet, at andre unge, som du ikke kendte i forvejen, gjorde noget af følgende **mod dig**?

Sæt kryds ved alle de ting, du har oplevet.

(Sæt gerne flere kryds)

1. Jeg er blevet råbt af 1
2. Jeg er blevet truet med vold 1
3. Jeg er blevet skubbet og rusket 1
4. Jeg er blevet revet i håret 1
5. Jeg er blevet slået med flad hånd 1
6. Jeg er blevet slået med knyttet hånd 1
7. Jeg er blevet sparket 1
8. Jeg er blevet slået med en ting 1
9. Jeg er blevet udsat for noget andet voldsomt 1
10. Ingen af ovenstående 1

Afsnit 7: Dine planer for fremtiden
32. Hvor godt synes du selv, du klarer dig i skolen – rent fagligt?

(Sæt kun ét kryds)

- Virkelig godt 1
 Godt 2
 Nogenlunde 3
 Ikke så godt 4
 Dårligt 5
 Ved ikke 8

33. Hvad forestiller du dig, at der skal ske, når du er færdig med skolen efter 9. eller 10. klasse?

(Sæt kun ét kryds)

- Du vil finde et arbejde og tjene penge 1
 Du vil forsætte i gymnasiet, hhx, htx eller hf 2
 Du vil tage en uddannelse, hvor man arbejder praktisk med tingene
 (f.eks. som lærling på autoværksted, frisør, slagter, kontor eller butik) 3
 Andet: 4
 Hvis andet, skriv: _____
 Ved ikke 8
-

Afsnit 8: Om hvordan du har det

34. Sæt et kryds om udsagnet "passer godt", "passer delvist" eller "ikke passer" på hvordan du har haft det de sidste 6 måneder. Hvis du er i tvivl så svar så godt du kan.

(Sæt kun ét kryds i hver række)

	Passer ikke	Passer delvist	Passer godt
1. Jeg forsøger at tage hensyn til andre. Jeg tænker over hvordan andre har det.	☐ 1	☐ 2	☐ 3
2. Jeg er rastløs. Jeg har svært ved at holde mig i ro i længere tid.....	☐ 1	☐ 2	☐ 3
3. Jeg har tit hovedpine, ondt i maven eller kvalme.....	☐ 1	☐ 2	☐ 3
4. Jeg deler tit med andre (slik, sodavand, blade og lignende).....	☐ 1	☐ 2	☐ 3
5. Jeg kan blive meget vred og bliver tit hidsig	☐ 1	☐ 2	☐ 3
6. Jeg holder mig mest for mig selv. Jeg gør mange ting alene eller passer mig selv.....	☐ 1	☐ 2	☐ 3
7. Jeg gør som regel det jeg får besked på	☐ 1	☐ 2	☐ 3
8. Jeg er tit bekymret	☐ 1	☐ 2	☐ 3

(Sæt kun ét kryds i hver række)

	Passer ikke	Passer delvist	Passer godt
9. Jeg prøver at hjælpe, hvis nogen slår sig, er kede af det eller har det dårligt.	☐ 1	☐ 2	☐ 3
10. Jeg har altid uro i kroppen. Jeg har svært ved at sidde stille og holde mig i ro (arme, ben, fingre, hoved eller krop).	☐ 1	☐ 2	☐ 3
11. Jeg har mindst én god ven	☐ 1	☐ 2	☐ 3
12. Jeg starter tit slagsmål. Jeg kan få andre til at gøre det jeg siger de skal.	☐ 1	☐ 2	☐ 3
13. Jeg er tit ked af det, trist eller lige ved at græde.	☐ 1	☐ 2	☐ 3
14. Andre på min egen alder synes for det meste godt om mig.....	☐ 1	☐ 2	☐ 3
15. Jeg bliver nemt distraheret. Jeg har svært ved at koncentrere mig.	☐ 1	☐ 2	☐ 3
16. Jeg bliver utryg i nye situationer. Jeg bliver let usikker på mig selv.	☐ 1	☐ 2	☐ 3

Fortsætter...

Fortsat...

(Sæt kun ét kryds i hver række)

- | | Passer
ikke | Passer
delvist | Passer
godt |
|--|----------------------------|----------------------------|----------------------------|
| 17. Jeg er god mod yngre børn..... | ☐ 1 | ☐ 2 | ☐ 3 |
| 18. Jeg bliver tit beskyldt for at lyve eller snyde..... | ☐ 1 | ☐ 2 | ☐ 3 |
| 19. Jeg bliver tit mobbet eller drillet af andre børn eller unge. | ☐ 1 | ☐ 2 | ☐ 3 |
| 20. Jeg spørger tit om jeg kan hjælpe til, hvis nogen har brug for det (forældre, lærere eller børn). | ☐ 1 | ☐ 2 | ☐ 3 |
| 21. Jeg tænker mig om, før jeg gør noget..... | ☐ 1 | ☐ 2 | ☐ 3 |
| 22. Jeg tager ting, som ikke er mine (derhjemme, i skolen eller andre steder)..... | ☐ 1 | ☐ 2 | ☐ 3 |
| 23. Jeg kommer bedre ud af det med voksne end med mine jævnaldrende | ☐ 1 | ☐ 2 | ☐ 3 |
| 24. Jeg er bange for mange ting. Jeg er nem at forskrække..... | ☐ 1 | ☐ 2 | ☐ 3 |
| 25. Jeg gør de ting færdige jeg begynder på. Jeg er god til at koncentrere mig. | ☐ 1 | ☐ 2 | ☐ 3 |

TAK FOR HJÆLPEN!

BILAG 2

TABEL B.1

De unge fordelt efter, hvor tit de inden for de seneste 12 måneder har oplevet, at deres forældre reagerer på en række forskellige måder, når de er uenige. Særskilt for moren og faren. Procent.

	Mor					Far				
	Nej, aldrig	Ja, én gang	Ja, flere gange	Ja, mange gange	Procentgrundlag	Nej, aldrig	Ja, én gang	Ja, flere gange	Ja, mange gange	Procentgrundlag
Vedkommende har snakket med mig om det	3,8	10,7	40	45,5	1002	9,1	15	40,5	35,5	981
Vedkommende har råbt ad mig	33,1	33,4	26,2	7,3	994	38,4	30,4	22,4	8,8	974
Vedkommende har ikke talt med mig i flere dage	91,1	6,4	1,7	0,8	988	90,4	5,8	2,9	0,9	988
Vedkommende har grædt	68,6	21,8	7,7	1,8	985	94,5	4,6	0,5	0,3	969
Vedkommende har truet med noget voldsomt	93,4	3,9	2	0,7	986	93,4	3,5	2	1,1	965
Vedkommende har skubbet og rusket mig	89,8	7,6	2	0,6	988	88,7	6,3	4,5	0,4	968
Vedkommende har revet mig i håret	97,5	2	0,2	0,3	988	98,8	1	0,1	0,1	968
Vedkommende har slået mig med flad hånd	93,7	4,8	1,1	0,4	988	94,6	2,9	1,8	0,7	968
Vedkommende har slået mig med knyttet hånd	98,3	0,9	0,5	0,3	988	97,5	1,5	0,6	0,3	968
Vedkommende har slået mig med en ting	97	2,1	0,6	0,3	988	98	1,1	0,5	0,3	967
Vedkommende har sparket	98,9	0,4	0,5	0,2	987	98	1,1	0,8	0	968
Vedkommende har udsat mig for andet voldsomt	98,1	1,2	0,4	0,3	989	97,2	1,8	0,6	0,4	966

LITTERATUR

- Andersen, D. & Kjærulff, A. (2007): *Hvad kan børn svare på? – om børn som respondenter i kvantitative spørgeskemaundersøgelser*. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, 03:07.
- Bedi, G. & Goddard, C. (2007): Intimate Partner Violence: What are the Impacts on Children? *Australian Psychologist*, 42 (1), 66-77.
- Cawson, P., Wattam, C., Brooker, S. & Kelly, G. (2000): *Child Maltreatment in the United Kingdom: A Study of the Prevalence of Child Abuse and Neglect*. London: National Society for the Prevention of Cruelty to Children.
- Christensen, E. (1992): *Omsorgssvigt? En rapport om de 0-3-årige baseret på sundhedsplejerskernes viden*. København: SFI – Socialforskningsinstituttet, 92:7.
- Christensen, E. & Pedersen, D.A. (2004): *Vold mod børn*. København: SFI – Socialforskningsinstituttet, 2:2004.
- Christoffersen, M.N. (2010a): *Child Maltreatment, Bullying in School and Social Support*. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, Working Paper. 2:2010.
- Christoffersen, M.N. (2010b): *Børnemishandling i hjemmet*. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, 10:30.

- Classen, C.C., Palesh, O.G. & Aggarwal, R. (2005): Sexual Revictimization: A Review of the Empirical Literature. *Trauma Violence & Abuse*, 6 (2), 103-129.
- Egelund, N. (2007): *PISA 2006 – Danske unge i en international sammenligning*. Århus: Danmarks Pædagogiske Universitetsforlag.
- Ellonen, N., Kääriäinen, J, Salmi, V. & Sariola, H. (2008): *Violence against Children and Adolescents in Finland*. Helsinki: National Research Institute of Legal Policy and Police College of Finland, 2008:71.
- Eriksson, M. (2007) (red.): *Barn, som upplever våld. Nordisk forskning och praktik*. Stockholm: Gothia Förlag.
- Finkelhor, D., Ormrod, R.K. & Turner, H.A. (2007): Re-Victimization Patterns in a National Longitudinal Sample of Children and Youth. *Child Abuse and Neglect*, 31 (5), 479-502.
- Geffner, R., Griffin, D.A. & Lewis, C.A. (2009): *Children Exposed to Violence*. Abingdon: Routledge.
- Goddard, C. & Bedi, G. (2010): Intimate Partner Violence and Child Abuse: A Child-Centered Perspective. *Child Abuse Review*, 19 (1), 5-20.
- Goodman, R. (1997): The Strengths and Difficulties Questionnaire: A Research Note. *Journal of Child Psychology and Psychiatry* (formerly *Journal of Child Psychology and Psychiatry and Allied Disciplines*), 38 (5), 581-586.
- Hansen, E.J. & Andersen, B.H. (2009): *Et sociologisk værktøj: Introduktion til den kvantitative metode*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Helweg-Larsen, K. (2010): *15-16-årige oplever vold både ude og hjemme*. (Pressemeddelelse). Statens Institut for Folkesundhed.
- Helweg-Larsen, K. & Larsen, H.B. (2002): *Unge trivsel år 2002*. København: Statens Institut for Folkesundhed.
- Helweg-Larsen, K., Schütt, N.M. & Larsen, H.B. (2009): *Unge trivsel år 2008. En undersøgelse med fokus på seksuelle overgreb og vold i barndom og tidlig ungdom*. København: Statens Institut for Folkesundhed.
- Hestbæk, A.-D., Lindemann, A., Lehmann Nielsen, V. & Christoffersen, M.N. (2006): *Nye regler – ny praksis: Ændringerne i servicelovens børne-regler 2001*. Odense: Styrelsen for Social Service.
- Kolko, D.J. (2002): Child Physical Abuse, in: Myers, J.E.B., Berliner, L., Briere, J., Hendrix, C.T., Jenny, C. & Reid, T. (red.): *The APSAC Handbook on Child Maltreatment*, 21-54 (2. udgave). Thousand Oaks: Sage Publications.

- Kracke, K. & Hahn, H. (2009): Nature and Extent of Childhood Exposure to Violence: What We Know, Why we Don't Know More, and Why It Matters?, in: Geffner, R, Griffin, D.A. & Lewis, J. III (red.): *Children Exposed to Violence*. Abingdon: Routledge.
- LG Insight (2009): *Børns oplevelser af vold i hjemmet i Københavns Kommune*. København: LG Insight.
- Magolin, G & Gordis E.B. (2000): The Effects of Family and Community Violence on Children. *Annual Review of Psychology*, 51 (1), 445-479.
- Mattsson, C., Hestbæk, A.-D. & Andersen, A.R. (2008): *11-årige børns hverdagsliv og trivsel*. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, 08:16.
- Mossige, S. & Stefansen, K. (2007) (red.): *Vold og overgrep mot barn og unge. En selvrporteringsstudie blant avgangselever i videregående skole*. Oslo: Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring, 20/2007.
- Obel, C., Dalsgaard, S., Stax, H.-P. & Bilenberg, N. (2003): Spørgeskema om barnets styrker og vanskeligheder (SDQ-Dan). *Ugeskrift for Læger*, 165 (5), 462-465.
- Ottosen, M.H., Andersen, D., Nielsen, L.P., Lausten, M. & Stage, S. (2010): *Børn og unge i Danmark. Velfærd og trivsel 2010*. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, 10:20.
- Perry, B.D. (1997): Incubated in Terror: Neurodevelopmental Factors in the Cycle of Violence, in: Osofsky, J.D. (red.): *Children, Youth and Violence. The Search for Solutions*. New York: Guilford Press.
- Regeringen (2010): *Den nationale strategi til bekæmpelse af vold i nære relationer*. København: Ligestillingsministeriet.
- Ricci, L.R. (2000): Initial Medical Treatment of the Physically Abused Child, in: Reece, R.M. (red.): *In Treatment of Child Abuse: Common Ground for Mental Health, Medical, and Legal Practitioners*, 81-94. Baltimore: Johns Hopkins University Press.
- Sarola, H. & Uutelab, A. (1992): The Prevalence and Context of Family Violence against Children in Finland. *Child Abuse & Neglect*, 16 (6), 823-832.
- Statens Institut for Folkesundhed. (2010): *15-16-årige oplever vold både ude og hjemme*. (Pressemeddelelse). SIF.
- Servicestyrelsen (2009): *Kommunernes beredskab i forhold til vold*. Odense: Servicestyrelsen.

- Socialdepartementet (2001): *Barn og misshandel – En rapport om kroppslig bestraffning och annan misshandel i Sverige vid slutet av 1900-talet*. Stockholm: regeringskansliet, Statens offentliga utredningar 2001:18.
- Sterne, A. & Poole, A. (2010): *Domestic Violence and Children*. Abingdon: Routledge.
- Straus, M.A., Hamby, S.L., Boney-McCoy, S. & Sugarman, D.B. (1996): The Revised Conflict Tactics Scale. Development and Preliminary Psychometric Data. *Journal of Family Issues*, 17, 283-316.
- Schwartz, D. & Goorman, A.H. (2003): Community Violence Exposure and Children's Academic Functioning. *Journal of Epidemiology and Community Health*, 95 (1), 163-173.
- Van Bruggen, L.K., Runtz, M.G. & Kadlec, H. (2006): Sexual Revictimization: The Role of Sexual Self-Esteem and Dysfunctional Sexual Behaviors. *Child Maltreatment*, 11 (2), 131-145.
- World Health Organization (1994): *International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems*, 10th Revision. Geneva: World Health Organization.

SFI-RAPPORTER SIDEN 2009

SFI-rapporter kan købes eller downloades gratis fra www.sfi.dk. Enkelte rapporter er kun udkommet som netpublikationer, hvilket vil fremgå af listen nedenfor.

- 09:01 Christensen, E., Kristensen, L.G. & Baviskar, S.: *Børn i Grønland. En kortlægning af 0-14-årige børns og familiers trivsel*. 145 s. ISBN 978-87-7487-923-7. Kr. 150,00.
- 09:02 Christensen, E., Kristensen, L.G. & Baviskar, S.: *Kalaallit nunaanni meeqqat. Meeqqat 0-imiit 14-it ilanngullugit ukiullit ilaqtariillu atugarissaarnerannik misissuineq*. 172 s. ISBN: 978-87-7487-924-4. Kr. 150,00.
- 09:03 Deding, M. & Filges, T.: *Danske lønmodtageres arbejdstid. En registeranalyse baseret på lønstatistikken*. 160 s. 978-87-7487-925-1. Kr. 160,00.
- 09:04 Thuesen, F., Schademan, H.K., Jensen, S., Holt, H. & Høst, A.: *A-kasserne og den aktive beskæftigelsespolitik*. 216 s. ISBN: 978-87-7487-928-2. Kr. 220,00.
- 09:05 Larsen, B. & Høgelund, J.: *Handicap og beskæftigelse. Udviklingen mellem 2002 og 2008*. 98 s. ISBN: 978-87-7487-927-5. Kr. 100,00
- 09:06 Ellerbæk, L.S. & Graversen, B.K.: *Evalueringsindsats*. 80 s. ISBN: 978-87-7487-929-9. Kr. 80,00.

- 09:07 Bengtsson, S. & Røgeskov, M.: *At skabe netværk. En evaluering af 22 socialpsykiatriske projekter i 15M-puljen*. 132 s. ISBN: 978-87-7487-930-5. Kr. 130,00.
- 09:08 Andersen, D. & Järvinen, M.: *Skadesreduktion i praksis. Behandlingstilbud til opiatmisbrugere i København*. 214 s. ISBN: 978-87-7487-931-2. Kr. 210,00.
- 09:09 Bengtsson, S. & Cayuelas Mateu, N.: *Beskyttet beskæftigelse. En kortlægning*. 118 s. ISBN: 978-87-7487-932-9. Kr. 110,00.
- 09:10 Deding, M. & Gerstoft, F.: *Børnefattigdom i Danmark 2002-2006*. 58 s. ISBN: 978-87-7487-933-6. Kr. 60,00.
- 09:11 Holt, H., Hvid, H., Grosen, S.L. & Lund, H.L.: *It, køn og psykiske arbejdsmiljø i administrativt arbejde*. 180 s. ISBN: 978-87-7487-935-0. Kr. 180,00.
- 09:12 Bengtsson, T.T. & Jakobsen, T.B.: *Institutionsanbringelse af unge i Norden. En komparativ undersøgelse af lovgrundlag, institutionsformer og udviklingstendenser*. 318 s. ISBN: 978-87-7487-936-7. Kr. 300,00.
- 09:13 Heltberg, T.: *Den sociale stofmisbrugsbehandling. De frivillige organisationers perspektiv. Del 1*. 228 s. ISBN: 978-87-7487-940-4. Netpublikation.
- 09:14 Sørensen, M., Skov, D., Ellersgaard, C.H., Larsen, A.G. & Stamer, N.B.: *Den sociale stofmisbrugsbehandling. Brugernes og de pårørendes perspektiv. Del 2*. 480 s. ISBN: 978-87-7487-941-1. Netpublikation.
- 09:15 Andersen, D.: *Den sociale stofmisbrugsbehandling. Behandlingstilbud og metoder. Del 3*. 308 s. ISBN: 978-87-7487-942-8. Netpublikation.
- 09:16 Sørensen, M.: *Den sociale stofmisbrugsbehandling. Kvalitetsudvikling og kvalitetsstandarder. Del 4*. 216 s. ISBN: 978-87-7487-943-5. Netpublikation.
- 09:17 Andersen, D. & Skov, D.: *Den sociale stofmisbrugsbehandling. Visitation og sagsbehandling. Del 5*. 294 s. ISBN: 978-87-7487-944-2. Netpublikation.
- 09:18 Sørensen, M. & Pedersen, K.B.: *Den sociale stofmisbrugsbehandling. Resultater af behandlingen. Del 6*. 268 s. ISBN: 978-87-7487-945-9. Netpublikation.
- 09:19 Benjaminsen, L., Andersen, D. & Sørensen, M.: *Den sociale stofmisbrugsbehandling i Danmark. Hovedrapport*. 397 s. ISBN: 978-87-7487-946-6. Kr. 400,00.
- 09:20 Bach, H.B.: *Lediges motivation og forsørgelse. Lediges forsørgelse 2 år efter interview om jobmotivation*. 55 s. ISBN: 978-87-7487-947-3. Kr. 55,00.
- 09:21 Larsen, B., Jonassen, A.B. & Høgelund, J.: *Personer med handicap. Helbred, beskæftigelse og førtidspension 1995-2008*. 111 s. ISBN: 978-87-7487-948-0. Kr. 110,00.

- 09:22 Jørgensen, M.: *En effektmåling af efterlønsreformen af 1999. Reformens betydning for arbejdsudbuddet*. 194 s. ISBN: 978-87-7487-949-7. Kr. 200,00.
- 09:23 Deding, M. & Olsson, M.: *Hverdagsliv for 11-årige børn med anden etnisk baggrund end danske. Resultater fra SFI's forløbsundersøgelser af årgang 1995*. 105 s. ISBN: 978-87-7487-950-3. Kr. 100,00.
- 09:24 Egelund, T., Christensen, P.S., Jakobsen, T.B., Jensen, T.G. & Olsen, R.F.: *Anbragte børn og unge. En forskningsoversigt*. 255 s. ISBN: 978-87-7487-951-0. Kr. 250,00.
- 09:25 Benjaminsen, L.: *Hjemløshed i Danmark 2009. National kortlægning*. 139 s. ISBN: 978-87-7487-952-7. Kr. 140,00.
- 09:26 Knudsen, L.: *Børn og unge anbragt i slægten. En sammenligning af slægtsanbringelser og anbringelser i traditionel familiepleje*. 169 s. ISBN: 978-87-7487-953-4. Kr. 170,00.
- 09:27 Nielsen, A.A. & Christoffersen, M.N.: *Børnehavens betydning for børns udvikling. En forskningsoversigt*. 101 s. ISBN: 978-87-7487-954-1. Kr. 100,00.
- 09:28 Schmidt, G., Graversen, B.K., Jakobsen, V., Jensen, T.G. & Liversage, A.: *Ændrede familiesammenføringsregler. Hvad har de nye regler betydet for pardannelsesmonstret blandt etniske minoriteter?* 189 s. ISBN: 978-87-7487-955-8. Kr. 190,00.
- 09:29 Bengtsson, S., Heidemann, J., Jensen, T.G., Tange, J. & Wolff, E.S.: *Kortlægning af de særlige dagtilbud til børn efter § 32. En status to år efter kommunalreformen*. 143 s. ISBN: 978-87-7487-957-2. Kr. 140,00.
- 09:30 Schademan, H.K., Holt, H., Jensen, S. & Weatherall, C.D.: *Virksomheders sociale engagement. Årbog 2009*. 185 s. ISBN: 978-87-7487-958-9. Kr. 190,00.
- 09:31 Bach, H. & Milhøj, A.: *Review af Arbejdsmarkedsstyrelsens survey om rekruttering*. 94 sider. ISBN: 978-87-7487-959-6. Kr. 100.
- 10:01 Henriksen, A.C.: *Coaching af sygedagpengemodtagere. En pilotundersøgelse med eksperimentelt design*. 69 sider. ISBN: 978-87-7487-961-9. Kr. 70,00.
- 10:02 Lausten, M., Mølholt, A.-K., Hansen, H. & Jensen, V.M.: *Introduktion til dialogprojektet. Dialoggruppe – om forebyggelse som alternativ til anbringelse. Delrapport 1*. 97 sider. ISBN: 978-87-7487-962-6. Kr. 100,00.
- 10:03 Christensen, E.: *Grønlandske børn i Danmark*. 87 sider. ISBN: 978-87-7487-963-3. Kr. 90,00.

- 10:04 Henriksen, A.C.: *Veje til beskæftigelse. En kvalitativ undersøgelse af indsatser over for ikke-arbejdsmarkedsparate kontanthjælpsmodtagere.* 132 sider. ISBN: 978- 87-7487-964-0. Kr. 130,00.
- 10:05 Gensby, U. & Thuesen, F.: *På vej mod job efter en arbejdsskade. En evaluering af arbejdsskadestyrelsens Fastholdelsescenter.* 128 sider. ISBN: 978-87-7487-965-7. Kr. 120,00.
- 10:06 Egelund, T., Jakobsen, T.B., Hammen, I., Olsson, M. & Høst, A.: *Sammenbrud i anbringelser af unge. Erfaringer, forklaringer og årsagerne bag.* 376 sider. ISBN: 978-87-7487-966-4. Kr. 375,00.
- 10:07 Bach H.B. & Henriksen A.C.: *Gravides sygefravær.* 126 sider. ISBN: 978-87-7487-967-1. Kr. 130,00.
- 10:08 Bach H.B.: *Gravid og Fængselsbetjent.* 36 sider. ISBN: 978-87-7487-968-8. Netpublikation.
- 10:09 Madsen, M.B, Holt, H., Jonassen, A.B. & Schademan, H.K.: *Kvinder og mænd i den offentlige sektor. Karrieremønstre, lederønsker og ledermuligheder.* 274 sider. ISBN: 978-87-7487-969-5. Kr. 270,00.
- 10:10 Larsen, M.: *Lønforskelle mellem kvinder og mænd i 2007. Analyser for lønkommissionen.* 86 sider. ISBN: 978-87-7487-970-1. Kr. 90,00.
- 10:11 Thuesen, F.: *Ledelsen og motivation i den offentlige sektor. Et litteraturstudium.* 100 sider. ISBN: 978-87-7487-971-8. Kr. 100,00.
- 10:12 Deding, M. & Holt, H. (red.): *Hvorfor har vi lønforskelle mellem kvinder og mænd? En antologi om ligeløn i Danmark.* 246 sider. ISBN: 978-87-7487-972-5. Kr. 250,00.
- 10:13 Knudsen, L. & Nielsen, V.L.: *Effekten af kommunernes forebyggende foranstaltninger for unge. Forebyggende foranstaltninger i eget miljø sammenlignet med anbringelse uden for hjemmet.* 152 sider. ISBN: 978-87-7487-973-2. Vejledende pris: 150,00 kr.
- 10:15 Christensen, G., Mikkelsen, M.F., Pedersen, K.B. & Amilon, A.: *Boligsociale indsatser og buslejestøtte. Kortlægning og programevaluering af Landsbyggefondens 2006-10-pulje.* 164 sider. ISBN: 978-87-7487-977-0. Vejledende pris 160,00 kr.
- 10:16 Bengtsson, S., Mateu, N.C. & Høst, A.: *Blinde børn – integration eller isolation? Blinde børns trivsel og vilkår i hjemmet, fritiden og skolen.* 136 sider. ISBN: 978-87-7487-978-7. Vejledende pris 140,00 kr.
- 10:17 Bengtsson, S., Mateu, N.C. & Høst, A.: *Blinde og stærkt svagsynede. Barrierer for samfundsdeltagelse.* 122 sider. ISBN: 978-87-7487-979-4. Vejledende pris: 120,00 kr.

- 10:18 Ellerbæk, L.S. & Thuesen, F.: *Projekt arbejdsplads for højtuddannede. Følgforskning for Region Midtjylland*. 99 sider. ISBN: 978-87-7487-980-0. Vejledende pris: 100,00 kr.
- 10:19 Jakobsen, V. & Ellerbæk, L.S.: *Løn- og arbejdsforhold for kvinder og mand i køkefaget*. 71 sider. ISBN: 978-87-7487-981-7. Netpublikation.
- 10:20 Ottesen, M.H., Andersen, D., Nielsen, L.P., Lausten, M. & Staage, S.: *Børn og unge i Danmark. Velfærd og Trivsel 2010*. 155 sider. ISBN: 978-87-7487-982-4. Vejledende pris: 260,00 kr.
- 10:21 Kofod, J.E., Benwell, A.F., Kjær, A.A.: *Hjemvendte soldater. En interviewundersøgelse*. 76 sider. ISBN: 978-87-7487-983-1. Netpublikation.
- 10:22 Lausten, M, Mølholt, A.-K., Hansen, H., Heiner-Schmidt, L. & Aaquist, M.: *Forebyggende foranstaltninger 0-4 år. Dialoggruppe – om forebyggelse som alternativ til anbringelse. Delrapport 2*. 184 sider. ISBN: 978-87-7487-984-8. Vejledende pris: 195,00 kr.
- 10:23 Christensen, E., Lindstrøm, M. & Mølholt, A.-K.: *Efterværn for voldsudsatte kvinder. Krisecentrenes støtte og hjælp til kvinder, som flytter fra centrene*. 95 sider. ISBN: 978-87-7487-985-5. Vejledende pris: 100,00 kr.
- 10:24 Jensen, V.M. & Nielsen, L.P.: *Veje til ungdomsuddannelse 1. Statistiske analyser af folkeskolens betydning for unges påbegyndelse og gennemførelse af en ungdomsuddannelse*. 211 sider. ISBN: 978-87-7487-986-2. Netpublikation.
- 10:25 Espersen, L.D.: *Bekymrende identiteter. Ph.-d.-afhandling*. 260 sider. ISBN 978-87-7487-987-9. Vejledende pris: 100,00 kr.
- 10:26 Høgelund, J., Tørslev, M.K. & Weibel, K.: *Sygemeldte og fortidspensionister med handicap. Jobcentermedarbejders perspektiver på jobcentrenes indsats*. 101 sider. ISBN: 978-87-7487-986-6. Vejledende pris: 100,00 kr.
- 10:27 Lyk-Jensen, S.V., Jacobsen, J. & Heidemann, J.: *Soldater – før, under og efter udsendelse. Et litteraturstudie*. 92 sider. ISBN: 978-87-7487-989-3. Netpublikation.
- 10:28 Thuesen, F., Holt, H., Jensen, S. & Brink Thomsen, L.: *Virksomheders sociale engagement*. 172 sider. ISBN: 978-87-7487-990-9. Vejledende pris: 170,00 kr.

- 10:29 Jakobsen, V. & Liversage, A.: *Køn og etnicitet i uddannelsessystemet. Litteraturstudier og registerdata*. 175 sider. ISBN: 978-87-7487-991-6. Vejledende pris: 176,00 kr.
- 10:30 Christoffersen, M.N.: *Børnemishandling i hjemmet*. 120 sider. ISBN: 978-87-7487-992-3. Netpublikation.
- 10:31 Jakobsen, T.B., Hammen, I. & Steen, L.: *Efterværn – støtte til tidligere anbragte unge*. 94 sider. ISBN: 978-87-7487-993-0. Vejledende pris: 90,00 kr.
- 10:32 Korzen, S., Fisker, L. & Oldrup, H.: *Vold mod børn og unge i Danmark. En spørgeskemaundersøgelse blandt 8.-klasses-elever*. 108 sider. ISBN: 978-87-7487-994-7. Netpublikation.
- 10:33 Mateu, N.C.: *Hjælpe linjen for spilleafhængige. Kortlægning af telefonsamtaler i Danmark og Norge i perioden 2008 – 2009*. 50 sider. ISBN: 978-87-7487-995-4. Netpublikation.

VOLD MOD UNGE I DANMARK

EN SPØRGESKEMAUNDERSØGELSE BLANDT 8.-KLASSES-ELEVER

Denne rapport handler om vold mod børn og unge i Danmark. Rapporten tager udgangspunkt i en landsdækkende spørgeskemaundersøgelse med elever i 8. Klasse.

Undersøgelsen viser, at hver femte 8.-klases-elev har været udsat for vold fra deres forældre inden for de seneste 12 måneder. 8 pct. har kun været udsat for vold en enkelt gang, mens de øvrige 12 pct. har været udsat for flere voldsepisoder. Undersøgelsen viser desuden, at det især er socialt udsatte unge, der udsættes for vold fra deres forældre, og at disse unge også er mere udsatte for vold fra andre unge.

Derudover viser undersøgelsen, at en gruppe unge er udsat for vold fra deres forældre over længere tid. Denne gruppe unge er ligeledes mere udsat for vold fra andre unge. Endelig viser undersøgelsen, at det i et stort omfang hjælper de unge at tale med nogen om det, hvis de har været udsat for vold.

Dette er delrapport 2 af 3 i et større projekt om vold mod børn og unge i Danmark. Resultaterne fra de tre delrapporter sammenfattes i en afsluttende hovedrapport. Projektet er bestilt og finansieret af Socialministeriet.